

DE KINDEREN VAN DE BOSWACHTER

DOOR H. TE MERWE

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA — DELFT

DE KINDEREN VAN DE BOSWACHTER

„Kijk es – kun jij zien wie daar loopt?” (blz. 10)

DE KINDEREN VAN DE BOSWACHTER

DOOR

H. TE MERWE

Geïllustreerd door E. M. Machielse

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA – DELFT

„Nou, tabé lui! Tot morgen!”

Wubbo Nanninga liep met de fiets aan de hand het speelplein over, het schoolhek uit, stapte op en reed weg.

't Was wel prettig weer naar school te gaan, al had Wubbo de pas-voorbije zomer-vacantie ook heel erg gewaardeerd. Tóch – 'n tijd van „rust”, dat wil zeggen van niet gebonden zijn aan de vaste schooltijden en geen zorgen hebben voor je huiswerk, mag een genot wezen; je mag het fijn vinden dagen door de bossen of over de heide te dwalen en lange fietstochten te maken: als je je geregelde werk weer hebt, als je dagen weer een dóel hebben, dan ben je pas weer in je element.

Jammer, dat er bij hen uit het dorp geen andere jongens hier in Bolten op de Mulo gingen – nou moest-ie het eind van Daalte naar Bolten twee maal per dag alléén rijden . . . Nou ja, soms – als er es een kennis dezelfde kant uit moest – had-ie gezelschap; maar dat kwam niet zo vaak voor. En dan: Wubbo woonde eigenlijk niet eens in Daalte, maar in Daalterzand. Dat lag een eind buiten het dorp: het was een uitgestrekt stuk bos, door de Heidemaatschappij aangelegd. Vader was er boswachter – hun huis stond betrekkelijk eenzaam aan de asfaltweg, die van Bolten naar Groenhorst door het Daalterzand liep. Vóór het huis was een stuk grasland, dan kwam de weg en dáárachter was bos. Net als achter en óm het huis . . . Een eind verderop, waar het bos ophield, begonnen de rogge-akkers, van elkaar gescheiden door lage aarden walletjes, waar het akkermaalshout op groeide, dat in de herfst zo'n prikkelende geur geeft . . . En midden op de akkers lagen twee hunebedden: de grote, grauwe keien half

in de aarde weggezakt; de dekstenen van de draagstenen afgeleden . . .

Wubbo hield van de streek; van z i j n streek: hij vond het land mooi . . . zoals het daar nu lag onder de milde herfstzon; de vlakke, gemaaide akkers waar de stro-stoppels nog een lichtere tint aan de bodem gaven, eer de ploeg de aarde zwart maken zou, afstekend tegen de donkere massa van het bos in de verte . . . Met de kieviten en de eksters, die tussen de stoppels heen en weer dribbelden of krijsend over de landen vlogen naar hun nest in het verre bos.

De bomen langs de weg begonnen al herfstkleuren aan te nemen – langs het pad lagen talrijk de eikels, tussen de eerstafgevalen bladeren . . .

„Vanmiddag in het bos es naar paddenstoelen zoeken,” nam Wubbo zich voor.

„Met Marchien . . .”

Dat was een ieder najaar terugkerend genot voor de boswachterskinderen: paddenstoelen-zoeken. Pracht-exemplaren vonden ze vaak: de bloedrode biefstukzwam. Met eetbare soorten kwamen ze óók wel thuis: die maakte moeder dan klaar . . . Lekker!

„Als Marchien vandaag tenminste tijd heeft,” dacht Wubbo achterna.

Hij trapte wat harder aan; daar had je het huis al van Takkens, de vrachtrijder; dan de boerderij van Verwolde – dat schoot op . . . De tweesprong, waar de weg splitste: rechts ging je naar het dorp, links liep de weg met een flauwe bocht naar het Daalterzand en dan verder naar Groenhorst en Gerkelo . . .

Kijk, daar kwam net de bus aan. Dan had je kans, dat Marchien al thuis was. Of . . . nou, het kon ook wel wezen, dat ze pas met de volgende kwam. De schooltijden op de Huishoudbedoening waren niet iedere dag gelijk . . .

Wubbo reed het pad op, dat langs het grasveld heen naar het boswachtershuis leidde. Achter de woning zette hij z'n fiets in de schuur; bond z'n tas los en liep het huis binnen.

„Dag moe! – Is Marchien al thuis?”

Moeder keek op.

„Dag Wubbo – je bent vroeg! Nee, Marchien is er nog niet. Hoe zo?”

„Ik wou straks paddenstoelen gaan zoeken in het bos – en dan wil ze misschien wel mee.”

„Ik wil mee!” verkondigde Harm Jan, het broertje van vijf. 'n Ander keertje,” wilde Wubbo het ventje met een belofte afschepen. Als je Harm Jan meenam, hoefde je heus niet uit te gaan of op een flinke „oogst” te rekenen. Dat jongmens vergde veel aandacht en nakijken.

„Dat zal zeker een ander keertje worden, jongen,” zei moeder. „Want er moet een boodschap naar vrouw Heikens. En vader zei, dat jij die wel even brengen kon.”

„Goed, moeder.”

Heikens! – dat was wel helemaal de andere kant uit! Dat was de hei over – een eind achter de hunebedden stond de schepershut, waar de oude schaapherder en zijn vrouw woonden. En op de hei hoefde je niet naar paddenstoelen te zoeken . . . Nou ja, dát dan maar een andere keer: het was Wubbo vandaag toch in de eerste plaats begonnen om te lopen door het mooie land in de prachtige herfstdag. Of je dan als „doel” had: paddenstoelen-vinden of de hut van Heikens, was van minder belang . . .

„Is er háást bij, moeder?” vroeg hij.

„Háást niet dadelijk. Je kunt in allen gevalle eerst rustig een kopje thee drinken.” Meteen schonk moeder voor hem in.

„Dan wacht ik op de volgende bus, als u het goed vindt,” zei hij. „Als Chiene dan mee komt, kunnen we misschien samen.”

„En ik!” vestigde Harm Jan weer de aandacht op zichzelf. Maar dit keer was ook moeder niet voor zijn meegaan: het eind was te ver voor het kereltje, dat de hele dag al buiten had gespeeld.

Chiene was dadelijk bereid mee te gaan toen ze – een half

uurtje later thuisgekomen – hoorde, dat Wubbo op haar gewacht had. 't Was wel fijn óók, 'n eind lopen als ze 'n tijd in een benauwde bus gezeten had!

„Even thee!” bedong ze – en toen was ze klaar om méé te stappen.

Broer en zus liepen het bos achter het huis in – ze volgden een slingerpaadje, dat hen al gauw aan de bosrand bracht. De akkers lagen voor hen. –

„Wie 't eerst bij 't hunebed is?” stelde Wubbo voor. Dat was een wedloop, die ze váák deden; en het was lang geen regel, dat de jongen die won. Want Marchien kon uitstekend lopen.

„Goed!” nam ze aan – en tegelijk rénden beiden. Hijgend haalde Chiene het eerst het eindpunt; hijgend triomfeerde ze: „Alweer verloren, jonkie!”

„Dat heb ik,” gaf Wubbo toe. En toen meteen: „Nou nog eens om het hardst tot die jeneverbes daar?”

„Dank je wel! Daar kan ik niet beter van worden. 'k Heb het nu gewonnen . . .”

Dus liepen ze rustig samen verder.

„Kijk es – kun jij zien, wie daar loopt?” vroeg Marchien op eens, en wees naar een mannenfiguur in de verte.

„Die kerel daar ginds? Nee – 't Is niet iemand uit het dorp.”

Dát zagen ze allebei wel: ze kenden ieder uit Daalte en konden op een afstand wel zien, of er een dorpeling liep of een ander.

„'t Lijkt wel iemand uit de stad,” vond het meisje, en haar broer meende: „Je zou het wel zeggen. Maar wat dóét zo iemand hier – en dan niet eens op de fiets?”

Ja, dat wisten ze geen van beiden, en toen ze de vreemde wandelaar door het struikgewas uit het oog verloren, gaven ze verder ook geen gedachte meer aan hem.

„Wel, als ik dát gedacht had!” begroette vrouw Heikens het tweetal. „Chiene en Wubbo van de boswachter.”

„Goed gezien vrouw Heikens,” zei Chiene, en haar broer begon onmiddellijk over zijn boodschap.

Vader was in Groenhorst geweest, en daar had-ie Tjardens gesproken, de winkelier. Die had hem gevraagd, vrouw Heikens te zeggen of te laten zeggen, dat zijn heibezems op waren – ze moest zo gauw mogelijk een kruikar vol nieuwe laten brengen.

„Ik zal er voor zorgen hoor!” beloofde het vrouwtje. „En jullie bedankt, dat je het helemaal hier bent komen vertellen. Kom je niet even binnen?”

De twee keken elkaar aan: vooruit maar!

Ze volgden de vrouw het kleine erfje over – de waterput langs, waarboven de bruin-verweerde haalboom uitstak en stapten het kleine vertrekje binnen.

Schemerig begon het daar al te worden – de zon stond laag in het Westen en de raampjes bevonden zich – als de deur – aan de Oostkant. „Vól is het hier,” dacht Marchien, „'n beetje 'n rommel eigenlijk.”

Maar ze begreep, dat dat in hoofdzaak kwam door de bekrompenheid van de ruimte: „vuil” was Dine Heikens niet.

„Neem 'n zit,” noodde deze, en de twee vonden elk een stoel dicht bij de schouw. De vrouw-zelf ging naar de tafel, die onder het raam tegen de muur geschoven stond.

„Thee?” vroeg ze nodend.

„Dank je, vrouw Heikens.” Chiene gaf het antwoord, nog vóór haar broer iets had kunnen zeggen. Ze lustte de thee niet, waarvan ze wist dat ouwe Dine ze héél-de-dag-door op het lichtje had staan . . .

„'n Koekje dan? Of 'n appel?” bood de vrouw aan. Ze nam de schotteldoek, die op de tafel lag en veegde in gewoontegebaar over het tafelblad.

„'n Appel graag!” voorkwam Wubbo een tweede antwoord van z'n zus; ze mocht wéér es weigeren! Maar dáár dacht Chiene niet aan: een appel, wél dat was altijd „vertrouwd.”

„We zagen daar straks een soort stadsheer op de hei,” begon de jongen, terwijl hij bezig was z'n appel te eten.

„Je zou zeggen: wat doét zo'n man daar in z'n eentje?”
„'n Stadsheer?” vroeg vrouw Heikens. „Och jong, dié heb ik hier wel meer gezien.”

„Wie is het dan?”

„Ja – dát weet ik niet. Ik bedoel ook niet, dat ik diezelfde meneer heb gezien – maar dat er wel meer stadslui hier komen. Ik weet nog van verleden jaar – toen was er ook een. 'n Soort prefester was-t-ie, en hij kwam om naar de hunebedden te kijken.”

„Daar is nogal wat aan te zien,” vond Chien. „'n Berg grote stenen op elkaar.”

„Nou – dát moet je niet zeggen,” verdedigde Wubbo z'n land. „'t Zijn immers graven uit wie weet hoe oude tijden.”

„Krek zo,” kwam vrouw Heikens. „En d'r moeten schatten onder liggen.”

„Schatten? Welnee, vrouw Heikens; alleen maar oude dingen van steen: urnen en pijlspitsen en zo,” luchtte Wubbo z'n Ulo-wijsheid.

„Weet ik wel,” zei de oude, „maar die lui uit stad vinden die dingen heel wat waard! Die prefester heeft nog al eris met Hiddo gesproken – hij wou graag oude verhalen weten en hij dacht, dat mijn man daar wel veel van vertellen kon.”

„Kán Hiddo dat?” vroeg Marchien. Ze hoorde graag oude vertelsels: over witte wiven, en dwaallichten, en Ellert en Brammert . . .

„Of ie: Hij heeft ze van z'n vader en z'n grootvader – en die weer van hún grootouders . . . En zo maar door! Héél oud zijn ze, die vertelsels!”

Het vrouwtje vond blijkbaar de verhalen-voorraad van haar man iets om trots op te zijn. Nou, als er ook prefesters naar komen vragen!

„Weet je d'r een paar? Vertel er eens een?” vroeg Chiene. Maar dát ging niet door: om vrouw Heikens niet, die beweerde dat Hiddo ze veel beter vertellen kon dan zij, en dat het tweetal daarom maar eens moest terugkomen; en om

Wubbo niet, die vond, dat het meer dan tijd werd om op te stappen en naar huis te gaan. „Ik moet vanavond nog 'n mooie pluk huiswerk maken,” zei hij. „Jij toch zeker ook?”

Maar dáár was Marchien vrij van: ze had de volgende dag op school vakken, waar geen huiswerk voor kon worden opgegeven. Iets, waardoor haar waardering voor de Huishoudschool zeker niet minder werd . . .

„We komen vást terug!” beloofde Chiene, toen ze op het erfje afscheid namen van vrouw Heikens.

„Doe dat!” antwoordde die.

Het late zonlicht lag als vloeibaar goud over de hei, toen broer en zus terugliepen naar het boswachtershuis.

Het was Vrijdagavond en het begon te donkeren. In het vergaderlokaal achter de kerk was het licht al aangestoken: anders zou de inleider beslist geen letter hebben kunnen lezen in het schrift, dat vóór hem lag. En hij had zó zijn best op z'n inleiding gedaan!

Zo mooi mogelijk las hij die dan ook voor, en het was prettig om te merken, hoe de meeste leden met aandacht luisterden. Allemaal natuurlijk niet – je hébt nu eenmaal lui, die overal „lolletjes” willen maken en dan denken, dat ze léuk zijn. Zo'n vent als Ale Hoitzing bijvoorbeeld . . . Vanachter de lezenaar had Wubbo het wel gezien, dat dat joch probeerde Eelke Medema, die naast hem zat, aan het lachen te maken met een vodje papier, waar-ie zeker het een of ander op getekend had. Ale schoof het blaadje Eelke toe; die keek er eens naar met het gewoonste gezicht van de wereld en luisterde toen weer verder.

„Lekker,” dacht Wubbo – maar hij moest dadelijk weer in z'n schrift zien, want door z'n opkijken en z'n – o! even maar – denken over wat-ie zag, was hij bijna de draad kwijt-

geraakt. Had de leider daar erg in gehad en de richting van Wubbo's blik gezien?

„Als vriend Hoitzing anderen wil laten luisteren en zélf mee luisteren wil . . .” zei hij – en z'n stem klonk waarschuwend. Meneer Van der Kaaden stond érg op orde en rust in de vergaderingen . . .

Wubbo moest de zin, waar hij aan bezig was toen de leider hem in de rede viel, nog eens van voren aan beginnen – hij deed het graag! Ziezo, dat joch van een Ale zou zich verder wel gedekt houden!

„Dat joch van een Ale” hiéld zich verder gedekt – de inleiding liep keurig af en er volgde een mooie bespreking op. Ja, Wubbo had er een sjouw werk aan gehad, maar daar had hij nu plezier van. Verscheiden vragen kon hij beantwoorden – een paar keer maar hoefde meneer Van der Kaaden bij te springen . . .

„Wel gezellig vanavond, hé?” begon hij tegen Fedde Huizinga, zodra ze buiten liepen. Fedde was zijn vriend – samen hadden ze op de dorpsschool in dezelfde klas en in dezelfde bank gezeten, jaar na jaar. En toen Wubbo naar de Boltense Ulo ging en Fedde bij zijn vader in de kruidenierswinkel kwam, had de vriendschap daar niet onder geleden. Vanzelf – ze zagen elkaar nu láng zo dikwijls niet als vroeger, toen ze avond aan avond samen speelden; maar twee dagen in de week waren ze vást bij elkaar: Vrijdagavonds, als de jongensclub was en Zondags . . . En daartussen-door óók nog al eens . . .

„Je hebt het er kranig afgebracht!” vond Fedde. „In de bespreking ook.”

„Och,” weerde Wubbo af. In z'n hart vond hij het zelf óók wel, maar zoiets laat je nu eenmaal niet merken. Al is het prettig, wanneer iemand het je zegt . . .

„Loop je een eind met me mee?” noodde hij. „Tot het bosje van Verwolde . . .”

„Nee joh, ga jij liever met mij mee. Ik moet je die kiek nog la-

ten zien, die ik Dinsdag gemaakt heb van onze nieuwe carrier."

„Heb je die dan niet in je zak?"

„'k Heb em nog niet afgedrukt, man. Maar het negatief hè, da's droog. D'r zitten er acht op: van de knecht, als-ie met de kar uitgaat en van vader achter de toonbank..."

Maar Wubbo ging niet mee; hij wist wel, dat het dan te laat worden zou. Als je Fedde eenmaal aan de gang had met z'n fotografiespullen wist die van geen ophouden. Dan kon je niet weggkomen haast.

„Nee joh, dat kan vanavond niet," zei hij. „Loop jij maar met mij mee."

„Nou, goed dan. Maar tot Verwolde's bosje niet. Da's me te ver."

Wubbo zei niét: „dan moet ik dat hele eind verder alleen." Tegen zóiets zag een jongen uit Daalte niet op, en een zoon van een boswachter helemaal niet.

Een klein eindje waren de jongens pas het dorp uit, toen hen een fietser achterop kwam. Gehóórd zouden ze hem niet hebben, daarvoor waren ze in een te druk gesprek gewikkeld. Maar ze merkten hem aan het lichtschijnsel, dat zijn lantaarn voor-uit wierp.

„Uitwijken!" zei Fedde, en meteen ging hij een beetje naar de kant van de weg. Wubbo deed dat ook. Ze keken naar het naderende licht; konden – doordat ze tegen het lichtschijnsel-in zagen niet onderscheiden, wie op de fiets zat.

„Zo, jongens zijn jullie dat?" zei een stem. De fietsrijder remde en sprong af – zijn licht doofde. „We komen uit de jongensclub, vader," zei Wubbo, die de stem onmiddellijk had herkend. „Wat bent u laat in het dorp geweest."

„Oponthoud gehad. Ga je mee naar ons toe, Fedde?"

„Nee, Nanninga, ik breng Wubbo een eindje weg."

„Zo. Nou, ik loop verder maar; we moeten dezelfde kant op en 't is gezelliger."

„Dan ga ik terug, Wubbo. Je hebt nu toch gezelschap," besloot Fedde. „Zie ik je morgen nog? Nee? Tot Zondag dan. Dag, Nanninga."

De kruidenierszoon keerde. Vader en Wubbo liepen samen verder naar Daalterzand. „Zal ik uw fiets duwen, vader?” bood de jongen aan. Maar dat was niet nodig: Vader hield het karretje liever zelf.

„Ik heb daarnet een vreemde heer gesproken,” vertelde hij. „Iemand uit Holland, 'n vriend van meneer Versloot.” Meneer Versloot was een rijk Rotterdams koopman, de eigenaar van de bossen, die Nanninga bewaken moest.

„Ja?” zei Wubbo half-vragend. Hij begreep, dat vader van die heer meer vertellen wilde. Dat kwam uit!

„Bergman heet-ie, en hij is leraar in de geschiedenis, vertelde-n-ie me. Hij stelt érg veel belang in oude dingen en oude verhalen, en daarom is-t-ie-hier – voor de hunebedden, begrijp je – en . . .”

„O! dan kan het wel zijn, dat Marchien en ik hem gezien hebben,” viel Wubbo vader in de rede. „Laatst op de hei, toen we naar Heikens geweest zijn.”

„Best mogelijk. Hij wil graag oude boerderijen zien, en van oude gebruiken horen . . . Naar sagen en legenden vroeg hij óók.”

„Moet-ie bij Heikens zijn!” meende Wubbo, en vader zei: „Dat heb ik hem verteld. Hij logeert vannacht in het dorp – morgen zou ie naar ons toekomen en dan breng ik hem naar Heikens.”

„Kan die meneer dat niet alléén vinden?” vroeg Wubbo verwonderd. Maar vader legde hem uit, dat Heikens eerder zijn verhalen aan een onbekende vertellen zou, als die onbekende door een bekende gebracht werd. En dat het tegenover meneer Versloot beleefdheidsplicht was, diens vriend zo goed mogelijk van dienst te zijn. Die had de heer Bergman juist naar Nanninga verwezen, omdat hij vertrouwde dat zijn boswachter deze in aanraking kon en ook wilde brengen met verschillende mensen, die over de streek en de gebruiken en verhalen van de streek belangwekkende dingen konden vertellen.

Toen meneer Bergman de volgende dag aan het bos-

wachtershuis kwam, trof hij daar Nanninga niet aan. „Het spijt mijn man heel erg, meneer,” verontschuldigde vrouw Nanninga, „maar hij moest vandaag beslist er op uit. Er is vannacht in het bos gestroopt – en hij denkt, dat er nog meer strikken staan. Die wilde hij bij lichte dag trachten te vinden.”

„Zaken gaan vóór,” zei meneer Bergman. „Maar als u me dan misschien wil zeggen hoe ik lopen moet naar die hut...”

„M'n dochter kan wel met u mee, meneer,” bood de boswachtersvrouw aan.

Dat was zo afgesproken, eer Nanninga op pad was gegaan. Wubbo zou nog wel niet thuis zijn, als de vreemde kwam – al was er 's Zaterdagmiddags in Bolten geen school natuurlijk. Maar Marchien had de hele dag vrij; en hoewel ze anders in zo'n geval moeder hielp in het huishouden, dit keer zou moeder het wel alleen doen: een vriend van meneer Versloot was óók niet de eerste de beste!

„Als dat kan, heel graag!” nam de vriend aan, en even later stapte hij met Marchien het bos door in de richting van de hei.

„Hier ben ik al een dag of wat geleden geweest,” zei hij, toen ze het hunebed voorbij kwamen. „Tegen de avond was dat.”

„Dan hebben m'n broer en ik u toen gezien,” vertelde het meisje. „Toen gingen we óók naar Heikens.”

„Zo. Dus je kent die mensen?”

Marchien lachte. Natuurlijk kende ze die mensen: in Daalte kende immers iedereen iedereen! En toen haar metgezel naar de scheper en diens werk en diens vrouw informeerde, wist ze hem aardig op de hoogte te brengen. Als het alles was, zoals zij vertelde, dan was die schaapherder juist een man, als meneer Bergman zocht. Had hij trouwens al van Chienes vader gehoord ook.

„Vinden ze hier nog wel eens urnen of zo bij het spitten op de hei of bij het ploegen, als een nieuw stuk woeste grond ontgonnen wordt?”

„'k Weet niet, meneer. Verderop, waar het hoogveen afgegraven wordt, dáár nog wel eens.”

„'k Zou best zo'n urn willen hebben,” zei meneer Bergman. „'t Mooiste zou het zijn, als ik er zelf een vond – maar dat zou al héél erg een gelukje wezen. Kopen gaat misschien eerder . . .”

„Kan wel, meneer.” Ze wist niet goed, wat ze antwoorden moest – over vinden en kopen van urnen en zo had Chiene nog nooit gedacht . . .

Ze vond het leuk, met een stadse meneer over de hei te lopen en hem van alles te kunnen vertellen – aan de andere kant zou ze blij zijn, als zij bij Heikens waren. 'n Beetje vreemd, 'n tikje verlegen voelde ze zich toch óók . . .

„Wel Chiene! Daar ben je al weer! Kom d'r in!” noodde vrouw Heikens. Ze kwam juist achter haar huisje vandaan, toen het meisje haar erfje opkwam en ze zag niet dadelijk de vreemde heer, die Marchien bij zich had. Toen ze hem gewaar werd, keek ze wat beteuterd: haar begroeting zou licht ietwat anders uitgevallen zijn, als ze hem eerder had gezien. Maar meneer Bergman stelde haar dadelijk op haar gemak – hij stapte op haar toe: „Vrouw Heikens, geloof ik? Ja, Marchien heeft me hierheen gebracht – ik kom es met je man en met jou praten, als 't mag.”

„Zeker meneer, zeker! Komt u d'r ook maar in. M'n man is niet thuis, ziet u – nee, die is niet thuis. Moest u hem gehad hebben?”

„'k Wou wel es met hem praten, ja,” zei de stadse meneer, terwijl hij het vrouwtje naar binnen volgde. „Nanninga vertelde, dat-ie nogal veel van de streek hier af wist.”

„Zeker meneer, zeker . . .”

Vrouw Heikens gaf haar bezoeker een stoel – nam hem meteen scherp op. Iemand, die om de verhalen van Hiddo kwam . . . Jawel, en dan schreven die lui daar boeken over, had ze weleens horen vertellen – geleerde boeken . . . Nou, daar kregen ze dik centen voor . . . Voor Hiddo's verhalen . . . En aan die gedachte spon ze voort – onder het gesprek, dat

ze met meneer Bergman voerde. Zie je wel, hij vroeg haar óók al naar witte wiven en dwaallichten en omloop . . . Ze gaf natuurlijk antwoord – toch meende Marchien, die zat te luisteren, dat vrouw Heikens wel eens scheutiger was geweest met haar mededelingen . . . Ze verwonderde zich daarover. Hoe kón ze ook weten dat het vrouwtje al prattend trachtte te overleggen, of zij en haar man óók niet een beetje van het geld konden beuren, dat de verhalen straks vast en zeker die meneer zouden opbrengen.

Ronduit zeggen: „meneer, we willen wel vertellen, als u er dan wat voor betaalt,” dat ging natuurlijk niet. Tegenover zichzelf wilde ze dat niet doen, tegenover het dorp helemaal niet . . . Wat zouden de mensen in het dorp wel niet zeggen, als ze zoiets hoorden!

Vrouw Heikens gaf haar bezoeker een stoel...

Ouwe Dine was nog niet met haar overleggingen op dit punt klaar, toen meneer Bergman zei: „Weet je wat? Het kan nog wel lang duren eer je man thuis komt, zeg je – ik ga hem opzoeken. Leg me maar zowat uit, waar ik hem vinden kan.”

„Ik zal wel met u mee gaan, meneer,” bood Chiene aan; maar daar wilde meneer Bergman niet van weten. Het

was al mooi, dat moeder haar met hem meegegeven had, en dat op Zaterdagmorgen! Nee, Chiene kon gerust naar huis gaan om moeder te helpen; hij vond heus wel alleen de scheper. En hij trok er alleen op uit, voorzien van de nodige aanwijzingen.

Het meisje bleef nog een ogenblik praten. Ze vertelde van het gesprek op de heide, toen ze met zijn tweeën naar de hut waren gewandeld. „Die meneer is heel erg knap in de geschiedenis, heeft vader gezegd. Nou, dat zal wel. Hij wou graag jullie verhalen weten, en hij hoopt, dat hij nog eens een urn vindt. Je weet wel, zo'n oud ding, zo'n potje zoals er onder de hunebedden zitten.”

„'k Heb er wel eens van gehoord,” zei Dine.

„In Aalteren hebben ze er in een museum staan,” wist het meisje. „Gek eigenlijk, maar daar ben ik nu nog nooit geweest.”

„Ik wel,” kwam het oude vrouwtje. „Jaren geleden – toen ik eens een keer met Hidido naar de Aalterense markt geweest ben. Het regende geweldig, dat weet ik nog wel – nou, en in dat museum liep je tenminste droog.”

„Oók een reden om naar zo'n geval te gaan kijken,” lachte Chiene, maar de schepersvrouw legde haar uit, dat Hidido al die oude dingen had willen zien omdat hij zoveel verhalen uit de streek hier kende. En dan wil je natuurlijk ook weten, hoe die oudheden er in werkelijkheid uitzien.

„Zijn ze mooi?” vroeg Chiene.

„Mooi niet. Het zijn gewone aarden potjes – ja, hoe zal ik je dat nou uitleggen? Zo'n vorm ongeveer” – en Dine beschreef met haar handen in de lucht de omtreklijnen van een urn. „Makkelijk genoeg te maken,” voegde ze er bij; en een plotseling opkomende gedachte deed haar verstommen! „Makkelijk genoeg te maken!...”

Toen even later het meisje over de heide naar huis liep, bleef Dine Heikens nadenkend in de deuropening staan. Ze zag niet de wijde heide; ze hoorde niet het zoemen der insecten of het gekrijs van de ekster, die op de tak van de

knoestige perelaar achter haar woning aan het drukte-maken was – ze dacht aan wat Chiene haar verteld had: dat meneer Bergman wel graag een urn vinden zou, desnoods zou kopen . . . En ze dacht aan haar eigen woorden: „Makkelijk genoeg te maken.” Vrouw Heikens begon een weg te zien om van het geld, dat meneer Bergman voor Hiddo's verhalen zou ontvangen, ook een deel te krijgen . . .

3

OP SCHOOL EN IN HET BOS

's Zondagsmorgens uit de kerk was Fedde met zijn vriend meegelopen, om in het boswachtershuis koffie te gaan drinken. Dat was zo de gewoonte: de ene week was Wubbo bij de Huizinga's, de andere week trok Fedde mee naar Nanninga. Het was een stralende herfstdag, en toen de koffie op was, stelde Fedde voor:

„Jòh, laten we een eindje het bos ingaan.”

„Mij best,” zei Wubbo, maar moeder keek naar de klok.

„Denk je er om, dat je op tijd voor het eten thuis bent, jongen? En Fedde – jullie moet niet te ver gaan hoor, want anders laat jij ze thuis ook wachten.”

„Komt in orde, vrouw Nanninga,” lachte Fedde. „We lopen een eind het bos in, dan naar het hunebed en dan ga ik dóór naar het dorp en Wubbo is op tijd aan tafel.”

De twee jongens stapten op.

„Heb je die foto's bij je, waar je van de week over sprak?” begon Wubbo, zodra ze tussen de bomen liepen.

„Nee. Nou ja, die zie je nog wel eens een keer. Ze zijn beslist goed geslaagd.”

„Wanneer heb je ze genomen?”

„Verleden Dinsdag.”

„Dan heb je het buitengewoon getroffen met het weer,” vond Wubbo. „Toen had je prachtig zon.”

„Dat wel, maar je kunt ook best fotograferen zonder

zon." En de kruidenierszoon begon een hele verhandeling over het fotograferen: bij mooi weer; bij bedekte lucht; met de zon opzij; tegen de zon in . . . Hij had onlangs van zijn vader een boekje over het fotograferen gekregen, en daaruit al die wijsheid opgediept. Wubbo luisterde met belangstelling – met een tikje afgunst ook. Jongens! Wat zou hij ook graag een fototoestel hebben! Maar dat ging niet. Hij had er vader een keer naar gevraagd, maar die had gezegd: „Nee kerel, dat wordt me te duur. Da's niet alleen het aanschaffen van het toestel – dat kost voortdurend geld aan films en papier en weet ik wat meer." Ja, dat had Wubbo begrepen, en toen vader bovendien er op wees, dat zijn school-gaan in Bolten ook betaald moest worden, terwijl Fedde aan zijn vader toch minstens het loon van een halfwas-knecht uitspaarde, had de jongen niet verder om een toestel willen vragen. Maar daarom was de begeerte nog wel levendig in hem . . .

„Laat mij dat boek eens lezen," vroeg hij.

„O, dat kan je wel eens krijgen. Dan moet je es lezen wat er in staat over fotograferen bij kunstlicht!"

„Hoe is dat? 's Avonds, als de lamp op is?"

„Nee, man – dan zou je ik weet niet hoe lang moeten belichten. Met een Blitz-patroon."

„Heb jij dat wel eens gedaan?"

„Nee, maar als je een beetje ervaring hebt, nou, dan kan je het met zo'n Blitz-ding ook best. Ik denk er over, om het es te doen."

„Héb je van die dingen?"

„Nee. Maar de knecht is gisteravond naar huis gegaan, in Aalteren, en die zou er morgen een paar voor mij meebrengen."

„Zijn ze duur?"

„Gaaf nogal."

Wubbo vond het nogal prijzig: hij begreep nu nog beter, dat vader gelijk had met wat die indertijd had gezegd.

„Kijk, een Vlaamse gaai," wees Fedde opeens. De kleu-

rige vogel schoot tussen de dennestammen door – verdween ergens in het onderhout.

„Laten we eens kijken waar-d-ie gaat. Misschien vinden we zijn nest wel.”

De jongens volgden voorzichtig de vogel – ze vonden zijn nest nog niet. Ze zochten er niet lang naar, want toen ze een eindje in het kreupelhout waren doorgedrongen, bleef de boswachterszoon opeens staan.

„Ei!” zei hij. „Kijk hier eens.” Hij wees op een strik van dun koperdraad, die aan een kort, in de grond geslagen paaltje vastgemaakt was juist boven een konijnenpaadje.

„Natuurlijk stroperswerk.”

„Zou je wel zeggen,” meende Fedde. „Wacht . . .” en hij bukte zich om het paaltje uit de grond te trekken. Maar de ander hield hem tegen.

„Niet doen. Staan laten.”

Verwonderd keek Fedde op. Wat wilde Wubbo nu? Wou die die stropers hun gang laten gaan? Wubbo legde het hem uit:

„Vader is van de week al achter stropers aan geweest. En nu ik weet, dat hier een strik staat, nou, dat snap je, hé, vertel ik dat aan vader. Natuurlijk komt die stroper vannacht of zo zijn strik nakijken en als vader nu weet waar er een staat, dan kan hij daar in de buurt op de loer gaan liggen om zo’n vent te betrappen.”

„Stom van me, dat ik daar zelf niet aan gedacht heb,” meende Fedde. „Ja jong, ik heb verstand van vermicelli en margarine en grauwe erwten, en jij van stropers en strikken.”

„Heb je ’t begrepen?” lachte de ander. Ze lieten de strik voor wat die was en vervolgden hun wandeling. Bij het hunebed namen zij afscheid: „Ik zie je vanavond wel na de kerk,” zei Fedde. „Vraag, of je met me mee mag naar huis, dan kan je bij ons eten en zal ik je mijn foto’s laten zien.”

„Afgesproken. Tabé”. En daarmee sloeg Wubbo de weg naar huis in. Toen hij de huiskamer binnenkwam waren

moeder en Chiene bezig met de tafel te dekken: hij was dus nog op tijd.

Het zou leuk zijn bij mijn nieuwe jurk moeder," hoorde hij Chiene zeggen.

„Je kunt niet bij iedere jurk een tasje hebben, kind," zei moeder, terwijl ze de borden uit de kast nam en die op tafel zette. Maar Chiene hield aan.

„Hè, toe nou moe. Ik heb in Aalteren net zulke leuke tasjes zien liggen. Eén-vijftig kosten ze maar. Alle meisjes op school hebben er een."

Moeder had het laatste bord neergezet – ze bleef even bij de tafel staan, eer ze naar de keuken ging om het eten op te doen.

„„Alle meisjes" zal wel een beetje overdreven zijn, denk ik," zei ze. „En bovendien: je kunt nu eenmaal niet alles hebben, wat je bij een ander ziet. Het geld groeit me niet op de rug."

„Wat wil ze, moeder?" vroeg Wubbo, al had hij dat best begrepen.

„Een tasje bij mijn nieuwe jurk," zei Chiene, die hoopte dat haar broer haar helpen zou. „Net zulke leuke hebben ze in Aalteren."

Moeder ging naar de keuken; voor haar was de zaak afgedaan.

„Weet je wat," beloofde Wubbo – en hij moest zelf lachen om zijn royale belofte – „je krijgt er een van mij, hoor. Voor je Sinterklaas."

„Van jou?" vroeg Chiene verbaasd. „Je doet, of je schatrijk bent." Ze was verstandig genoeg, om die belofte voor nog niet de helft te geloven.

„Van mij," zei Wubbo. „Ik ga opsparen van mijn zakgeld. Mijn kapitaal bedraagt op het ogenblik drie centen en ik krijg twee dubbeltjes in de week. Nou, daar hou ik jouw tasje royaal van over."

Zijn zus haalde de schouders op – dat werd niets, dat tasje van Wubbo. Dat zei ze ook, lichtelijk teleurgesteld, omdat ze wel zag haar zin niet te zullen krijgen.

„Geloof je me niet?” vroeg haar broer. „Nou, je zult eens zien. En als ik er geen kopen kan, dan knip ik er wel een voor je uit de krant. Uit de advertentie van het warenhuis!” Toen nam hij een boek, om te gaan zitten lezen.

Lang duurde dat lezen niet: toen moeder en Chiene de dampende schalen opdroegen, kwamen vader en Harm Jan, die bij de konijnen waren wezen kijken, binnen en even later zat het gezin aan tafel.

Wubbo had in de schuur zijn tas op de fiets gepakt en reed zijn karretje naar buiten om naar Bolten naar school te gaan. Aan de weg stond Marchien op de bus naar Aalteren te wachten.

„Sterkte daar hoor, op die spinazieschool van jullie!” riep de jongen haar toe, terwijl hij langs haar reed.

„Dank je,” riep ze terug. „En doe jij niet te royaal met je zakgeld – je weet, waarvoor je sparen moet!”

„Goed dat je 't zegt,” gaf hij lachend weerom, zijn arm zwaaiend ten afscheid.

Kijk, daar kwam de bus de bocht van de weg om: nu zou Marchien ook niet lang hoeven te wachten. Toch, wanneer hij stevig doortrapte zou hij eerder in Bolten, dan zij in Aalteren zijn!

Het was een prachtige morgen, en Wubbo genoot van zijn rit. Rechts lag de hei: je kon je verbeelden een eind-ver-weg het dak te zien van de schepershut . . . En als je het dak niet zag, dan toch zeker de groep bomen, die bij de hut stond. Links was het land lager: vanaf de hoge weg, die de jongen reed, kon hij een hele vlakte overzien, tot waar in de verte een rij bomen de loop van het kanaal aangaf, dat als hoofdvervoersweg had gediend en nog diende voor de turf, die daar in de veenkoloniën werd gestoken. De weg ging stijgen – wel met langzame glooiing, maar toch zo dat Wubbo wat meer kracht zetten moest op zijn trappers. Afijn, op de stijging zou straks de daling volgen! Dat was iedere keer opnieuw een genot voor hem: het hoogste punt van de heuvelkling te bereiken en dan freewheelend naar beneden te gaan,

al sneller en sneller. Bij de ingang van het dorp was het dan een ogenblik uitkijken: daar maakte de weg een tamelijke draai, en door een boerderij, die net bij de ingang van Bolten stond, was het zicht erg slecht. Je moest om zo te zeggen ieder ogenblik klaar zijn om te remmen, als er soms onverwacht iemand of iets voor je fiets opdook. Dan was je natuurlijk je vaart kwijt!

Maar dit keer was er voor remmen geen noodzaak en Wubbo had gang genoeg om zonder trappen tot vlak voor het schoolhek te komen. Hij sprong af en liep met de fiets aan de hand het plein op naar de fietsenloods. Geurt de Groot en Piet Postma stonden er te praten. Ze waren zo in hun gesprek verdiept, dat ze niemand hoorden aankomen. Toen Wubbo vlak bij was hoorde hij Piet zeggen: „Nou, het is leuk, hoor! Je moet zorgen, dat ze je niet te pakken krijgen.”

„Nogal wiedes,” merkte Geurt op. „Ben jij wel eens mee geweest?”

„Mijn vader zal me zien aankomen – die vindt het veiliger alleen. Verleden week . . .”

„Stil jòh,” viel Geurt hem opeens in de rede. Hij had Wubbo in de gaten gekregen, die zijn fiets in het rek duwde.

„Wat . . .?” hoorde Wubbo Piet verwonderd vragen. Maar voor de boswachterszoon zich afvragen kon, waarom er reden tot verwondering zou kunnen zijn kwam Piet al joviaal op hem toe: „Hallo! Jij bent ook vroeg zeg.”

„Gaat nogal,” vond Wubbo. „In ieder geval zijn jullie vroeger.”

„Die slag is jou,” lachte Piet – maar het was net, alsof zijn lach – als zijn woorden – gedwongen klonk. De drie jongens stonden een ogenblik bij elkaar, zonder te weten wat ze zouden doen of zeggen. Toen zei Geurt: „Ik moet nog even een paar pennen kopen bij Westen. Ga je mee, Piet?”

„Best.” En de twee stapten weg.

Wubbo keek hen na: gek, dat ze nu ineens pennen moesten gaan kopen! Gek, dat ze dat gesprek zo plotseling afbraken. Mocht hij dat misschien niet horen? Nou, dan niet

– hij had helemaal geen behoefte om andermans geheimen te weten . . .

Veel bijzonders leverde de schooldag niet op: het was de gewone afwisseling van overhoren en lessen krijgen, van goede beurten en verkeerde antwoorden; van een gesprekje als van lessen werd gewisseld en het tamme jolijt van de overblijvers, die tussen de middag in school hun brood bleven eten.

Met dat broodeten was Wubbo tamelijk gauw klaar geweest, wat meer lag aan de graagte en de smaak waarmede hij at, dan aan een wat krap toegemeten hoeveelheid boterhammen. Want krap toegemeten was die hoeveelheid zeker niet: Moeder Nanninga hield er van, dat haar kinderen flink aten! Na het eten had Wubbo nog een poosje zitten leren: lessen voor die middag, en toen stapte hij naar buiten. Een mens wilde tussen de morgen en de middagschooltijd ook wel eens een hapje frisse lucht en een praatje met een kameraad. Nou, op dat praatje behoefde Wubbo dit keer niet lang te wachten: net kwam hij de schooldeur uit toen Bert Houting naar binnen wilde. „Hallo,” zei die, „dat tref ik. Ik wou jou hebben, Wub.”

„Waarom?”

„Dat zal ik je zeggen. Mijn vader wou een soort paddenstoelen-tuintje aanleggen – die heeft nogal veel aardigheid daar in, zie je. En nou dacht ik – jij hebt onlangs gezegd, dat bij jullie in het bos nogal van dat goedje groeit. Kan jij niet eens wat voor me meebrengen?”

„Och jawel. Maar het is veel leuker, als je ze zelf komt zoeken. Ik vind paddenstoelen en planten zoeken wel prettig.”

„Kan wel,” zei Bert. „Tenminste, vader heeft het daar ook altijd over. Die zegt, dat als-ie tijd had . . .”

„Heeft je vader dan geen tijd?”

„Nee joh. Vader is tot 's avonds toe druk in de winkel.”

„Kom jij dan,” stelde Wubbo voor. „Ik ga met alle plezier met je mee.”

Bert aarzelde: hij zou het wel zo makkelijk gevonden hebben, wanneer zijn schoolkameraad een verzameling paddenstoelen had meegebracht . . . Maar aan de andere kant zou het toch ook wel leuk wezen eens een keer in het boswachtershuis te komen en eens een middag met Wubbo door de bossen te zwerven. Dus nam hij de uitnodiging aan – tegen de eerstvolgende Woensdagmiddag.

's Woensdagmiddags reden de twee jongens uit school dadelijk naar Daalterzand. Wubbo had thuis verteld, dat een kameraad van school paddenstoelen wilde komen zoeken en toen had moeder gezegd: „Breng hem dan maar dadelijk om 12 uur mee, jongen. Dan kan die vriend van je hier wel eten – een boterham schiet er allicht op over.” Die uitnodiging was met graagte aanvaard, en vrouw Nanninga had een dankbare gast. Want in het eten gaf Bert aan Wubbo niets toe! Het was een genot, die twee te zien zitten schransen!

„Ik hoef jullie natuurlijk niet te zeggen, dat er niets beschadigd wordt, hè?” had moeder Nanninga gezegd. Nee, dat hoefde ze hun niet te zeggen: dat wist Wubbo uitstekend en daar zou Wubbo terdege om denken.

„Fijn wonen jullie hier,” zei Bert, toen ze achter het boswachtershuis het bos in liepen. „Echt buiten. Nog meer dan bij ons in het dorp.”

„Maar daar is het ook wel aardig,” vond Wubbo. „Jij ziet het hier nu in de zomer – 's winters, als het vroeg donker is, en het is regenachtig en koud, nou, dan heb je hier niet veel. Dan kun je de hele avond in huis zitten. En jullie in het dorp hebt dan tenminste nog een paar winkels en zo . . .”

„Dat wel,” gaf de ander toe. „Maar in ieder geval: nu is het geen winter en nu is het niet donker; ik vind het hier op het ogenblik buitengewoon fijn.”

Het paddenstoelen-zoeken werd al gauw uitgebreid: niet alleen paddenstoelen, maar ook andere bosplanten trokken de aandacht en de belangstelling van de jongens, en Bert verwonderde er zich telkens over dat zijn makker zoveel bij-

zonderheden wist te vertellen. Ze stonden een poos bij een mierennest te kijken, waar de werksters ijverig af en aan liepen, wintervoorraad aanslepend . . . Bert sprak er van om het nest bloot te leggen, maar dat wilde Wubbo niet. Die vond het zonde en jammer om een bouwwerk, waar de diertjes wie weet hoe lang aan hadden gezwoegd uit nieuwsgierigheid te vernielen.

„Je hebt gelijk,” gaf zijn kameraad toe. „Kom, laten we verder zoeken. Ik heb anders al een hele voorraad!”

Dat was ook zo: ze waren buitengewoon voorspoedig in hun zoeken.

„Vind je hier nooit es strikken of zo?” vroeg Bert opeens. „Van stropers, bedoel ik.”

„O ja. Verleden nog – toen was ik met een vriend van me in het bos, en toen vonden we zo'n ding bij een konijnenpaadje.”

„Wat heb jullie toen gedaan?”

„Laten staan, hè. En ik heb het aan vader verteld. Nou, die heeft de volgende nacht geprobeerd, of hij de stroper kon betrappen – maar niks hoor! De strik stond er wel, maar er zat niets in en er kwam geen stroper opdagen.”

„Wat heeft je vader toen gedaan?”

„Weet ik niet precies. Weggehaald, denk ik.”

Ze waren aan de zoom van het bos gekomen en stonden te beraadslagen of ze de hei op zouden gaan dan wel zouden terugkeren. Bert voelde voor het eerste; Wubbo meer voor het tweede. Want als je paddenstoelen vinden wilt, dan moet je niet op de hei gaan zoeken; die groeien, waar het vochtig is, dus onder het kreupelhout en waar dichte sparren het zonlicht tegenhouden. Juist wilden ze omkeren, toen Wubbo een vrouwenfiguur in het oog kreeg, een eind de hei op. Hij had die niet eerder gezien, omdat ze waarschijnlijk geknield had gelegen: nu ze opstond, trok ze zijn aandacht.

Hé, was dat Dine Heikens niet? Ja zeker!

Wubbo zag, hoe de vrouw overeind kwam en iets in een jutezak stopte, die ze bij zich had. Toen schudde ze haar

kleren goed en begon te lopen: in de richting van de jongens. Ze ging wat gebogen, net of ze op de grond naar iets speurde. Nu richtte ze het hoofd op, en het was als maakte ze een beweging van schrik toen ze de jongens ontdekte. Wilde ze omkeren? Toch niet – ze liep door in de richting die ze nu eenmaal had genomen.

„Ken je dat mens?” vroeg Bert. Hij zag, hoe zijn makker de naderende vrouw met belangstelling opnam.

„Natuurlijk. Dat is de vrouw van de scheper.”

„Wat doet ze hier?”

Ja, dat wist Wubbo ook niet – al zou hij het wel graag geweten hebben.

„Dag Dine,” zei hij, toen ze vlak bij gekomen was. „Aan de wandel?”

„Wat je wandelen noemt,” zei het vrouwtje. „Nee jongen, daar heeft oude Dine geen tijd voor.” Ze zag hoe Wubbo naar de zak keek, die ze in de hand hield. En begrijpend dat hij raadde naar wat er in zat, vertelde ze: „Ik ben eens gaan kijken, waar ik morgen plaggen steken kan. Ik heb er weer wat nodig voor de stal van de geit.”

„O ja?” Wubbo's stem klonk vragend. – Wubbo's blik was verwonderd. Hij zag nu wel, dat er geen schop in de zak kon zitten – maar hij begreep niet, dat Dine zo ver de hei op trok om te onderzoeken, waar ze plaggen zou kunnen steken. Zoveel had ze er toch niet nodig, dat ze die niet in de buurt van haar hutje zou kunnen vinden! En waarom zat er dan onderin de zak een prop?

Hij keek scherper toe: stak daar niet een klein eindje – o! niet meer dan een heel klein eindje – glanzend koperdraad naar buiten? Het vrouwtje had z'n blik gevolgd, en alsof ze zich haastte zijn aandacht voor iets anders te vragen vertelde ze: „Weet je, dat er bij de berken aan het Schapenmeertje kampeerdere bezig zijn?”

„Kampeerdere? Nee. – We komen net het bos door. En: daar mógen ze immers niet kamperen.”

„Dat dacht ik ook,” zei Dine. „Nou ja, ik hoef er geen toe-

zicht op te houden," en ze lachte. „Daar is de boswachter voor.”

„Hoe weet je het?” vroeg Wubbo, zonder op haar laatste opmerking in te gaan.

„Ik ben er langs gekomen.”

„Dan gaan wij er ook eens kijken,” besloot de jongen.

„Ga je meer, Bert?”

„Mij best,” zei die. Hij wist wel niet, wat zijn kameraad bij die kampeerders wilde gaan doen, maar in ieder geval liet hij hem niet in de steek.

„Welja,” vond Dine. „Misschien weten de jongens niet, dat ze daar geen tent mogen opslaan. Als jij het ze zegt, zullen ze best weggaan.”

„Wat ze geraden is,” stelde Wubbo manhaftig vast, en tegelijk sloeg hij de richting van het meertje in.

„Zie zo, die twee ben ik kwijt,” mompelde het vrouwtje in zichzelf. „Zulke apen van jongens zouden een mens lelijk op zijn vingers kijken . . .” Ze sjarde haar jutezak wat steviger onder de arm, keek nog eens naar de zich verwijderende knapen en verdween toen in het bos. Even later – nadat ze onderzoekend had rondgespeurd of niemand haar zag – hurkte ze neer, opende haar zak en haalde er iets uit. Na enkele minuten stond ze voldaan op. „Ziezo, dat is er weer één,” mompelde ze.

Het was vlak bij een konijnenpaadje . . .

„Ja hoor, ze hebben hun tent al opgeslagen,” zei Wubbo. Uit de verte zag hij het lichte tentzeil afsteken tegen het donker van de heidegrond. Tussen de tent en het meertje was een jongen bezig een kookketel op te hangen aan een drietal stokken – een ander kwam juist met een blik, waarin hij denkkelijk wat geschept had, naar de stookplaats toe.

„Hallo!” schreeuwde Wubbo, de handen aan de mond om het geluid zo ver mogelijk te doen dragen. De twee kampeerders keken op. „Hallo!” schreeuwden ze terug, niet in het minst vermoedend, wat de twee naderende jongens

... was een jongen bezig een kookketel op te hangen.

bedoelden. Over die bedoeling behoefden ze echter niet lang in het onzekere te zijn.

„Waar komen jullie vandaan?” vroeg Wubbo, zodra hij dicht genoeg bij was om een gesprek te kunnen beginnen. Zijn toon was tamelijk fors; helemaal niet de toon van iemand, die belangstellend komt informeren. De jongen die met de kookketel bezig was, nam hem met een verbaasde blik op: wat wilde die nieuw-gekomeene? Toch gaf hij rustig antwoord: „Waar we vandaan komen? Nou, uit ons vorig kamp, hé. Dat hadden we in de buurt van Gerkelo.”

„Zijn jullie op een trektocht?” vroeg Bert.

„Ja,” zei de jongen, „al vier dagen.”

„Zo, nou dat kan wel. Als je maar weet, dat je hier op verboden grond staat.” Dat was Wubbo.

„Dat weten we niet.”

„’t Is toch zo.”

De ander haalde de schouders op. „Och,” zei hij, „dat zeggen de lui zo dikwijls, als je ergens je tent opslaat. Maar ik zou niet weten, waarom die grond hier verboden is. Het is hier toch zeker gewoon de hei . . .”

„Of jij het weet of niet, daarom is het toch zo. Ik vertel het je. En ik weet het, want mijn vader is hier boswachter.” De toon van Wubbo was veel te heftig – waren de jongens misschien geneigd geweest om te luisteren, als hij ze rustig had verteld dat die plaats voor kampeerders verboden was; nu hij zo bevelend optrad, hadden ze in het minst geen lust, om voor hem opzij te gaan.

„Iedereen kan wel beweren, dat zijn vader boswachter is,” merkte de jongen op, die water uit het meertje was wezen scheppen. „Maar je kan aan iemands neus niet zien, of dat zo is, ja dan nee.”

„Dus wou je zeggen, dat ik lieg?” stoof Wubbo op.

„Helemaal niet. Ik wou alleen maar zeggen, dat ik niet kan zeggen of je de waarheid spreekt.”

„En wat bedoel je daarmee?”

„Niks. Alleen maar, dat we hier niet weggaan, omdat de eerste-de-beste jongen ons dat komt commanderen.”

„Dan zal ik mijn vader waarschuwen,” dreigde Wubbo. „Die jáágt jullie wel weg.”

„Mogelijk,” meende de ander koeltjes. „In ieder geval zullen wij dan maar zolang wachten.”

Van weggagen was geen sprake. Toen Wubbo thuis van de opgeslagen tent vertelde, had Nanninga gezegd: „Ja, daar mogen ze niet staan. – Weet je wat, ik zal er even heen gaan en het ze zeggen.”

„Zie je wel, dat ze weg moeten,” zei Wubbo triomfantelijk tegen Bert, die zijn opgewonden verslag stilzwijgend

had aangehoord. „Die lui uit de stad denken, dat ze maar alles mogen.”

„En sommige lui uit het dorp denken, dat ze met barse commando's tegen de eerste vreemdeling de beste op kunnen treden,” had Nanninga gezegd. Wubbo had de bedoeling best begrepen, en de lust om met vader mee te gaan was hem vergaan. Want dat de kampeerders met een kort bevel zouden worden weggejaagd, daar hoefde hij niet op te rekenen, begreep hij wel.

Het was ook helemaal niet een kort bevel, dat Nanninga aan die kampeerders had gegeven. Hij had zich als de boswachter bekend gemaakt, en gevraagd, hoe ze er toe gekomen waren hier hun tent neer te zetten.

„We dachten, dat het wel mocht,” verontschuldigde zich een van de twee. „Hier op de hei . . .”

„Kan ik me begrijpen,” antwoordde Nanninga. „Maar je hebt je toch vergist, jongen. Het spijt me, dat je je tent zult moeten afbreken; maar ik zal je een plekje wijzen waar je wel mag staan. Kom maar mee.”

„Moeten we éérs de tent afbreken?” vroeg de jongen.

„Nee, ik zal je eerst de plek wijzen, want ik heb geen tijd om te wachten tot jullie klaar bent. Je komt wat dichterbij het boswachtershuis; dat heeft het voordeel, dat je bij ons water kunt komen halen. Want ik begrijp wel, waarom jullie deze plek gekozen hebt, zo vlak bij het meertje.”

„Heeft u zelf wel eens gekampeerd?”

„Niet zoals jullie. Maar ik weet toch wel, wat een kampeerder graag heeft. Kom maar mee.”

Zo hadden de jongens nu een nieuwe – en ze waren eerlijk genoeg om te erkennen: een betere – kampeerplaats gekregen, en in de namiddag, toen Bert allang weer naar Bolten was, stond Wubbo bij de put en hielp een van de kampeerders aan een emmer heerlijk koel water. Hij had met de onverwachte gasten vrede gesloten.

De kampeerders waren de volgende dag reeds weer vertrokken: ze wilden nog verder op, dieper Drente in . . .

Toen Wubbo 's middags uit Bolten thuis kwam, kon hij ternauwernood zien, waar ze hun tent hadden opgeslagen gehad, zó keurig hadden ze alle sporen van hun verblijf opgeruimd. Het viel hem wat tegen, al had hij geweten, dat hun verblijf in Daalterzand niet van lange duur wezen zou. Ze hadden over „één of twee dagen” gesproken, en nu het maar één dag bleek te zijn, kon Wubbo zich niet ontveinzen, dat dit voor hem een kleine teleurstelling was. Hij had er half en half op gehoopt, deze namiddag bij en met de trekkers door te brengen: het zou een aardige afwisseling zijn. Nu was er op die afwisseling geen kans – en het leek wel, alsof Wubbo daardoor helemaal weinig zin had, om buiten te blijven, het bos in te gaan of in het dorp te gaan kijken.

„Loop es naar Fedde,” raadde moeder hem, toen ze zag, hoe hij doelloos rondhing in de kamer.

„Och, Fedde,” zei hij. „Die heeft 's middags immers geen tijd, moe. Dan moet-ie in de zaak helpen.”

„Donderdags is het toch niet zo druk, jongen? Misschien mag hij van zijn vader wel een uurtje vrij.”

Maar Wubbo had geen trek, om naar het dorp te lopen met de kans, zijn vriend niet te treffen – hij trok naar boven.

„Ik ga mijn werk maar vast maken,” zei hij, „en dan kan ik vanavond verder zien. Misschien, dat ik dan nog naar Fedde fiets.”

Doch daar kwam die avond niets van.

Toen het gezin van de boswachter aan tafel zat hoorden ze op het grove zand, dat de harde weg naar het huis bedekte, fietsbanden knerpen. Marchien zag het eerst, wie er aan kwam: „Meneer Bergman,” deelde ze mee. „Die zal ú moeten hebben, vader.”

„Dat denk ik ook,” zei vader. „Laat hem even binnen, kind.”

Maar daar was moeder het niet onmiddellijk mee eens.

„Toch niet in de kamer hiér, bedoel je?” riep ze verschrikt. „Zo'n deftige meneer . . . ! We zitten te eten!”

„Dat klopt,” zei vader rustig . . . „Maar ik vermoed, dat die meneer wel eens vaker mensen heeft zien eten.”

„Dus hier laten?” vroeg Marchien. Ze stond bij de kamerdeur – hoorde, hoe buiten een fiets tegen de muur werd gezet en er voetstappen naar de voordeur kwamen.

„Welja,” vond Wubbo. „Vraag, of meneer mee eet.” Hij wilde moeder plagen. Die begreep de bedoeling – maar hoewel ze anders een goedmoedig plagerijtje best hebben kon, dit keer stond haar hoofd er niet naar.

Meneer Bergman! een vriend van meneer Versloot, de eigenaar! die kon je niet in je kamer laten, terwijl je te eten zat, zoals je deed met onverschillig-wie uit het dorp.

„Ik zal wel gaan,” en haastig stond ze op. Marchien ging zitten – vader glimlachte toegevend.

Ze hoorden, hoe bij de buitendeur „Volk!” geroepen werd en even later was er de stem van moeder, die meneer Bergman uitnodigde, zolang in de mooie kamer te gaan.

„We zitten net te eten, ziet u,” verontschuldigde ze.

„Nee, dat zie ik niet – dat kán ik hiervandaan niet zien,” lachte meneer Bergman. „Dacht u, dat ik voor eters bang was? Ik zou het veel prettiger vinden, als u me in de woonkamer liet. Hoe minder omhaal u voor me maakt, hoe liever het me is.”

Toen kon moeder weinig anders, dan de bezoeker zijn zin geven – maar de huisgenoten zagen duidelijk aan haar gezicht, dat ze er wel een beetje mee „begaan” was. Zo'n deftige meneer bij hun huiselijk gedoe!

„Goeie avond, samen” groette de bezoeker. „Eet smakelijk.”

„Dank u, meneer,” zei vader, terwijl Wubbo zich haastte een stoel bij te schuiven.

„Dat ziet er smakelijk uit,” vond de bezoeker, terwijl hij de tafel overzag. „Dat is zeker echt stoetenbrood?” en met een hoofdknik wees hij naar de broodschaal, die midden op de tafel stond en waar nog ettelijke donkerbruine sneden op lagen . . .

„Hap,” kwam opeens de stem van Harm Jan, en het ventje stak meneer Bergman het stuk boterham toe, waar hij zelf pas met graagte in gebeten had.

„Dank je, beste jongen,” weerde die vriendelijk af. „Het ziet er erg lekker uit, maar ik wil jou niet van je portie beroven.”

„Lustte meneer het anders wel?” vroeg Chiene. Moeder schrok van de vrijmoedigheid van haar dochter: hoe zou meneer die opneemen? Dat sloeg heel anders uit, dan ze verwacht had.

„En of,” antwoordde meneer Bergman, terwijl hij het meisje vrolijk aankeek. „Nodig me maar niet uit om mee te eten, hoor! Want dan zal je eens wat zien.”

„Als meneer een stukje meedoen wil?” noodde vader. „Al is het maar voor de gezelligheid.”

En werkelijk, meneer „deed een stukje mee”: en de gezelligheid leed er zeker niet onder. Want toen hij zo huiselijk bijgeschoven zat, net alsof hij een doodgewone dorpsgenoot was, duurde het tafelen heel wat langer, dan moeder Nanninga had verwacht! Meneer Bergman kon prettig vertellen waar hij die paar dagen geweest was, dat ze hem niet hadden gezien; en wat hij eigenlijk hier in dit achterland kwam zoeken. Ja, daar wisten ze wel iets van: hij wilde verhalen hebben van vroeger en als het kon oude dingen vinden; maar dat er in „die oudhedens” zoveel „stak”, dat je van die oude dingen zoveel belangwekkends zou kunnen vertellen, dat hadden de Nanninga's eigenlijk nooit geweten. De gast vertelde van het hunebedden-volk, dat een paar duizend jaar geleden in deze streken gewoond moest hebben; legde uit, hoe je aan de vorm en de versiering van hun urnen kon zien, uit welke streek de mensen waarschijnlijk waren gekomen . . .

De gast vertelde van het hunebedden-volk...

Hij vertelde van hun stenen wapens en hoe die wapens wel gemaakt werden „In Zuid-Limburg zijn een paar van die oude steenbewerkings-werkplaatsen gevonden,” vertele hij. „Er lagen half afgewerkte pijlspitsen en speerpunten; een paar bijlen... En ook stukken steen, waaraan je duidelijk kon zien hoe ze splinters ervan hadden afgesplitst, die dan later bewerkt werden tot gebruiksvoorwerpen.”

„Kan je die dingen zó-maar vinden, meneer?” vroeg Chiene.

„Ja – als je een beetje geluk hebt, hè. En je moet er natuurlijk ook verstand van hebben. Zo'n stuk steen vertoont een paar tamelijk gladde kanten; net, zal ik maar zeggen, alsof er een reep afgebroken is. Soms liggen die steenbrokken om zo te zeggen voor de hand.”

„Dus die kan je zo vinden?” vroeg Chiene nog eens.

„Niet onmogelijk. Wou jij op zoek gaan?”

„In Zuid-Limburg zeker!” lachte Wubbo.

„Meneer heeft toch daar net gezegd, dat hier onder de hunebedden van die stenen pijlspitsen en zo liggen,” voerde Chiene tegen.

„Nou til dan vanavond een paar van die dikke keien op,” spotte haar broer. „Dan vind je vast wel wat. En als je dat dan aan het museum verkoopt, word je nog schatrijk!” Hij lachte om zijn eigen woorden – maar Chiene lachte niet. Ineens flitste de gedachte aan het tasje, dat ze zo graag hebben wilde, haar door het hoofd! Ze zei: „Als ze hier van die stenen voorwerpen gehad hebben, zal hier ook wel een soort werkplaats zijn geweest! Wie weet! Het kan best dat bij de Zandbult in het bos bijvoorbeeld, van zulke stenen liggen.”

„Jij zou een scherpzinnig archeoloog zijn,” prees meneer Bergman, en toen Chiene hem aankeek met een blik, waaruit duidelijk sprak dat ze zijn vreemde woord niet begreep, verduidelijkte hij: „Een archeoloog: dat is een oudheidkundige; iemand die van die voorwerpen uit de grijze voortijd verstand heeft, weet je.”

Moeder had al een keer of wat naar de klok gekeken: er werd vandaag lang getafeld en de boel moest nog worden afgeruimd en afgewassen. Vader zag en begreep haar blik.

„We moeten eindigen,” zei hij. „Dan kan de boel aan kant worden gemaakt. En voor Harm Jan is het bedtijd.”

„Nou al?” vroeg het kereltje – hij had nog niet veel zin om naar bed te gaan. Niemand gaf antwoord op zijn opmerking – een opmerking, die zowat iedere avond werd gemaakt, omdat Harm Jan als regel zijn best deed zo lang mogelijk op te blijven.

„We zullen lezen,” zei vader. „Geef het Boek maar, Wubbo.”

De jongen nam de Bijbel van de schoorsteenmantel en legde die voor vader neer. Het gesprek was verstomd; rustig wachtten allen, terwijl vader het hoofdstuk opzocht, dat aan de beurt was.

Hij las met eerbied, want hij las Gods Woord.

Marchien keek tersluiks naar de bezoeker: zou meneer

Bergman thuis ook uit de Bijbel lezen? Die luisterde met aandacht, en geen trek op zijn gelaat toonde verwondering of spot, dat zag ze wel. Trouwens, ze wist dat vader, als het er op aan kwam voor zijn overtuiging uit te komen, zich door niemand of niets daarvan zou laten weerhouden. Zo was vader: „Een iegelijk dan, die Mij belijden zal voor de mensen, die zal Ik belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is; maar zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, die zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is,” had hij eens een keer aangehaald, toen het in een gesprek te pas was gekomen, dat misschien niet iedereen er van gediend was om naar Bijbel te lezen en bidden te moeten horen.

Ook dit keer weer: of hun gast er van gediend zou zijn of niet, maakte bij vader blijkbaar geen overweging uit. Chiene bewonderde hem er om – en ze benijdde hem ook . . . Want, och, van zichzelf wist ze wel, hoe ze op school in Aalteren lang niet altijd er wat van durfde zeggen, als een van de meisjes es een keer 'n spotwoord zei . . . En laatst in de bus, toen een kind uit Gerkelo, waar ze vaak samen mee reisde, in het gesprek een vloek had laten vallen, had ze ook gezwegen . . .

Zó was ze met deze gedachte bezig, dat ze eigenlijk naar vaders lezen niet luisterde. Dat werd ze zich plotseling bewust, toen het hoofdstuk uit was en vaders stem zweeg.

De Bijbel werd gesloten, werd door vader op de tafel neergelegd. Daarna – als waren ze geheel onder elkaar, als was er niet iemand aanwezig, waarvan ze niet wisten of hij het bidden gewend was, dankte vader . . . „Amen.”

Een ogenblik bleef het stil – toen schoof Wubbo zijn stoel achteruit.

„Moet je werken, jongen?” vroeg moeder.

„Daar ben ik al mee klaar, moe.”

„Dan kan je me prachtig helpen met afwassen!”

Maar daar had Wubbo weinig trek in. Een enkele keer deed hij het wel meer – nú vond hij het een beetje gek

om meisjeswerk te doen; nu meneer Bergman het weten zou.

„Chiene is er toch,” zei hij.

„Ik méénde het ook niet, hoor. Die paar bordjes en kopjes en schoteltjes – dat is gauw genoeg gebeurd.”

Marchien was al bezig de bordjes in elkaar te zetten.

„Ga jij maar lezen,” zei ze. „Je hebt immers zo'n mooi boek uit de bibliotheek? Ik zal het werk wel doen!” Maar haar werk was dit keer niet „helpen met de afwas.”

Toen moeder en Chiene de vaat in de keuken hadden gebracht, zei vrouw Nanninga: „Ik was wel even alleen – jij moet nog melk halen. Drie pint, bij Verwolde. Neem het witte emmertje maar.”

„Goed moe,” en een ogenblik later liep het meisje, het emmertje in de hand, de weg op naar de boerderij van Verwolde.

In de kamer, waar nu het kleed over de tafel was gelegd, zaten de boswachter en zijn bezoeker tegenover elkaar. Wubbo was met zijn bibliotheekboek aan 't raam gaan zitten en Harm Jan dribbelde naar buiten. Hij nam het ogenblik waar, waarin niemand op hem lette – buiten liep hij minder in het oog en zou dus wat minder gauw worden gegrepen, om te worden uitgekleed en te bed gelegd . . . Harm Jan was op dit punt een uitgeslapen rakker!

„Ik zal je zeggen, Nanninga, waarom ik eigenlijk kom,” begon meneer Bergman. „Je weet, dat ik hier in de buurt naar oudheden wil zoeken. Nu heb ik verlof van meneer Versloot om te graven, als ik dat wens. Maar ik geloof, dat het wel goed is, wanneer ik eerst over die graverij eens praat met iemand, die in de streek bekend is. In-het-wilde-weg graven levert natuurlijk niets op.”

„Dat begrijp ik, meneer,” zei de boswachter. „Maar ik ben bang, dat u op dit gebied weinig aan mij hebben zult. Als het nou ging om een jachtpartij, en om te weten waar het meeste wild zit . . .”

„Zeker, dan was je veel meer mijn man. Maar je kunt me allicht iets vertellen over de streek hier: waar bijvoorbeeld een heuveltje is, dat eigenlijk niet bij het landschap schijnt te horen . . . Ik weet niet of je me begrijpt?”

„Ik geloof het wel, meneer: u moet niet bij een heuvelrij zijn, maar bij zo'n soort begroeide aardhoop, als er wel midden in de hei liggen.”

„Juist. Misschien weet je wel een plek, waar ze bij het ontginnen iets in de grond hebben gevonden . . .”

„Jawel, meneer. Maar niet veel. Wacht! ik heb een kaart van de bezittingen. Daar kan ik u een paar van die plaatsen op aanwijzen.” Hij keerde zich naar de jongen, die in zijn boek zat verdiept. „Wubbo, haal jij de kaart eens uit de voorkamer. Je weet wel, in de bovenste la van de kast.”

„Goed, vader.”

„Het is hier prettig wonen,” begon meneer Bergman, terwijl ze op de kaart zaten te wachten. „En boswachter lijkt me een mooi werk.”

„Is het ook, meneer. Alleen moesten er geen stropers zijn.”

„Dat lijkt me juist avontuurlijk, achter stropers aan,” vond meneer Bergman.

„Och, dat wel. Maar het avontuurlijke wordt gewoon, als je het zo vaak meemaakt. En dan: het zou gevaarlijk kunnen worden, wanneer zo'n kerel kwaad zou willen. Gelukkig gebeurt dat hier niet – tenminste, het is mij nog nooit overkomen.”

„Welnu dan . . .” Meneer Bergman begreep niet, waarom een boswachter dan tegen een stropersjacht opzag.

„Meneer vergeet,” zei Nanninga, „dat als je een stroper pakt, die meestal de nor indraait. En zo'n man heeft óók vrouw en kinderen.”

„Dat is wel zo,” zei de ander, maar hij had een dergelijke overweging – om niet te zeggen een dergelijke sentimentaliteit – bij een bewaker van het jachtrecht niet verwacht. „Heb je hier anders veel last van zulke kerels?” informeerde hij.

„De ene tijd meer dan de andere. De laatste dagen zijn er verschillende strikken gezet – Wubbo heeft er een ontdekt

en zelf heb ik er ook gevonden. Enfin, ik zal proberen, de daders te pakken te krijgen, want ik zou niet graag hebben, dat de hazen en konijnen weg zijn, als meneer Versloot over een week of wat komt voor de najaars-jacht."

„Dat zal wel meevallen met het „weg zijn,” meende de bezoeker lachend. „En anders moet meneer Versloot maar op patrijzen schieten.” Hij scheen geen erg te hebben in het feit, dat het bij Nanninga niet alleen ging om het jachtrecht van de eigenaar, maar evenzeer om zijn eigen naam als boswachter . . . Een ogenblik later zaten de mannen gebogen over de kaart, die Wubbo gebracht had. Hier en daar zette Nanninga een kruisje; als meneer Bergman op die plaatsen eens kijken ging . . .

Toen de bezoeker vertrok, had hij de gemerkte kaart in de zak . . .

Marchien – met haar gevulde emmertje – stond op het punt van de boerderij van Verwolde weer naar huis te gaan, toen Dine Heikens daar het erf op kwam.

„Is mijn man hier al geweest?” vroeg ze aan de boerin. „Ik heb een boodschap voor hem, die hij weten moet, eer hij thuis komt.”

„Nee, ik heb hem nog niet gezien,” antwoordde vrouw Verwolde. „Maar denkelijk zal-ie niet lang meer wegblijven. Hij brengt altijd eerst ónze schapen binnen. Je zou hier kunnen wachten.”

Maar dat deed Dine niet: dan liep ze hem liever tegemoet; en met Chiene samen sloeg ze de weg in naar Daalterzand.

„Melk wezen halen?” vroeg ze tamelijk overbodig, want ze kon immers best zien wat het meisje in haar emmertje bij zich droeg.

„Ja,” zei Chiene, „dat doe ik iedere avond. Maar ik ben dit keer wat later dan gewoonlijk.”

„O ja? Hoe komt dat?”

„We hebben bezoek – meneer Bergman. Die zit met vader te praten. Hij heeft bij ons meegegeten.”

„Dus voor vavond had je die melk niet meer nodig?”

maakte vrouw Heikens haar gevolgtrekking. „Dan had je daar evengoed morgenochtend om kunnen gaan.”

„Morgenochtend moet ik met de vroege bus mee – naar Aalteren.”

„Da's waar ook!” herinnerde zich de ander. „Je gaat iedere dag, hé?”

„Nee, iedere dag niet – 's Zaterdags bijvoorbeeld hebben we geen school.”

„O. Vind je het prettig, dat heen en weer reizen?”

„Best hoor.” En Chiene begon te vertellen van de school en van de stad. Léuk was het op school; en het was ook aardig om tussen de middag in de stad door de straten te lopen. Dan kon je nog eens winkels kijken! Heel wat meer en heel wat mooiere winkels dan in Daalten! Nou ja, dat sprak vanzelf: in een dorp kun je lang niet alles krijgen. Maar de Aalterense winkels waren óók groter dan die in Bolten, die ze vaak had gezien toen ze daar nog op de Ulo ging. Als je maar ruim in je geld zat, kon je in de stad heel wat moois kopen! „Verleden zag ik ergens een tasje liggen – nee, dát is wel zo mooi. Ik zou het best willen hebben – maar moeder zegt, dat ze er geen geld voor heeft.”

„Opsparen van je zakgeld,” zei Dine.

„Dan is het ding verschimmeld, eer ik het kopen kan,” schamperde het meisje. De teleurstelling om moeders weigering kwam weer boven; de begeerte naar het tasje was sterk.

„Probeer dan wat te verdienen,” raadde het vrouwtje aan. Ze nam haar gezellin van terzijde op: er flikkerde even iets in haar ogen.

„Makkelijk gezegd,” gaf Chiene terug, die Dine's blik niet had opgemerkt. „Ik zou niet weten hoe.”

Een ogenblik aarzelde vrouw Heikens: zou ze het doen? Toen zei ze: „Misschien kan ik je wel helpen.”

„Jij?!” Het klonk verwonderd – zó verwonderd, dat het bijna een belediging leek. Een belediging van Dine's armoede. Maar zo was het niet bedoeld – en al zou het misschien zo bedoeld wezen, Dine wilde het in geen geval zo opnemen.

„Dat wil zeggen . . .” begon ze. „Verdiene . . . zie je . . .”
„Nu, wat dan?” vroeg Chiene, die weinig of niets begreep van wat de schepersvrouw wilde. Ze waren vlak bij het huis van Chiene gekomen en bleven daar staan.

„Kijk eens, ik moet wel eens een pakje naar Aalteren sturen, dat kost me elke keer de vracht. Als jij het voor me mee neemt en bezorgt, wel, dan hoef ik het geld van de vracht niet aan de bode te betalen. Dat kun jij dan krijgen.”

„Zou dat kunnen?” aarzelde Chiene. Aan de ene kant voelde ze er wel wat voor, om op die manier vlugger te kunnen sparen; aan de andere kant was het toch eigenlijk raar, om van een arm mens als vrouw Heikens geld aan te nemen. Iemand, waarvan je geld aannam . . . dat was zo'n beetje je meerdere, voelde Chiene vaag.

„Waarom niet?” vroeg de schepersvrouw op de laatste opmerking van het meisje. „Weet je, ik moet morgenochtend een pak bezorgd hebben. Neem jij het maar mee. Wil je wel?”

„Goed dan,” nam Chiene aan. „Maar – hoe krijg ik het? Ik kan het vanavond niet meer komen halen.”

Nee, dat hoefde ook niet: Dine zou wel zorgen, vroeg genoeg bij de bus te zijn en het pak aan Chiene geven. Dan moest die het brengen bij Ten Berge, Hunzestraat 59. Daar vier gulden beuren. Als ze dat geld kwam afdragen, zou ze van Dine de vracht krijgen.

„Maar de bus loopt helemaal niet bij jullie langs,” zei het meisje. „Ik stap altijd voor ons huis op – kom je dan dáár?”

Chiene zag niet hoe een ogenblik een zenuwachtige trekking over het gelaat van vrouw Heikens vloog.

„Nee, ik breng het wel bij de Eikenslag – daar stopt de bus immers altijd?”

„Dat is nog verder van jullie vandaan,” verbaasde Chiene zich.

„Geeft niet – ik moet morgenochtend toch naar Gerkeloo, met heibezems.”

„Chiene!” werd er geroepen. Het was moeder, die Harm

Jan was wezen zoeken om hem naar bed te brengen en nu haar dochter zag staan. Ze had zich al afgevraagd, waar het meisje zo lang bleef!

„Je moeder roept,” zei vrouw Heikens. „Ga maar gauw.”

„Ja – moeder zal wel zeggen: waar ben jij zo lang gebleven.” Ze stapte haastig weg – zó haastig, dat Dine geen tijd meer had nog iets te zeggen. Het leek, als wilde het heidevrouwtje nog wat roepen – maar ze bedacht zich. „Chiene doet het wel,” mompelde ze in zichzelf.

„En veiliger kan het niet . . .” Toen liep ze verder in de richting van waar ze haar man verwachtte . . .

Eigenlijk zou Chiene het liever niet gedaan hebben. Toen ze rustig in de kamer zat en nog eens het gesprek met vrouw Heikens overdacht, vond ze het toch eigenlijk een vervelende geschiedenis. Geld aannemen van iemand, van wie je wist, dat ze het niet breed had . . . En voor het bezorgen van een pakje . . . Gunst, je bewees elkaar toch zo dikwijls zo'n kleine dienst . . .

Hoewel: het tasje! Alle meisjes hadden tasjes; en zij zou toch ook zo erg graag er een bezitten. Dat donkerbruine was wel erg mooi!

Bovendien – als vrouw Heikens haar pakje met de bode meegaf, moest ze óók betalen . . .

Toch wist Chiene, dat wat ze doen ging thuis zeker niet goedgekeurd zou worden: hulpvaardigheid was een ding, waar vader en moeder veel waarde aan hechtten. En hulpvaardigheid, waar je je voor betalen liet . . . nou, dat was niks. Gek, zelf zou ze vroeger ook nooit geld voor zo iets hebben aangenomen – en nu ging ze het doen . . . Want dat voelde ze, ook onder haar twijfelende overleggingen hoe langer hoe duidelijker: deze kans om geld te krijgen zou ze zich niet laten ontgaan . . .

Die avond lag Chiene in bed: onbevredigd. Maar ze trachtte dat onbevredigde gevoel terug te duwen: tenslotte was wat

ze deed toch niet verkeerd! Vrouw Heikens had het toch zelf aangeboden.

En dan hoefde ze op school niet de enigste te blijven, die nooit eens wat kopen kon . . .

Toen de bus de Eikenslag naderde, keek Chiene met enige spanning door de voorruit: zou Dine Heikens er zijn, ja of nee? Daar had ze eigenlijk al aan gedacht vanaf het ogenblik, dat ze deze Vrijdagmorgen naar beneden was gekomen; ze was zelfs wat eerder aan de weg gaan staan om op de bus te wachten dan gewoonlijk. Natuurlijk was dat onzin geweest: de afspraak was duidelijk genoeg, dat Dine het pak bij de Eikenslag pas brengen zou . . . Maar . . . helemaal vrede met wat ze doen ging had het meisje niet, en het zou haar zeker niet gespeten hebben, wanneer de schepersvrouw zich niet had laten zien.

Maar Dine wás er wél – Marchien zag haar met een kruiwagen aan de kant van de weg staan, toen de autobus de Eikenslag naderde. In die kruiwagen had ze dus de heibezems, die ze naar Gerkelo brengen moest. Het pak zou daar wel bij liggen.

„Wat moet dat?” mompelde de chauffeur, toen hij zag dat het heidevrouwkje de hand opstak om hem te doen stoppen. Een passagier was ze zeker niet: hij vervoerde wel mensen, maar geen kruiwagens! Toch gaf hij aan het sein gevolg: vlak bij Dine Heikens stond de bus stil.

„Wat is er?” vroeg de bestuurder door het open portier-raampje. „Wou je mee?”

„Nee,” knikte Dine. Ze vroeg: „Marchien Nanninga – zit dié in de bus?”

Nog voor de man antwoorden kon stond Chiene achter

... hij zag, dat het heidevrouwtje de hand opstak

hem. Over zijn schouder heen riep ze: „Ja, ik ben er, vrouw Heikens! Heb je het pakje?”

„Dat heb ik,” bevestigde Dine en keerde zich om, om het uit haar kruiwagen te halen.

„Neem jij een pakje mee voor vrouw Heikens?” wendde de chauffeur zich verbaasd tot het meisje.

„Waarom niet?” snibde Chiene terug. „Ze vroeg het gisteravond.”

„O, mij best,” deed de chauffeur onverschillig. „Het gaat me eigenlijk niet aan ook.”

Maar hoewel het hem niet aanging, keek hij verbaasd, toen hij de omvang van het pak zag, dat vrouw Heikens naar Aalteren vervoerd wilde hebben. Dat was niet een „pakje,” zoals een buurmeisje wel eens voor je meenam, als ze je een kleine dienst bewees. Trouwens, ook aan het gezicht van het

meisje was duidelijk te zien, dat ze niet op iets van zó grote omvang gerekend had.

„Je weet het adres nog?” vroeg vrouw Heikens.

„Ja, komt in orde.”

Het pak, dat in grauw papier was gewikkeld en met stevig touwdichtgebonden, in beide handendragend liep Chiene door het middenpad van de autobus naar haar zitplaats terug.

„Klaar?” vroeg de bestuurder. Hij wachtte niet op een antwoord – zodra hij in het spiegeltje dat voor-boven zijn zitplaats was aangebracht zag, dat Chiene haar plaatsje had bereikt, gaf hij gas. Een beetje véél – met opzet misschien . . . Want de wagen schoof nu met een schok vooruit, waardoor het meisje meer op haar plaats véél, dan zitten ging.

Ze wierp een nijdige blik naar voren: die kerel! Eerst zich bemoeien met dingen, die hem niet aan gingen; dan zo onverwacht en wild starten! Maar de rug van de chauffeur bleef onbewogen onder Chiene's boze kijken . . .

Ze wendde zich half om en keek door de achterrauit. Ze zag, hoe vrouw Heikens de bomen van de kruiwagen opnam en begon te duwen. Eerst keek ze er gedachteloos naar – toen spande zich opeens haar aandacht . . . Welke kant reed Dine op? Ja! ze reed naar Daalte!

Plotseling herinnerde Chiene zich, dat de kruiwagen de hele tijd met het wiel in die richting gestaan had. En gisteravond had Dine gezegd, dat ze naar Gerkelo moest met bezems . . . Gek was dat! Enfin, misschien moest ze eerst een boodschap doen de kant van Daalte uit. Hoewel Chiene zich niet kon indenken, bij wie dat wezen zou. Want tussen de Eikenslag en het boswachtershuis stond geen enkele woning. En als de schepersvrouw nog verder dan de boswachterswoning moest zijn, had ze toch beter het pak aan Chiene kunnen geven voor hun huis . . .

Dat pak was anders ongemakkelijk groot! Nu lag het naast Chiene op de bank – de bus was niet vol, dus dat kon – maar om er straks mee door Aalteren te sjouwen, als je ook nog een volle schooltas had!

Nou ja, ze werd er ook voor betaald . . .

Terwijl ze dát dacht, voelde het meisje weer het onaangename van geld te zullen aannemen van een arme scheepsvrouw . . .

In Gerkelo stapte Gelske Thalens in, een meisje dat ook op de huishoudschool ging. Ze wilde naast Chiene gaan zitten, maar die plek was belegd.

„Is dat van jou?” vroeg Gelske, op het geval in grauw papier wijzend.

„Ja – moet ik wegbrengen. Maar je kan hier best zitten, hoor, dan leg ik het op een andere bank.”

„Ik kan net zo goed op een andere bank gaan zitten,” en Gels voegde de daad bij het woord. Ze begon dadelijk een gesprek over wat ze die dag op school moesten doen: costumnaaien, dat vond ze altijd erg prettig. Ze vertelde, dat ze de jurk die ze aan het maken was, gisteravond thuis in elkaar had geregen. Als de juffrouw haar vandaag helpen wou, zou ze vanmorgen een mooi eind opschieten en met een beetje geluk kon ze Zondag-over-een-week d'r nieuwe jurk dragen. Marchien luisterde; Marchien praatte mee – Marchiens gedachten waren er niet helemaal bij. Hoe moest ze straks Gels kwijt raken? Want haar meenemen naar de Hunzestraat, dát deed ze zeker niet. Het ging niemand aan, waar ze het pak brengen moest.

Ze probeerde te overleggen, hoe ze van haar schoolkameeraad afkomen zou: kon geen goed plannetje bedenken. Zelfs toen de bus Aalteren binnen reed wist ze nog niet precies hoe ze het aan zou leggen. Op de markt stapten de laatste passagiers uit – ook de twee meisjes.

„Waar moet je heen?” vroeg Gels. „Kind, je bent belast en beladen!” Ze zag, hoe Marchien moeite had het grote pak onder de linker arm te klemmen – de rechterhand droeg de tas.

„Naar de Hunzestraat. Zeg, naar school is het zo ver niet, neem jij mijn tas vast mee.” Tegelijk stak Marchien deze aan Gelske toe, en die nam ze aan, nog eer ze er aan had

kunnen denken te weigeren. Gelukkig waren de tassen van de meisjes niet overvol en was de school niet ver weg.

„Tot zo meteen dan,” zei Marchien en stapte haastig weg. Ze keek niet om – bang, dat de ander met haar mee zou willen of de tas zou teruggeven. Maar daar dacht Gelske niet aan: Gelske was een goed kind, dat best iets voor een ander over had.

„Hunzestraat 59,” mompelde Marchien zacht, alsof ze zich het opgegeven adres nog eens wilde herinneren. Dat was niet ver – na een paar minuten was ze er al. Het was een winkel – een poelierswinkel zag het meisje.

Wat ze verwacht had, dat niet. Wat moest Dine Heikens nu in een poelierswinkel laten brengen? Want bezems – nee, die bracht je niet weg goed verpakt in stevig papier. Ze keek naar de uitstalkast: veel lag er nog niet in op de vroege morgen. Een haas hing er en een paar vogelbouten.

Toen zag ze in een hoek, achter de grote ruit, een prijslijst staan. „Hazen, konijnen, eenden, kippen . . .” Een hele rij gedierte was daar onder elkaar opgenoemd. Mogelijk, dat Dine konijnen of kippen aan die Ten Berge leverde – ze hield wel konijnen en achter de schepershut was een behoorlijke kippenren. Marchien overwon haar aarzeling en ging naar binnen. Ze kon ook slecht anders. Ze wachtte, of er iemand komen zou: de winkelbel was gegaan, toen ze de deur had open gedaan. Niemand kwam. Ze keek de winkel rond – was gauw uit gekeken. En veel tijd had ze niet: als je van de bus dadelijk naar school liep kon je het op je gemak doen en had je nog wel een minuut of wat over, maar eerst een boodschap doen . . . dan werd de tijd krap. Waarom verscheen er nou geen mens? „Volk!” riep ze en vlak daarop nogeens – luider nu –: „Volk!”. Er kwam geluid uit het achterhuis; er naderden voetstappen.

Een man verscheen: een nog jonge, vriendelijke man.

„Wat blijft u, juffrouw?” vroeg hij.

„Ik heb hier een pak,” en Chiene legde het op de toonbank. „Van vrouw Heikens uit Daalte. Dat zou ik hier brengen,” zei ze.

„Prachtig,” zei de man. De naam Heikens was blijkbaar niet onbekend voor hem en dit leek wel niet het eerste pak, dat Dine hem stuurde. „Hebben ze je ook gezegd, of je geld moest beuren?”

„Jawel, meneer. Vier gulden.”

„Goed. Dan zal ik even kijken,” en de man nam het touwtje beet, alsof hij de knoop wilde losmaken. „Of weet je, hoeveel er in zitten?”

„Ik weet niet, wat er in zit,” zei Chine. „Vrouw Heikens zei alleen, dat ik vier gulden zou ontvangen.”

„O, wacht dan even, dan zal ik ze halen.”

De man nam het pak op en verdween naar achter. Het duurde een poosje eer hij terug kwam – „Hij moet zeker lang naar zijn centen zoeken,” dacht Chiene – maar toen had hij de vier guldens in de hand. Hij telde ze voor Chiene op de toonbank neer.

„Vier pop, zie je wel.”

„Jawel meneer. Dank u wel.”

„Niets te danken hoor. De groeten aan vrouw Heikens, en als ze weer wat sturen wil . . .”

„Ik zal het zeggen, meneer,” beloofde Chiene. Ze liep naar de deur – was blij, toen ze op straat stond. Eigenlijk had ze – achteraf gezien – die boodschap liever niet gedaan. Een poelierswinkel . . . En waarom had die man de bullen niet in de winkel uitgepakt, maar ze meegenomen, die lange gang in? Nou ja, het konden best konijnen of kippen geweest zijn – Dine had haar toch niet hoeven te zeggen, wat er in dat pak zat? Hoeveel vracht zou ze nu krijgen? Het eerste geld, dat ze voor het tasje sparen kon. Was het maar niet zo laat, dan kon ze nog eens langs die tassenwinkel lopen. Nee, geen tijd – hoor! de toren begon al te spelen! Mensen! Dan haalde ze de school niet meer op tijd. Ook dat nog!

Ja, ook dát nog. Want Marchien was niet op tijd: de les was al begonnen, toen ze aan de lokaaldeur klopte. De jufvrouw deed zelf open.

„Je bent laat kind,” zei ze.

„Ja juffrouw – de bus . . .”

„Wou je zeggen, dat de bus te laat was? En Gelske was op tijd. Die komt toch met dezelfde bus als jij?”

„Ik heb een boodschap moeten doen voor mijn moeder.”

„Zo, dat verandert. Maar als het niet heel dringend nodig is, dan heb ik liever dat je die boodschappen na schooltijd doet. Tussen de middag zijn de winkels ook open.”

„We hebben vanmiddag geen les, juffrouw, en als ik om twaalf uur naar de winkel had gemoeten, dan kon ik pas een bus nemen, die een uur later vertrekt.”

„O, dat verandert,” herhaalde de juffrouw haar woorden van zo even. „Ga dan maar gauw naar je plaats en haal je werk te voorschijn.”

Dat deed Chiene – maar ze vond de les die morgen lang zo prettig niet als anders. Of liever: ze had – niet als anders – die morgen een paar onprettige dingen waaraan ze denken moest. Dat was allereerst die eigenaardige boodschap – want eigenaardig wás het, in een poelierswinkel; en dan de leugen over de boodschap voor moeder. En het vooruitzicht op het bezit van geld, op het kopen van een tasje kon haar vervelende stemming niet verdrijven . . .

Die avond, toen Wubbo de deur uit ging om naar de Jongensclub te gaan, liep zijn zus met hem mee. Ze had gezegd, dat ze nog even naar een vriendin in het dorp wilde en moeder had het goed gevonden.

„Dan kun je met Wubbo terugkomen, als die je uit de club even aanhaalt,” had moeder gezegd.

Maar toen de twee een eind van huis af waren – ja, toen had Marchien Wubbo wel moeten vertellen, wat ze van plan was.

„Ik moet naar vrouw Heikens,” zei ze. „Als je me dáár straks halen komt . . .”

„Naar vrouw Heikens?” Wubbo stond verbaasd: wat moest Chiene dáár nu? En waarom had ze tegen moeder iets anders gezegd? Hij vroeg dat ook.

„Da's een veel te lang verhaal,” wimpelde het meisje af. „Misschien, dat ik het je straks vertel. Nu hebben we geen tijd. Jij moet naar de club en ik moet nog een heel eind lopen.”

„Als je het me niet vertelt, kom ik je niet halen,” dreigde Wubbo. Hij vond het eigenlijk gemeen, dat Chiene moeder wat had wijs gemaakt.

„Ik vertel het je wel,” beloofde ze. „Straks.”

„Als je het maar doet,” zei Wubbo.

„Vast.”

Zo waren ze uit elkaar gegaan.

Op haar weg naar de schepershut liep Chiene te overleggen, dat ze zich lelijk er in begon te werken. Want stel je voor, dat Wub aan moeder ging vertellen dat er van het hele verhaal van naar-het-dorp-gaan geen woord waar was geweest! Of dat-ie zijn mond niet houden wilde, als hij hoorde van dat pak! Ja, als ze terug had gekund, zou ze dat zeker hebben gedaan. Maar . . . in haar beursje zaten de vier guldens, die ze bij Ten Berge had gebeurd. De vier guldens, die ze nu aan Dine brengen moest. Ze zou ze zo gauw mogelijk geven en dan niet lang blijven, dan kon ze Wubbo wel tegemoet lopen, als hij uit de club kwam. Trouwens, wanneer hij haar helemaal op de hei moest komen halen, werd het veel te laat eer ze thuis waren. Wie weet, wat vader en moeder dan vragen zouden . . .

Maar bij Heikens ging het niet zo vlug als ze wel had gewild. Want toen ze de kamer van Dine binnen kwam, zaten daar niet alleen Hiddo en Dine, zat er ook . . . meneer Bergman! Heel genoeglijk was hij met de scheper aan het praten. Hij had een grote, houten pijp gestopt en dampte

als een schoorsteen, terwijl de oude Hiddo deftig met een sigaar zat. Natuurlijk van meneer Bergman gekregen!

„Zoals ik u zeg, meneer . . . ,” hoorde ze Hiddo’s stem die zweeg, toen ze binnenkwam.

„Hoe later op de avond, hoe schoonder volk,” verbaasde de scheper zich, toen hij het meisje zag. „Wat jaagt jou zo laat hierheen, kind?”

„Chiene heeft een boodschap voor mij,” kwam de schepersvrouw het meisje te hulp. „Maar ga gerust eerst met je verhaal door, Hiddo!”

„Welja,” vond meneer Bergman. „Marchien zal zo’n verhaal ook wel mooi vinden.”

Marchien durfde niet „nee” zeggen – al had ze dat graag gewild. Wie weet, hoe lang dat verhaal duren zou! Toch ging ze zitten op de stoel, die vrouw Heikens haar gaf; ook zei ze „graag” toen vrouw Heikens haar een kopje thee aanbod. Wat ze anders nooit deed: ze lustte bij de schepersluis liever appels dan thee!

„Zoals ik al zei,” ging Hiddo met zijn gesprek door, „ik heb het verhaal van mijn grootvader. En het is hemzélf overkomen. Het was dan zó, meneer: mijn grootvader – Gart Jan heette die – kwam op een avond uit Aalteren. Hoe-die nou zo laat kwam, dat weet ik ook niet meer precies, maar die keer waar ik dan nou over vertel, was het al aardig donker, toen-ie over de hei op de boerderij aanstapte, waar hij knecht was bij Edo Wiebenga. Die grote boerderij met dat stelp-dak, die meneer al wel mag gezien hebben. Een goed half uur buiten Bolten; deze kant heen.”

Meneer Bergman trok licht de schouders op: hij kon zich de bedoelde boerderij niet scherp herinneren, al was het mogelijk, dat hij er wel eens langs was gekomen. Maar hij wilde de verteller niet in de rede vallen. Die ging door: „Het was een donkere nacht; het was nieuwe maan, vertelde mijn grootvader altijd. Je kon bijna geen hand voor ogen zien. Nou, toen mijn grootvader in de buurt van de Boltenaar Bult kwam – die weet meneer toch wel? waar de weg naar

Bolten een bocht maakt (meneer Bergman knikte) zag-ie in de donkerte een gedaante. Of eigenlijk: de gedáánte zag hij niet dadelijk . . . Hij zag twee gloeiende punten, en toen-ie dichterbij kwam, waren dat ogen. Van een man. Nou was mijn grootvader een liefhebber van roken en hij had een hele tijd al met zijn gestopte pijp in zijn mond gelopen.

Aangestoken had-ie hem nog niet, omdat-ie zijn tondeldoos verloren was. Ja, dat is weer een heel verhaal maar dat zal ik nou niet doen – dat komt later nog wel. Mijn grootvader begrijpt dus, dat daar een kerel bij de weg staat en hij roept zo door de donkerte: goeienavond! kan je me niet aan wat vuur helpen voor mijn pijp? Nou, mét dat-ie het geroepen heeft komt me die kerel op hem aanstuiven en ziet mijn grootvader, dat niet alleen zijn ogen maar de hele vent gloeit als een brandende strobussel. Wat me die oude man schrok! Of liever: niet oude man, want mijn grootvader was toen nog een jong-kerel. Maar schrikken deed-ie! en geweldig ook! Hij zette het op een lopen, zo hard als-ie kon. Want hij begreep dadelijk met wat voor vent ie te doen had. Het was natuurlijk een glende-kerel. En zoals meneer misschien wel weet, is er een middel om je zo'n vent van 't lijf te houden."

„Nee,” schudde meneer Bergman.

„Nee?” vroeg Hiddo. „Dan zal ik het meneer zeggen. Het kon hem eens te pas komen,” en de scheper grinnikte even. „Kijk, als je dan een mes in je zak hebt met een houten hecht, dan moet je dat mes met het lemmet in de grond steken en dan vliegt de glende-kerel dáár op aan. Dan kan je zelf wegkomen. Nou, mijn grootvader hád zo'n mes in zijn zak – als boerenknecht droeg-ie een schede-mes. Dat hadden ze toen allemaal – tegenwoordig zijn er nóg heel veel, die het altijd bij zich hebben. Maar die verschijning was mijn grootvader zo dicht op de hielen, dat hij geen kans kreeg om te bukken en zijn mes in de grond te stoten. Hij holde dus door zo hard-ie maar kon; in de richting van de boerderij. Ja, als het nou niet zo laat geweest was, dan zouden daar nog wel mensen op geweest zijn, die misschien de deur hadden kunnen

Hij zette het op een lopen, zo hard als-ie kon.

openzetten. Maar daar durfde mijn grootvader niet op te rekenen. Hij holde naar de achterkant van het erf, en daar zag-t-ie tot zijn geluk, dat de schuurdeur half open stond. Het was altijd zijn werk, om die te sluiten en zo kwam het misschien, dat de boer het die avond vergeten had. In ieder geval was het voor mijn grootvader een geluk . . . Hij voelde die vent vlak achter zich: de gloed sloeg hem in de nek. Met een geweldige sprong bonkte-n-ie tegen de deur, die verder open vloog en hij viel naar binnen. In een ogenblik was hij overeind gekrabbeld en kon nog maar net de deur met een smak dicht smijten. Zelf ging hij er met zijn volle gewicht tegenaan duwen en hij schoof zo haastig mogelijk de grendel er op. Het was maar net op tijd – van buitenaf werd een

harde slag tegen de deur gegeven, krek of iemand er in volle vaart tegenaan rende. Toen werd alles stil. Nog een poos bleef mijn grootvader staan – bang, dat die vent voor de tweede maal proberen zou om binnen te komen. Maar er gebeurde niets meer . . . En toen mijn grootvader met de boer de volgende morgen vroeg buiten kwam en ging kijken, stond er een grote, zwarte hand op de schuurdeur: dat was natuurlijk de afdruk van de hand van de glende-kerel . . .”

De verteller hield op en keek naar zijn gasten: eerst naar Chiene, toen naar meneer Bergman. Chiene zat met wijd-open ogen – was ze een tikje bleker geworden? Meneer Bergman vroeg rustig: „Geloof jij dat verhaal nou zelf, Heikens?”

De scheper zag hem aan; haalde de schouders op: „Och, wat zal ik zeggen, meneer? Ik geloof het niet, want ik heb nooit zoiets gezien . . . Maar mijn grootvader loog nooit . . .”

„Weet je dat verhaal nog, dat-ie dikwijls deed over dat dwaallicht?” mengde Dine zich in het gesprek. Haar man keek haar aan met een vragende blik; hij begreep blijkbaar niet onmiddellijk, wat zijn vrouw bedoelde. Die ging door: „Meneer moet weten, dat die oude mensen vroeger vertelden, dat je dwaallichten kan zien op de hei. Ze zeggen, dat dat de geesten zijn van mensen, die na hun dood geen rust kunnen vinden. En waar je zo’n dwaallicht ziet, daar kun je schatten vinden . . .”

„Dan zou je makkelijk rijk kunnen worden,” lachte meneer Bergman.

„Wie weet,” zei Dine. „Maar mijn man z’n grootvader vertelde altijd, dat hij heel vaak een dwaallicht zag op de hei, in de buurt van het hunebed. Dat weet meneer wel, dat hunebed. Nou, een eind daar voorbij, de richting van het bos op, is zo’n lage heuvel. Ik heb er dikwijls met de oude man gestaan en dan vertelde-n-ie, dat-ie daar telkens zo’n dwaallicht zag. Hij geloofde stellig, dat je daar iets vinden kon, als je graven ging.”

„Heeft-ie er dan niet gegraven?” vroeg Chiene. Zij kon

zich niet begrijpen, dat iemand zou geloven schatten te kunnen vinden en er geen moeite voor zou hebben gedaan.

„k Denk het niet,” antwoordde Dine. „Misschien durfde-n-ie niet, want na die geschiedenis met die glendekerel is-t-ie altijd een beetje bang gebleven voor zulke geheimzinnige dingen.”

„Misschien dat ik er dan eens ga graven,” zei meneer Bergman. „Wat ik er aan schatten vind, dat delen we met zijn vieren. En als ik een urn vind, nou, dan krijg jij drie gulden van me, vrouw Heikens, omdat je me zo goed de weg hebt gewezen. Maar hoe zát het nou eigenlijk met dat verhaal, dat jij daarnet deed, Heikens?”

„Ja,” zei de scheper, „dat vertellen ze hier in de streek zo: die glende-kerel – ze noemen zo'n verschijning ook wel een vuurman – dat moet bij zijn leven een landmeter zijn geweest. Hij was door een of andere grote heer, die uitgestrekte landerijen hier in de buurt bezat, in kennis gekomen met de dochter van een boer hier ergens. Die zijn boerderij lag vlak bij de bezitting van die heer van die landmeter. En die boer had nou zo bar graag een stuk grond, dat vlak bij zijn akkers op de es lag. Daar had-ie met die landmeter over gesproken, en hij had hem beloofd, dat die meetkerel zijn dochter zou krijgen als-ie zó wist te meten, dat stuk land niet bij de bezitting van de heer hoorde, maar bij het land van de boerderij. Toen heeft die landmeter dat gedaan, hè – hij heeft dus met opzet vals gemeten. En dat zal meneer wel weten: als je dat doet, kun je later nooit rust vinden en dan ben je veroordeeld om als vuurman ten eeuwige dage rond te spoken. Zulke verschijningen hebben dan ook een gloeiende meetketting bij zich. Mijn grootvader vertelde d'r altijd bij, als-ie het verhaal deed, dat-ie geloofde die ketting te hebben horen rammelen, toen hij voor die vent op de vlucht was . . .”

„Zo,” zei meneer Bergman. „Zo. Dat was een belangwekkend verhaal, Heikens.” En naar Chiene kijkend, voegde hij er lachend bij: „Droom jij er vannacht maar niet van, kind.”

Het meisje schudde het hoofd: nee, daar hoefde meneer niet bang voor te wezen, dat ze van zo'n geval dromen zou. Al dacht meneer – terwijl hij ze zag hoofdschudden – aan haar ogen en haar kleur van zoëven . . .

„Het is laat geworden,” kwam Dine. „Je zal zeker naar huis moeten, Marchien?”

„Moet je alleen de hei over?” vroeg meneer Bergman.

„Nee, meneer. Wubbo zou me uit de jongensclub een eind tegemoetkomen. Maar dan wordt het nu wél mijn tijd.”

Ze stond op om heen te gaan – wist niet goed, hoe ze nu toch vrouw Heikens het geld zou kunnen geven. Want hier in de kamer kon ze dat slecht doen. Maar de schepersvrouw kwam haar te hulp. „Ik breng je even tot het heidepad,” zei ze, „dan kan je me onderweg wel de boodschap vertellen, die je kwam doen.”

„De groeten aan vader en moeder,” droeg meneer Bergman haar op.

„Voor zorgen, meneer. Dag Heikens.”

Even later was ze met Dine buiten.

„Hoe is het gegaan?” vroeg die.

„In Aalteren? O, goed. Het was een poelierswinkel.”

Het meisje kon zich niet weerhouden die opmerking te maken en de vrouw begreep uitstekend, welke verwondering er achter het woord „poelierswinkel” school.

„Ja,” zei ze, „dacht je, dat ik dat niet wist? Ik lever Ten Berge wel meer konijnen.”

„O.” De mededeling van vrouw Heikens had voor Chiene eigenlijk een opluchting moeten zijn – wás het toch niet. Omdat ze dat gezegde over konijnen niet onmiddellijk ten volle kon geloven.

Nou ja, tenslotte ging haar dat ook weinig aan. Ze diepte het geld op uit háár mantelzak en gaf het vrouw Heikens.

„Dank je wel. En nou krijg jij de vracht.”

„Och . . .” aarzelde Chiene. Nu het er op aan kwam het geld aan te nemen van de schepersvrouw, viel het haar

moeilijker dan ze gedacht had. Maar ronduit weigeren – dat deed ze niet. Durfde ze het niet? Wilde ze het niet? Ze kreeg geen tijd om met haar eigen gedachten tot klaarheid te komen: de vrouw stopte haar twee geldstukjes in de hand, die ze blijkbaar al gereed gehad had in haar rokzak.

„Hier héb je de vracht – en als je later nog weer eens een pak voor me meenemen wilt . . . Ik geef dat geld liever aan jou, dan aan de vrachtrijder.”

„'k Zal wel eens zien,” beloofde Marchien. „Nu moet ik voortmaken, want anders ben ik veel te laat thuis. G'navend, vrouw Heikens.”

Ze haastte zich het heipad af in de richting van de straatweg . . . In de hand, die ze in haar mantelzak gestoken had, voelde ze de beide munten.

Twee kwartjes! Dat was een goed begin – zo nóg een paar keer, dan had ze het geld voor het tasje al . . . Maar: was het niet erg veel? Een pakje meegeven met een vrachtrijder, dat kostte toch nooit vijftig cent? Waarom zou Dine haar meer hebben gegeven dan eigenlijk nodig was? Kon daar een bedoeling achter zitten?

Een onaangenaam vermoeden steeg in het meisje op – een soort gevoel, als ze ook gehad had toen ze voor de poelierswinkel kwam te staan. Nee – ze zou het geld voor haar tasje liever op een andere manier bij elkaar krijgen. Had meneer Bergman háár maar drie gulden beloofd voor iedere urn, die hij vond . . . Of – had hij maar geld beloofd, als ze soms zo'n vuursteen vond, waarover hij laatst bij hen had zitten praten. Nou, al had-ie dat niet beloofd, misschien gaf hij het toch wel . . . Als ze eens zo'n stuk steen vinden kon . . .

Ze kon niet verder spinnen aan haar gedachten: ze hoorde stemmen dichterbij komen. Dat zouden de jongens wel wezen, Wubbo en Fedde. Wat liepen die druk te redeneren! Ja, ze waren het – ze herkende duidelijk Fedde's stem, al kon ze niet verstaan wát hij liep te betogen.

„Hallo!” riep ze, toen de twee gestalten dichterbij kwa-

men. Die was in het zwakke maanlicht maar vaag te onderscheiden.

„Hallo!” kwam een roep terug. „Ben jij het, Chiene?”

„Ja!”

Toen bleven de jongens staan, om te wachten tot ze bij hen gekomen was.

„G'navend,” groette Fedde, zodra ze de twee bereikt had en toen zette hij zijn gesprek voort: „Nou, in de kamer heb ik eergisteravond een foto genomen met magnesium! Dat gaf een knal, jòh! Ik ben benieuwd, of die foto gelukt is. Zo gauw als mijn film vol is, laat ik ze ontwikkelen. Maar die man in de fotowinkel zei tegen onze knecht, dat je buiten geen foto maken kan met poeder. Of het moet bladstil wezen. Anders waait natuurlijk je poeder weg, hè, dat snap je.”

„Het zou wel leuk zijn, 's nachts buiten een foto te maken,” vond Wubbo.

„'t Kán ook wel,” vertelde Fedde. „D'r zijn lampen voor – Blitz-lampen. Die kan je op een zaklantaarn schroeven – daar heb je een aparte fitting voor. Maar dat wordt een dure geschiedenis, want je kan elke lamp maar één keer gebruiken.”

„Heb je er?” vroeg Wubbo.

„Eén. De knecht heeft er één meegebracht – hij wist niet goed, wat-ie doen zou. Als ze niet zo duur waren geweest, zou hij er wel meer gekocht hebben, zei hij.”

„En hoe gaat het dan?” informeerde Wubbo.

„Nou, heel eenvoudig hè. Je zet het diafragma van je toestel open en je richt de lens op het ding, dat je fotograferen wilt. Dan doe je de lantaarn met de Blitzlamp aan en klaar is Kees.”

„Anders niet?”

„Nee. Nou ja – je moet natuurlijk van te voren je diafragma op de juiste opening hebben gezet, maar dat kan je thuis doen.”

„Zeg jòh, als je 's nachts buiten kiekeken gaat, dan moet je me waarschuwen, hoor. Dan ga ik mee.”

„Afgesproken,” zei Fedde.

„Ik wil ook wel mee,” vond Chiene.

„Niks hoor,” wimpelde Wubbo af. „Stel je voor, dat we jou 's nachts meenamen. Dan horen kinderen in bed.”

„Jij mag 's nachts ook de deur niet uit,” snibde Marchien. Wat verbeelde dat joch zich?

„Kom, we kunnen hier niet blijven staan,” vond Fedde.

„Ik ga naar huis – ik zie je Zondag natuurlijk wel, Wub?”

„Ja, uit de kerk. Dan ga ik met je mee koffiedrinken.”

„Saluut dan.” Fedde sloeg de weg in naar het dorp, en broer en zus liepen in de richting van het hunebed naar de boswachterswoning.

„Je zou me nog vertellen, wat je voor boodschap had bij vrouw Heikens,” begon Wubbo, nadat ze een eindje zwijgend naast elkaar voortgestapt waren.

„Wat heb je d'r eigenlijk aan, al weet je het?” probeerde Chiene het verhaal te ontwijken. Maar haar broer liet niet los, hij moest en zou weten, wat er achter dat geheimzinnige doen van Marchien stak: thuis zeggen, dat ze naar het dorp moest en dan naar de schepershut gaan. Dus vertelde Chien: van haar gesprek met vrouw Heikens bij Verwolde; van het pak, dat ze in Aalteren had gebracht en dat ze nu de vier gulden aan vrouw Heikens was wezen brengen.

„Wat zat er in dat pak?” vroeg Wubbo.

„Weet ik niet.”

„Bij wat voor lui heb je het dan bezorgd?”

„In een winkel.”

De jongen voelde aan de korte antwoorden dat zijn zus – om welke reden dan ook – hem niet álles vertelde: een winkel – maar wát voor een winkel? Dat vroeg hij ook.

Nu moest Chiene wel voor de dag komen met haar poelierswinkel . . .

Wubbo floot tussen de tanden, toen hij het hoorde.

„Zo,” zei hij dan, en nogeens: „Zo.” Toen zweeg hij – en dat zwijgen prikkelde Marchien.

„Wat bedoel je met dat „zo”?” vroeg ze een tikje scherper dan haar bedoeling was.

„Ik zou wel eens willen weten, wat Dine Heikens bij een poelier moet laten brengen,” antwoordde Wubbo. Hij zag ineens de schepersvrouw voor zich, zoals hij ze die middag op de hei had gezien met haar jutezak, waar een eindje koperdraad uit had gestoken.

„Wat Dine bij een poelier moest laten brengen?” herhaalde Marchien zijn vraag. „Nou, konijnen. Daar had ze het daarstraks zelf over . . .”

Weer floot Wubbo zacht – zou Chiene nu geloven, wat vrouw Heikens had gezegd? Hij vroeg het zijn zus.

„Waarom niet?” wederveroer die. „Dine zal er toch zeker niet om liegen?”

„O nee? En waarom heeft die man dan dat pak niet in de winkel losgemaakt? Je hebt zelf verteld, dat-ie het mee heeft genomen het achterhuis in?”

„Nou, hij wist natuurlijk wel dat er konijnen in zaten. Want ik heb best aan hem gemerkt, dat Dine wel meer iets aan hem stuurde.”

„Dat kan,” zei Wubbo. „Maar ik zou zo zeggen, dat-ie toch eerst moest zien, of die konijnen vet genoeg waren om er vier gulden voor te betalen. Of dacht jij van niet?”

„Daar heb ik niet over gedacht.”

„Nee, natuurlijk niet. Aan zoiets denken meisjes niet. Die denken alleen maar aan geld voor tasjes . . .”

Wub was nijdig: was dat nou een manier van doen voor een boswachtersdochter? Stóm vond-ie het . . . Best mogelijk, dat het konijnen geweest waren; wanneer hij dat eindje koperdraad niet gezien had, zou-ie ook nooit er aan gedacht hebben, dat Dine Heikens wel eens . . . Enfin, Chiene had het nu eenmaal gedaan en ja, wéten en bewijzen, dat vrouw Heikens hazen had laten brengen, kón je niet.

Hij liep een tijdlang zwijgend door en ook Marchien sprak niet. Wat zou Wubbo doen? Zou-die zijn mond houden thuis? Zelf vond ze de geschiedenis hoe langer hoe vervelen-

der . . . Als Wub gelijk had . . .? Maar hij had geen gelijk – nee, hij h ad geen gelijk! Dine Heikens – och, hoe zou zo'n oud mens nou stropen! En Hiddo; Hiddo was er ook veel te eerlijk voor. Nee, het waren konijnen geweest – vast en zeker. Chiene wilde niet anders geloven – in een onbestemde vrees . . . Want als Wubbo gelijk zou hebben; dan zou zij . . .

Ze waren nu vlak bij huis gekomen – nog een paar minuten, en ze zouden binnen zijn. Chiene moest nu weten, waar ze met Wub aan toe was.

„Vertel je het thuis?” vroeg ze, en er lag spanning in haar stem.

„'k Weet nog niet,” antwoordde haar broer. „'k Weet nog niet.”

„Als je het vertelt, dan krijg ik!”

„Zou je verdiend hebben.”

„Dat zeg jij. Maar je weet toch niet, wat er in dat pak zat!”

„Jij wist toch w el, dat je vanavond moeder wat voor stond te liegen.”

„Net of jij nooit eens liegt.” Ze schrok, toen ze het gezegd had: als Wub er nijdig om werd, hield hij vast en zeker zijn mond niet. Ze wilde hem nog eens vragen – wist de geschikte woorden niet te vinden. En toen ze voor huis stonden en ze haar hand op zijn arm legde om hem tegen te houden, om nog eens weer te praten, liep hij straal door . . . Langzaam volgde ze hem. Wat zou hij doen?

Het kostte Chiene een paar onrustige kwartiertjes in de huiskamer tot bedtijd toe. Maar toen ze – tegelijk met haar broer – de kamer uit ging nadat ze beiden welterusten gewenst hadden, had Wub aan vader of moeder niets verteld . . . Ze was er hem dankbaar voor . . .

„Als Chiene wat in d'r hoofd heeft, dan moet dat gebeuren,” placht moeder Nanninga te zeggen. En de Zaterdagmorgen na het bezoek aan de schepershut h ad Chiene wat in d'r hoofd. Op haar kamertje had ze gezien, dat het werkelijk twee kwartjes waren, die vrouw Heikens haar had gegeven. Twee kwartjes! Een mooi begin! Maar door dat begin was de begeerte naar wat nu volgen moest om het geld voor het tasje helemaal bijeen te krijgen, sterker geworden. En nog eens een pak naar Aalteren brengen: Chiene zou het niet goed meer durven. Drie gulden voor een urn – hoeveel zou ze dan voor een mooi stuk vuursteen krijgen? Meneer Bergman leek haar royaal genoeg toe. En waarom zou je hier – in de buurt van een hunebed – niet net zo goed vuurstenen vinden als in Zuid-Limburg? Dan moest ie ze gaan zoeken, dat spreekt; dat je er „tegenaan liep” om zo te zeggen, kon je niet verwachten. Maar ja – hoe kon ze op Zaterdagmorgen de deur uitkomen? Dan hielp ze immers altijd moeder mee . . . Deze ochtend was ze in dat helpen buitengewoon ijverig.

„Kind, wat heb jij een jacht in je lijf,” had moeder al een keer gezegd.

„Vindt u?” voeg Chiene. „Och, weet u, ik dacht: het is zulk mooi weer, als ik eens met Harm Jan een eindje het bos in ging . . .”

„Harm Jan speelt t och wel buiten,” zei moeder, „daar hoef je het niet om te doen. Of wou je zelf graag?” Ze glimlachte – kon best begrijpen, dat haar meisje van het mooie weer wilde genieten. En waarom zou het ook niet gaan? Voor Harm Jan zou het wel leuk wezen. Altijd alleen spelen is ook maar altijd alleen.

„Zelf wil ik ook graag wandelen,” gaf Chiene toe. „Als we nu met het werk wat opschieten . . .? Mag het dan, moe?”

Moeder gaf toestemming – en Marchien haastte zich, zo-

Het ventje vond het schitterend...

veel ze kon. Zodat ze om een uur of tien, half elf met haar kleine broertje de deur uit stapte. Het ventje vond het schitterend: Chiene kon zo leuk spelen en zo prettig vertellen!

„Wat gaan we doen?” vroeg hij, zodra ze in het bos waren. „Eikels rapen?”

„Wil je dat graag? Ja? Nou, dan doen we dat.”

Een poosje raapten ze eikels – tot de zakken van het kereltje bol stonden. Maar eikels rapen was Chiene's bedoeling niet – ze wilde wat anders.

„Kom,” zei ze, „dan gaan we nu een eind verder. Naar de Zandbult.”

„Naar de Zandbult,” herhaalde het ventje haar woorden.

„Een berg maken?”

„Nee,” zei Chiene, „dat doen we een andere keer. Weet je, daar liggen zulke mooie steentjes . . .”

Vlak voor de Zandbult lag een stuk schraal begroeid terrein: een paar jeneverbesstruiken stonden er verspreid, en hier en daar wat brem. Maar de hei had de grond er niet overwoekerd. Daar wilde Chiene haar geluk beproeven.

„Kijk,” zei ze, „hier hebben we vast wat,” en ze raapte een ronde kei op. Ze zag wel, dat het niet het soort steen was, dat meneer Bergman had bedoeld. Maar voor Harm Jan was-ie heel mooi. Ze vonden er meer – het kereltje kon al zijn schatten niet meer in zijn zakken bergen. Chiene wist raad: ze haalde de eikels uit zijn broekzakken en stopte die tussen zijn blouse: zo kreeg hij weer een goede bergplaats voor zijn stenen.

„Zakken vol,” kondigde Harm Jan na een poosje aan.

„Gaan we nu naar huis?”

„Nog niet! Weet je wat? Ga jij hier van die stenen een mooie stapel bouwen – dan zal ik er nog veel meer brengen.”

De broekeman liet zich gezeggen: hij ging lief in het zand zitten en begon zijn stenen zo goed mogelijk op te stapelen. In die tussentijd liep Chiene zoekend het zandstuk rond. Lag daar niet . . .? Nee, dat was niet wat ze hebben moest. Dat dan . . .? Het was 'n groenachtige steen, maar er waren geen vlakke kanten aan. Weet je wat: toch bewaren. Ze zocht verder en vond nog een paar groene keien, die toch eigenlijk niet waren wat ze hebben wilde. Harm Jan kwam op haar toe gelopen.

„Stenen op,” verklaarde hij. „Meer hebben.”

„Goed,” zei Chiene, „raap er dan maar,” en om hem zoet te houden begon ze mee te helpen. Dáár! Half onder een heipol lag-ie: een groene steen, met een paar smalle, langwerpige vlakke kanten. „Net alsof er stukken afgesplitst zijn,” dacht Chiene, terwijl ze hem opraapte. Dat was vast wel zo'n stuk steen, als meneer Bergman had bedoeld. Ze bergde haar vondst weg . . . Zou ze nog verder zoeken; nog méér zoeken? Nee, dat ging niet – ze moesten naar huis.

„We gaan naar huis Harm Jan, we moeten eten.”

„Ja, eten.” Harm Jan was het dadelijk met haar eens; was het zó met haar eens, dat hij vergat de stenen mee te nemen waarvan hij een mooie stapel had gebouwd in het zand. Door het bos liepen ze op huis aan – Harm Jan begon opnieuw eikels te rapen. Zijn zakken waren nu immers leeg: hij had weer ruimte.

„Aan het eikels zoeken?” hoorde Chiene opeens een stem, en toen ze opkeek stonden meneer Bergman en Hiddo Heikens voor haar. De scheper droeg een spa – ze waren zeker op weg om hier of daar te gaan graven, veronderstelde Chiene onmiddellijk.

„Ja meneer,” zei ze, „mijn broertje vindt dat zo leuk.”

„D'r is hier best wat te vinden, hé,” ging meneer Bergman door. „Hij heeft tenminste zijn blouse al vol; – en zijn zakken zeker ook wel?”

„Helemaal vol,” verklaarde Harm Jan.

Even aarzelde Chiene – zou ze . . . ? Toen zei ze: „Ik heb geloof ik, zo'n vuursteen gevonden, meneer,” en ze haalde de steen met de vlakke kanten te voorschijn.

„Hier heb ik 'em. Ik zou zeggen, dat dat wel zo een is als waar u het laatst over had.”

Meneer Bergman nam de steen aan en bekeek ze. „Mischien,” zei hij. „Waar vond je die?”

„In de buurt van de Zandbult. U mag hem wel hebben, als u wilt.”

„Heb je hem voor mij gezocht? Dat is heel vriendelijk van je.”

„Hij lag er,” zei Chiene, een rechtstreeks antwoord vermijdend. Het was, als begreep meneer Bergman wat het meisje dacht, wat het meisje hoopte . . .

„Ik heb hem graag,” zei hij, „en als ik hem houden mag . . .”

„Dat mag u – u heeft er meer aan dan ik.”

Hij lachte – greep naar zijn achterzak. „Nou, dan koop ik hem van je. Wat kost-ie?”

Chiene werd verlegen: hoe kon je nu zeggen, wat een

steen koste, die je zo maar gevonden hebt. Daarom zei ze niets. Ook niet: „Ik hoef er niets voor te hebben, meneer.” Want ze had immers juist zo vurig gehoopt, dat ze wat krijgen zou! Meneer Bergman zocht in zijn portemonnaie.

„Kijk eens, ik geef er een zilveren gulden voor,” en hij stopte het verbaasde meisje de munt in de hand. Ze kreeg er een kleur van. Zóvéél!

„Dank . . . dank u wel meneer,” hakkelde ze. „Ik heb er nog meer.” En ze liet de andere groene stenen zien, die ze gezameld had. Maar die zijn niet goed, geloof ik.”

„Nee, dat zijn ze niet,” zei meneer Bergman, toen zij ze hem liet zien. Zijn toon was wat koeler; was dat kind zo hebberig, dat ze nu nog meer geld wilde?

Maar toen hij even later met Hiddo verder liep, verwierp hij die gedachte: nee, het was geen hebberigheid geweest; het was natuurlijk, omdat ze hem een tegen-vriendelijkheid had willen bewijzen, uit dankbaarheid voor wat hij haar had gegeven . . .

„Het is jongenswerk,” hoorde Marchien vader tegen Wubbo zeggen, toen ze de kamer binnen kwam. Wat was ze laat! Wubbo al thuis! „En ik voel er weinig voor om op van die jongenspraatjes af te gaan en een hele nacht buiten te zwerven.”

„Bert heeft het anders zelf gehoord, vader,” hield Wubbo vol. „Piet Postma vertelde het aan een van de andere lui uit de klas. Aan Geert de Groot.”

„Nou,” zei vader, „dat bewijst nog niet, dat die Piet Postma of hoe die jongen dan heet, het over stropen had. Want dat heeft die vriend van je toch niet gehoord.”

Nee, het woord „stropen” had Bert niet opgevangen, dat moest Wubbo toegeven. Maar voor zichzelf hield hij de

overtuiging, dat het gesprek, waar Bert van had verteld, over stropen had gelopen.

Hij was thuis gekomen, vol van wat hij vader vertellen kon: dat een van de jongens op school wist, dat lui uit Bolten 's nachts in de Daaltense bossen uit stropen gingen; dat ze waarschijnlijk van plan waren om in de nacht van Zaterdag op Zondag een kans te wagen . . . Dat zouden dan die lui wel geweest zijn, waar hij onlangs die strik van had ontdekt – die middag met Bert Houting. En Wubbo had wát graag gewild, dat vader er achteraan ging en de stropers zou betrappen. Om Chiene en vrouw Heikens óók!

Het viel hem bitter tegen, dat zijn vader de mededeling, die hij zelf zo gewichtig vond, scheen te beschouwen als van weinig of geen waarde. Enfin, – daar was verder niets aan te doen. Jammer anders – hij was van plan geweest om te vragen, om mee te mogen. En hij had aan Bert al gezegd, dat-ie vast en zeker wel met vader er op uit zou trekken . . . Dat zou een verhaal zijn geworden. Maandag op school! Reken maar!

Onder het eten zat, de jongen er voortdurend over te denken. Vervelend, dat vader nu niet wilde. En wáár was het – Bert had het secuur gehoord! Nou ja – niet het woord stropen. Daar had vader gelijk in. Maar Bert was toch zeker ook niet gek? En die keer dan, toen Piet en Geert bij de school hadden staan praten en ineens hun gesprek hadden gestaakt, toen hij er bij kwam . . .

Nog toen hij boven zat om zijn huiswerk te maken liet de gedachte aan wat hij meende te weten en aan vaders weigering hem niet los. Weet je wat? Als hij er eens op uit trok – hij zélf . . . En dan Fedde meenemen! Dan konden ze in ieder geval proberen of ze iets te zien kregen. En áls ze wat ontdekten – nou, dan zou vader er zeker wel op uit gaan, de volgende nacht. Hij was zo vol van zijn plan, dat het werk niet vlotten wilde. Weet je wat, eerst maar eens proberen of-ie Fedde te pakken kon krijgen. Hij sloeg zijn boek dicht en ging naar beneden.

„Ik rijd even een eindje om, moeder,” zei hij. „Met een uurtje ben ik weer terug.”

„Goed jongen. Is je werk af?”

„Niet helemaal, moeder. Dat doe ik dan vanavond.”

„Best. Veel plezier, hoor.”

Vrouw Nanninga wist wel, dat ze, wat z'n werk betrof, op Wubbo aan kon. Die ging graag naar school en had altijd goede rapporten. Nee, zijn werk verslonzen deed-ie niet. En het was nu best weer – waarom zou de jongen de hele middag in huis zitten? Ze had ook liever, dat-ie 's middags de deur uitging dan 's avonds. Ze hoorde zijn fietsbanden over het grind knerpen – daar reed hij heen. Toen ging ze verder met haar huishoudelijke arbeid.

Na een uurtje was Wubbo terug. Hij had Fedde een ogenblik kunnen treffen: die had op het punt gestaan om met een mand vol bestellingen het dorp in te rijden, toen Wubbo was komen aanfietsen. Dadelijk was hij enthousiast geweest voor het plan, dat zijn vriend hem voorstelde. Ja, dat zou een avontuur wezen: zij samen uit op stropers! „Maar we kunnen ze niet bekeuren,” had hij gezegd, en natuurlijk had Wubbo dat moeten toestemmen. Zeker, bekeuren konden ze die lui niet; maar misschien zouden ze hen wel herkennen en dan konden ze vader inlichten.

Dat woord „herkennen” had Fedde op een schitterend idee gebracht. „Weet je wat,” had hij gezegd, „dan neem ik mijn fototoestel mee en die Blitz-lamp. Nee jòh! dat wordt een pracht-opname! En als het lukt, dan hebben we meteen een bewijsstuk!”

Zo was Wubbo thuis gekomen: vol gespannen verwachting van wat de nacht brengen zou. Het moeilijke was natuurlijk, om ongemerkt het huis uit te komen. Maar hij had er nog al moed op, dat het wel zou lukken. Om half twaalf zou Fedde hem wachten bij de boerderij van Verwolde en dan . . .

Toen Wubbo zijn fiets in de schuur had gezet en naar de huisdeur liep, schoot hem plotseling een gedachte te binnen.

Ezelachtig! dat hij daar niet eer erg in gehad had. Maar het kon nog best! En in plaats van naar boven te gaan en zijn huiswerk verder te maken, was de jongen het bos in gelopen. Toen hij voor de tweede maal thuis kwam wist hij een stroopersstrik te staan . . .

Tot een uur of tien had Wubbo in de huiskamer gezeten – met een boek. Hij had trouw de bladen van het boek omgeslagen; had ook wel iets gelezen. Maar met zo weinig aandacht, dat hij het niet zou hebben kunnen navertellen. Zijn gedachten waren teveel vervuld met het plan, dat hij met Fedde had ontworpen en met overleggingen, hoe hij de deur uit komen zou . . .

„Kom, het wordt langzaamjes-aan bedtijd,” had moeder gezegd. „We moesten maar eens aanstalten gaan maken. Of wou je nog je hoofdstuk uit lezen, Wubbo?”

„Och-nee,” had Wubbo geantwoord, op zo lusteloze toon, dat vader had gevraagd: „Boeit het boek je niet, jongen?”

„Niet zo heel erg,” had Wubbo gezegd, en dat was waarheid geweest. Maar een andere waarheid had hij verzwegen: namelijk, dat de oorzaak daarvan niet bij het boek, maar bij de lezer lag.

Hij had welterusten gezegd en was naar boven gegaan. Zou hij zich uitkleden? Nee, dat maar niet. Als-ie om half twaalf bij Verwolde zou zijn, dan moest-ie toch om kwart over elf de deur uit wezen. Maar om dat klaar te krijgen . . . Hij had er over gedacht uit zijn raam te klauteren en dan langs de regenpijp zich naar beneden te laten glijden, maar durfde dat toch niet goed aan: je bracht het er nooit geruisloos af! Nee, op je kousen de trap af en gewoon door de voordeur zien weg te komen. Hij keek op zijn polshorloge: even over tien. Weet je wat: hij zou vast dat opstel gaan zitten maken, dat Donderdag moest worden ingeleverd. Daar bleef je wakker bij!

Hij begon te schrijven, maar hij kon er al evenmin zijn gedachten bij bepalen als daarstraks in de huiskamer bij het boek.

Onwillekeurig luisterde hij naar de geluiden in huis. Marchien was gelijk met hem naar boven gegaan – hij hoorde op haar kamertje niets meer. Van beneden klonken nog gedempt de stemmen van vader en moeder . . . Ineens luisterde hij opmerkzaam toe . . . Liep vader in de gang . . .? Wat zei vader daar? „ . . . toch maar es gaan kijken,” meende Wubbo te verstaan. Zou vader . . .? Ja, daar ging de voordeur. Ze werd dicht gedaan. In een oogwenk was de jongen bij het licht – draaide dat uit. Gelukkig, dat het raam van zijn kamer in de zijgevel was, anders had vader vast en zeker het schijnsel gezien! Als-ie het nu nóg maar niet gezien had . . .

Gespannen lette Wubbo op wat hij horen kon.

Voetstappen buiten . . . Dat was vader, die ging surveilleren. De voetstappen stierven weg, maar toch waagde Wubbo het nog niet, opnieuw licht te maken. In de duisternis luisterde hij. Wat deed moeder? Hij hoorde, hoe ze naar de slaapkamer liep . . . Gelukkig, moeder bleef niet wachten tot vader terug kwam.

Wat was het nu stil in huis! Gek, dat-ie dat nu veel scherper hoorde dan anders. Hij was toch wel eens vaker in het donker wakker geweest, al had-ie dan op bed gelegen met het plan te gaan slapen. Hij stond bij de kamerdeur . . . Zou hij het licht aandoen; verder gaan met zijn opstel? Hij overlegde – durfde dát toch niet te wagen. Als vader zijn licht zou zien . . .! Hij tastte naar de tafel, naar zijn stoel. Ging zitten. Wachtte . . . Oneindig lang duurde dat wachten – het leek wel uren. En het was alsof de stilte al dieper werd. Van beneden klonk het slaan van de huiskamerklok: elf uur. Weet je wat – hij ging! Wubbo bukte zich, trok zijn schoenen uit . . . Hij nam ze in de hand en opende behoedzaam de deur van zijn kamer. Voorzichtig nu! Op de tast zocht hij de weg . . . Ha! daar was de trap. „Aan de kanten lopen, daar kraken de treden het minst,” hield hij zich voor. Hij ademde diep, toen hij beneden stond. Ziezo, dat was alvast achter de rug. Nu de gang door naar de voordeur . . . Wie weet, had vader die niet op slot gedaan! Als dát zo was, dat zou een buitenkansje

zijn! Jawel! De deur was niet op het nachtslot. Voorzichtig aan nu, dat de knop niet knarste. Eigenlijk had hij er 's middags om moeten denken, die te smeren. Ja, maar daar h ad hij nu eenmaal niet om gedacht. Langzaam draaide hij de knop om – opende de deur. De koele nachtlucht kwam hem tegemoet. Vooruit! Met twee stappen stond hij buiten – sloot zacht. Het was niet volsl agen donker – een smalle maansikkel stond boven het bos. In de nachtelijke schemer liep hij het erf over – pas toen hij op de weg was, trok hij zijn schoenen aan. In ieder geval zou hij nu wel op tijd bij Verwolde zijn!

Wat klonken zijn voetstappen in de nacht! Om zo weinig mogelijk geluid te maken ging hij door het gras aan de wegkant lopen. Vreemd was het buiten – vreemder dan anders. Hij was toch wel meer zo laat buiten geweest – hoe kwam het dan nu, dat hij zo'n eigenaardig gevoel had?

Omdat hij stilletjes het huis uitgeslopen was? Omdat hij op een geheimzinnig avontuur uitging? Nou ja, het zou wel beter worden als ze met zijn twee en waren.

Als Fedde nu maar niet te lang op zich liet wachten... Dat viel mee: de boswachterszoon stond nog maar even bij de boerderij van Verwolde, toen hij vanaf het dorp iemand hoorde aankomen. Hij wilde roepen, maar bedacht zich. Het z ou eens iemand anders dan Fedde kunnen wezen. Maar

„Aan de kanten lopen, daar kraken de treden het minst”.

het wás geen ander, dat zag Wubbo toen de gestalte dichterbij kwam.

„Hallo!” riep hij gedempt.

„Hallo!” kwam het antwoord. „Ben jij dat, Wub?”

„Ja. Heb je de spullen bij je?”

„Wat dacht je?”

„Mooi. Luister es. Ik ben vanmiddag nog wezen zoeken naar een strik.”

„En?” vroeg Fedde gespannen.

„Ik weet er een te staan – in de buurt van dat konijnenpaadje, waar we er indertijd ook een gevonden hebben, weet je wel?”

„Da's fijn. En wat wou je nu?”

„Nou, daar in de buurt verstoppen we ons. Die stropers zullen wel komen kijken of er iets in gevangen is.”

„En dan?”

„Ja . . .” Wubbo aarzelde. Ja, wat dan? Je kon toch slecht te voorschijn springen en die kerels bij d'r nek pakken. Twee jongens tegen stropers . . . ! En: die wilddieven zouden natuurlijk gewapend zijn.

Ze begonnen allebei te begrijpen, dat hun avontuur niet alleen geheimzinnig, maar ook gevaarlijk was.

Toch wilde geen van beiden voorstellen om terug te gaan: wat zou je kameraad wel van je denken, als je terug krabbelde nu puntje bij paaltje kwam?

Zwijgend liepen ze naast elkaar door de nacht – overlegend, hoe ze zouden doen en tegelijk luisterend, of er iets verdachts te horen was. Ze kwamen in het bos.

„Ik zal wel voorgaan,” fluisterde Wubbo. „Blijf vlak achter me, hoor.”

„Ja – maar luister eerst es.”

„Wat?”

„Weet je, hoe we doen? Ik heb mijn diafragma op de goede opening gesteld – thuis al. Nou zal ik die Blitzlamp op mijn zaklantaarn schroeven – die neem jij en dan kruip ik tussen de struiken en richt mijn toestel op de strik. Daar ga jij in

de buurt zitten en als ik roep „licht!“ doe je de lamp aan.”

„En dan?”

„Nou, dan is de foto gemaakt, hé. En dan zullen we wel verder zien . . .”

Wát ze verder zouden zien, wist geen van beiden. Dat durfde ook geen van beiden goed uit-denken. Want het zou helemaal afhangen van wat de stropers deden. Een ogenblik stonden ze zwijgend in de duisternis – toen zei Wub: „Als die kerels ons nakomen, hollen we ieder een andere kant uit. En we komen bij ons voor het huis weer bij elkaar. Daarheen durven ze ons toch niet te volgen.”

„Nee,” zei Fedde, „dat zullen ze wel niet durven. Laten we dan zo afspreken.” En hoopvol voegde hij er bij: „Misschien kómen ze ons niet eens na.”

„Vooruit dan,” zei Wubbo. Hij liep weer voorop. Het was toch goed uitkijken, in het donkere bos. Je kon er dan overdag uitstekend de weg in weten – ’s nachts viel het niet mee, om die weg te vinden. Waar waren ze nu ongeveer? O, hier stond die hoge berk: de jongen zag de zilver-blanke stam mat glanzen in de nachtelijke schemer. Links nu . . . Wubbo keek om, om te zien of Fedde hem volgde: zodra hij stil stond hoorde hij duidelijker nog dan zoëven de stappen van zijn kameraad.

„Waar wacht je op?” vroeg die, zodra hij bij Wub stond. Hij fluisterde onwillekeurig – de stilte van het bos, de geheimzinnigheid van hun tocht . . .

„Op jou. We moeten hier links af.”

„Goed.” Weer liepen ze – plotseling hoorde de boswachterszoon achter zich een onderdrukte kreet. Fedde had een laaghangende tak te laat gezien en tegen het voorhoofd gekregen. Hij voelde een schrijnende pijn; tastte met de hand... Een diepe schram had hem de huid opgeritst; zijn vingertoppen werden vochtig. Bloed! Maar hij zei er niets van tegen zijn makker – zó erg was het ook niet. Beter uitkijken nu verder . . . Werd het bos lichter? Naderden ze de zoom? Naar Fedde's berekening moesten ze zo onderdehand de plek be-

reikt hebben, waar ze die middag de strik hadden gevonden boven het konijnenpaadje. Weer bleef Wubbo staan.

„Hoor je niets?” vroeg hij, zodra zijn kameraad bij hem was. „Er loopt iets . . .”

Gespannen luisterden de twee jongens – ze hoorden de nachtwind suizelen door de toppen van de bomen en ja: was het niet, alsof een eindje verderop een tak kraakte?

„Zouden ze daar zijn?” fluisterde Fedde, en hij greep naar zijn toestel.

„Sst!” Door het spreken van zijn makker was het Wubbo niet mogelijk zo scherp te luisteren als hij wel wilde. Fedde zweeg – trachtte met zijn ogen de duisternis te doorboren. Maar niets bewoog, geen schim of schaduw . . . En het geluid, dat hij meende te hebben gehoord, was verstomd.

„We moeten opschieten,” hoorde hij Wubbo’s stem in een scherpe fluister, „anders zitten we niet eens in de buurt, als die kerels naar hun strik kijken.”

„En dan krijgen we geen kans, een foto te nemen,” mompelde Fedde. „Want ik moet natuurlijk eerst mijn toestel goed kunnen richten. Zijn we er haast?”

„Ja – nog een klein eindje. Kom.”

Behoedzamer nog dan eerst slopen ze door het bos: het geluid, dat ze meenden gehoord te hebben, had hen voorzichtiger gemaakt.

„Hier moet het zijn.” Terwijl hij dit zei, bukte Wubbo zich om te zoeken. Er lag hier iets meer licht dan in het deel van het bos, dat ze zoëven waren doorgekomen – de bomen stonden minder dicht opeen en de boszoom was vlak bij. Tussen de bosbessen vond Wubbo het smalle pad, waar hij die middag de strik had ontdekt.

„Kan ik lichten met de lantaarn?” vroeg hij.

„Zeker niet,” schrok Fedde. „Daar zit de Blitz-lamp al op. Moet je licht hebben?”

„Als het kan . . .”

„Goed. Geef dan hier.” Hij nam de lantaarn over, schroefde de Blitz-lamp eraf en het gewone lampje er op.

„Wat duurt dat lang.” mopperde Wubbo, die met moeite zijn ongeduld bedwong. Ieder ogenblik immers konden die kerels komen en vóór het zover was, moesten Fedde en hij toch zeker verscholen zitten . . .

„Had dan gezegd, dat je licht nodig zou hebben,” snauwde Fedde. Hij voelde zich wat zenuwachtig; werd nijdig, nu de ander hem een standje gaf over iets, waar hij toch zeker geen schuld aan had. Wub had daarstraks gezien, dat de Blitz-lamp opgeschroefd werd! Op het gevoel verwisselde Fedde de beide lampen en knipte toen de lantaarn aan.

„Jòh, pas op,” schrok Wubbo. „Dat kunnen ze van de verte al zien!”

„Wat dacht jij dan? Wou je licht hebben, dat je niet zien kunt?”

Wubbo gaf geen antwoord; nam de lantaarn over – wat Fedde zonder meer toeliet – en richtte de straal op de grond.

„Hier,” zei hij, „zie je wel, daar heb je het paadje. En dáár – hij wees met de linkerhand, zonder te bedenken dat zijn makker dat gebaar niet zien kon – daar heb je de strik.”

„Prachtig. Nou moet ik op een meter of vier, vijf afstand zitten. ’s Kijken, waar dat het beste kan.” Fedde zag rond.

„Blijf jij even staan,” zei hij, „en houd de lantaarn aan.”

„Dat kan niet, jòh.”

„Jawel, dan hou je je hand maar voor de lens, dat er alleen een smalle straal te zien is. Ik moet proberen of ik de strik goed in de lens krijgen kan.” Hij ging een eindje terug en zocht in de zoeker. Ja, zo zou het wel gaan. „In orde. Doe maar uit de lamp.”

Het was ineens donker, nu het lichtschijnsel verdween.

„Wat moet ik nu?” vroeg Wubbo.

„Hier komen. Mooi – geef mij de lantaarn, dan zal ik die weer in orde brengen.”

„En als je je toestel loslaat, hoe wil je dan straks fotograferen? Dan moet je toch opnieuw zoeken?”

„Komt in orde. Laat dat maar aan mij over.”

„Zoals je wilt – jij hebt van fotograferen meer verstand dan ik.”

„Voorzichtig hoor, dat je het ding niet kapot stoot,” waarschuwde hij, toen hij de lantaarn over gaf. „Ga jij nu een klein eindje opzij van me staan.”

Wubbo volgde de aanwijzingen op – hij begreep, dat het beter was de leiding van wat nu gebeuren moest, aan zijn kameraad over te laten. Er was geruis van bosbessenbladeren langs zijn schoenen toen hij de plaats innam, die Fedde hem had uitgeduid. Dan werd het stil. In die stilte wachtten de beide jongens. Ze spraken geen woord; luisterden naar de geluiden van het bos. Vanuit de verte klonken de slagen van de dorpstoren – twaalf . . . Wubbo had niet geweten, dat die zó ver te horen waren. Dat kwam zeker, doordat hij daar overdag nog nooit op had gelet. In de geluidloosheid van de nacht werden ze ook verder gedragen . . . Hoe lang zou het wel duren kunnen, eer de stropers kwamen? En: zouden ze komen?

Maar plotseling verscherpte zich de aandacht van de beide jongens. Naderden daar geen voetstappen? Onwillekeurig wendde Wubbo het oor in de richting van waar hij geluid meende te vernemen. Er kraakte een tak – nu was het, alsof voetstappen dichterbij kwamen.

„Hoorde je dat, Fedde?” fluisterde hij. „Er komt iemand...”

„Ja.”

Weer zwegen de jongens – probeerden in de duisternis te onderscheiden . . . Tussen de bomen zagen ze een donkere gedaante bewegen als een zwarte schaduw. Een man, naar de grootte te oordelen.

„Ben je klaar?” wilde Wubbo fluisteren, maar hij waagde het niet; bang, dat het geringste stemgeluid zou kunnen worden gehoord en hen zou verraden. Hij meende te zien, hoe de donkere gestalte een ogenblik stil stond, alsof ze iets zocht. Zou Fedde . . . De gedaante kwam nog een paar stappen in hun richting, bukte zich toen. Hij moest nu vlak bij de strik zijn.

... waren er snelle voetstappen, als van iemand, die wegholde.

„Licht!” beval opeens de stem van Fedde, en op hetzelfde ogenblik knipte Wubbo zijn lantaarn aan. Een kort, verblindend schijnsel, waarin de jongen een man zag, die verschrikt overeind rees . . . Toen was er weer de duisternis, dieper nog naar het scheen dan zoëven. En in de duisternis waren er snelle voetstappen, als van iemand, die zonder er op te letten hoe hij door dat geluid zich verraadde, wegholde. Een ogenblik bleven de jongens staan, waar ze stonden, verbijsterd. Toen kwam Fedde naar waar hij Wubbo wist.

„Zag je 'em?” vroeg hij.

„Ja – wat schrok die kerel, hè?”

„'t Was een heer,” zei Fedde, die verwacht had, dat de stroper een ruige, ruwe kerel geweest zou zijn. Ze hoorden de hollende stappen minder duidelijk nu: de man was wel erg geschrokken!

„Zullen we hem nagaan?” Dat was Wubbo. – Hij voelde een onbestemde spijt, dat er eigenlijk weinig gebeurd was. Ze hadden de kerel gezien, maar – ja . . . het zou veel mooier geweest zijn, wanneer ze hem hadden kunnen te pakken krijgen . . . Het feit dat de man gevlucht was, maakte, dat de jongen niet overlegde, hoe het voor hem en Fedde feitelijk toch onmogelijk was een volwassen kerel te grijpen, Maar Fedde had rustiger overleg.

„Dat gaat niet,” zei hij, „hij is te ver weg, en wij met z'n beiden kunnen toch niet tegen hem op.”

„Dat staat nog te bezien,” wierp Wubbo strijdlustig tegen.

Maar Fedde voelde er weinig voor, een achtervolging in te zetten – vond dat bovendien niet nodig, want de foto zou vast en zeker goed zijn, dat kon niet missen. En dan wisten ze immers tóch, wie die nacht in het bos was geweest! Nee, het was beter nu naar huis te gaan.

„Dan ontwikkel ik Maandag mijn film,” beloofde hij. „En als de foto klaar is, nou, dan zullen we wel verder zien.”

„Dan moet vader hem hebben,” zei Wub. Tegelijk herinnerde hij zich, dat vader ook buiten wezen moest. In de spanning en de opwindning van het gebeuren had hij daar heel niet meer aan gedacht. Ai! In de vale donkerte struikelde Fedde over een boomwortel: gelukkig wist hij nog overeind te blijven.

Hij wilde voorkomen, dat hij opnieuw de kans op een buiteling lopen zou.

„We kunnen nu de lantaarn wel gebruiken,” zei hij.

„Geef maar op.” Hij schroefde de gebruikte Blitz-lamp met bijbehorende fitting er af en maakte de lantaarn voor gewoon gebruik in orde. „We kunnen nu best lichten. Die stroper is ver genoeg weggevlucht.”

„En al kómt-ie terug . . .”

Wubbo zou dat niet eens zo ongewenst vinden. Dan hadden ze immers de kans, de kerel te pakken! De jongen was op dit ogenblik zeer moedig!

Nu ze het licht van de lantaarn hadden konden ze sneller doorstappen, en nu ze hun stroper niet meer hoefden te verwachten was het evenmin nodig, zo weinig mogelijk geluid te maken.

„Het zal niet meevallen om thuis ongemerkt binnen te komen,” begon Fedde.

„Proberen,” vond Wub. „En als het niet ongemerkt gaat – nou, we moeten, als we die foto aan vader geven, tóch alles vertellen.”

„Ja, dat is zo,” gaf Fedde toe.

„Sta! Politie!” Onverwacht klonk de roep; maar hevig schrikken deed Wubbo niet.

„Vader!” riep hij, de stem herkenkend. Hij bleef staan, en Fedde volgde zijn voorbeeld. Het was werkelijk Nanninga, die de beide boslopers aanhield. Hij was verwonderd zijn jongen en diens vriend te herkennen, – meende toch wel te begrijpen, waarom zij zich die nacht op pad hadden begeven. Maar voorshands liet hij dat niet merken.

„Wat doen jullie hier in het bos?” vroeg hij en zijn stem klonk bars. „Jullie lijkt wel stropers met een lichtbak.”

„Een lichtbak?” Fedde herhaalde op verwonderd-vragende toon dat woord. „Hoe bedoelt u?”

Toen lachte Nanninga, kort. „Wel, die lantaarn, die jullie bij je hebt! Zo kan iedereen je gauw genoeg ontdekken. Enfin, het was voor mij gemakkelijk om je te vinden. Hoe komen jullie buiten?” wendde hij zich tot Wubbo. De jongen vertelde.

„Zo, wou jullie op stropers uit. Nou gevangen heb je ze niet, dat zie ik wel. Maar – weet jullie wat dat schelle licht daarstraks betekende?”

„We hebben een foto genomen,” vertelde Fedde. „Met Blitz-licht.”

„Ja vader, we hebben een foto van die stroper,” viel Wubbo zijn vriend bij. „Een heer was het.”

„Zo,” zei Nanninga. „We gaan eerst maar eens naar huis en dan kunnen we later wel eens over die foto praten. In ieder

geval ben je stilletjes naar buiten geslopen, en je weet, dat ik voor zulke dingen niet voel. Als moeder je gehoord heeft en ze is op je kamer gaan kijken, dan heeft ze wie-weet-hoe in angst gezeten, toen ze je niet vond."

„Moeder heeft me niet gehoord," beweerde Wubbo, maar daar bleek zijn vader niet zo zeker van als hij.

„En bij jou thuis, Fedde, daar weten ze natuurlijk ook van niets."

„Nee, Nanninga."

„Nou, knappe jongens zijn jullie, om stilletjes 's nachts er op uit te trekken. Je mag van geluk spreken, dat die stroper je niet achterna gekomen is. Dat had ongelukken kunnen geven."

„Daar waren we dan toch zelf bij," verdedigde Wubbo zich.

„Jawel – zelf bij. Heb je er niet eens om gedacht, dat zo'n kerel gewapend is! Nee jongen, jullie hebt je bemoeid met dingen die je niet aan gaan, en je hebt je roekeloos in gevaar begeven. Dat is glad verkeerd, dat is zonde."

De jongens zeiden geen woord terug. Het viel hard, na hun zo geslaagde „heldendaad" in plaats van lof een flink standje te krijgen. – Maar ze waren allebei overtuigd, dat het standje wel verdiend was. En Wubbo begon te vrezen, dat op het standje mogelijk een flinke straf volgen zou... Hij was in een tamelijk gedrukte stemming, toen de drie het boswachtershuis bereikt hadden.

„Ben je daar, man?" hoorde hij moeder uit de slaapkamer roepen, toen ze de huiskamer binnengingen.

„Ja, en ik heb Wubbo en Fedde meegebracht."

Er kwam geen antwoord, maar even later verscheen moeder in een haastig overgegooid jupon.

„Wubbo en Fedde?" zei ze verbaasd, toen ze de twee jongens zag staan. „Hoe komen die buiten?"

„Da's een heel verhaal, vrouw, dat ik je straks wel eens doen zal. Had je die kwajongen niet weg horen gaan?"

„Nee."

Gelukkig, dacht Wubbo, dan heeft moeder ook niet voor me in angst gezeten. Dat was een opluchting voor hem.

„Ik zal Fedde even thuis brengen,” zei Nanninga. „Jullie kunt rustig gaan slapen. Vooruit Wubbo. Naar boven en nu gauw.”

De jongen volgde het bevel op – wist niet, of vader nu erg boos was, dan wel zijn goede bedoelingen in rekening zou brengen. Hij fluisterde een schuw „welterusten”, knikte in de richting van Fedde en verdween.

„Ik ben met een goed half uur terug, moeder,” zei Nanninga. „Kom Fedde.”

Onderweg liet hij zich door de jongen alles nog eens nauwkeurig vertellen. Ja, dan was het wel verkeerd, dat ze zo op eigen houtje er op uit waren getrokken, maar ze hadden het goed bedoeld en het was gelukkig ook goed afgelopen.

„Maar de film moet ik hebben,” zei Nanninga. „Want als die foto werkelijk gelukt is, kan het wezen dat dat een bewijsstuk is. Hebben jullie die man niet kunnen herkennen?”

„Ik niet, Nanninga. Maar de foto zal best scherp genoeg zijn – ik had mijn toestel thuis al goed ingesteld.”

„Laten we het hopen,” meende de boswachter.

Vader Huizinga keek verschrikt, toen hij midden in de nacht de deur kwam open doen. Wat kon het bellen, dat hem uit bed haalde na een drukke dag, te betekenen hebben? En toen hij zijn jongen zag staan naast de boswachter, werd die schrik niet minder. Maar Nanninga stelde hem gerust.

„Geen man overboord hoor,” zei hij, „al hebben die twee knapen, die jongen van jou en die jongen van mij, een merkwaardig staaltje uitgehaald. De heren zijn achter stropers aan geweest, moet je weten.”

„Achter stropers aan geweest?” De kruidenier keek verbaasd van de een naar de ander. „Ik dacht, dat Fedde in bed lag.”

„Jawel, dat dachten wij van Wubbo ook. Enfin, als ik er even in mag komen, dan zal ik je het verhaal doen.”

„Zeker, zeker,” haastte vader Huizinga zich. Dom van hem, dat hij niet dadelijk de boswachter had binnen genodigd. Die gaf zo beknopt mogelijk verslag van wat er gebeurd was.

„Ze hebben eigenlijk wel straf verdiend,” besloot hij zijn verhaal. „Maar ik zou zeggen, omdat het gelopen is zoals het gelopen is, moesten we het dit keer maar eens door de vingers zien. Geef mij de film, Fedde, dan ga ik naar huis. Mijn vrouw slaapt natuurlijk toch niet, voor ze precies weet wat er nu eigenlijk aan de hand is geweest.”

Fedde haalde de film uit het toestel, plakte ze vast en overhandigde het rolletje aan de boswachter.

„Dank je,” zei hij. „Kom, dan stap ik op. Goede nacht en welterusten.”

Even later viel de deur achter hem dicht.

Toen Wubbo 's Maandagsmorgens naar school reed, had hij de filmrol bij zich met de opdracht, die nog voor schooltijd bij een fotograaf te brengen en te vragen, of de man zorgen kon, dat er om vier uur een stel afdrukken klaar zou zijn. Hij voelde zich gewichtig: het plan, dat hij met Fedde had opgezet en uitgevoerd, was prachtig geslaagd en – al had vader hem nog eens flink onderhanden genomen over zijn nachtelijke tocht, straf had hij niet gekregen. En het was maar te hopen, dat de foto zo duidelijk uitviel, dat die stroper te herkennen zou zijn . . . In ieder geval was het een mán, dat had Fedde duidelijk gezien. En daarmee was de verdenking, die hij – Wubbo – toch wel even tegen Dine Heikens had gekoesterd, vervallen. Met een vaart reed hij de helling af bij de ingang van Bolten. De drogist, bij wie hij de film zou laten ontwikkelen, woonde in de Hoofdstraat en hij had ruim de tijd, daar even aan te gaan. Vlak bij de winkel

trapte hij stevig op zijn terugtraprem: zijn fiets kraakte. Hij zette ze tegen de gevel en stapte naar de winkeldeur.

„Hallo!” hoorde hij roepen, en toen hij omkeek kwam Bert Houting de straat af. Die was op weg naar school – hij droeg tenminste zijn tas onder de arm.

„Hallo!” riep Wubbo terug. Zou hij wachten? Hij deed het niet – duwde de winkeldeur open en stapte binnen. Maar nog vóór de winkelier vanuit de kamer gekomen kon zijn, ging de deur nogmaals en Bert Houting kwam er in.

„Moet je hier ook wezen?” vroeg Wubbo.

„O nee. Ik kom jou achterna. Dan kunnen we zo meteen samen naar school.”

„O.” Wubbo vond het wat vervelend, dat Bert er nu bij stond, als hij zijn boodschap afgaf. Maar ja, daar was niets aan te doen.

„En jongeheer?” vroeg de drogist, naar achter de toonbank lopend.

De „jongeheer” haalde de film te voorschijn. „Of u die ontwikkelen wilt, en of ik vanmiddag om 4 uur een stel af-drukken mee kan krijgen.”

„Is er haast bij?”

„Ja. Vader heeft de foto's vanavond nodig.”

„Goed. Ik zal er voor zorgen. Voor wie is het?”

„Voor Nanninga, uit het Daalterzand.”

„O ja, nu zie ik het, jij bent een jongen van Nanninga. Het komt in orde – om 4 uur kun je de film en de foto's komen halen.”

„Dag, eh . . .”

„Wubbo,” vulde de jongen aan. Tegelijk wendde hij zich naar de deur.

„En jij?” vroeg de drogist aan Bert. Die kende hij wel: dat was een Boltener jongen.

„Ik hoor bij hem,” zei Bert.

„O – ja, dat kon ik aan je neus niet zien.” De man lachte. „Zeker een schoolkameraad van je? Nou, doe vandaag maar goed je best.”

„Dat doen wij altijd,” beweerde Bert, op een toon alsof het hem verwonderde, dat iemand die waarheid in twijfel zou kunnen trekken. Maar in zijn ogen tintelde een spotlichtje.

„Hoe is het afgelopen met wat ik je Zaterdag vertelde?” informeerde hij bij Wubbo, zodra zij op straat stonden.

„Wat bedoel je?” trachtte die zich van de domme te houden. Het lukte hem niet.

„Nou, over die stropers. Je zou het toch immers aan je vader zeggen, dan zou die er achteraan? Heeft-ie ze te pakken gekregen?”

Toen meende Wubbo slecht anders te kunnen, dan zijn schoolmakker het hele verhaal te doen. Trouwens: hij was er vol van en hij vond het fijn, zo'n denderend avontuur te hebben beleefd en te kunnen vertellen. En toen Bert beloofde om vier uur mee te zullen gaan om te zien, hoe de foto was uitgevallen, bracht hij tegen die belofte niets in . . .

„We bekijken ze pas buiten het dorp,” zei Wubbo, toen hij om 4 uur met Bert uit de drogistwinkel kwam. „Als je ze zien wilt, moet je een eind met me meegaan.”

„Best,” vond Bert. Hij was erg benieuwd om de foto te zien. Zodra ze buiten Bolten waren, bleef hij staan: „Hier is niemand – laat nou es kijken.”

Wubbo brandde zelf van nieuwsgierigheid – hij legde zijn fiets aan de kant van de weg en haalde het pakje foto's te voorschijn. Er waren er een paar bij van Fedde thuis, van de nieuwe carrière van Huizinga . . . Die schoof de jongen vlug onder op het stapeltje. Ha! daar had je de bosfoto. Duidelijk was die: tussen de bomen zag je een man, die zich bukte en de hand uit stak naar iets, dat op de grond was . . . Over Wubbo's schouder keek Bert mee. Hij uitte een kreet van verwondering: „Dat is Postma!”

„Wie?”

„Postma, Piet zijn vader.”

„Weet je het zeker?”

Over Wubbo's schouder keek Bert mee.

„Natuurlijk – ik zal Postma niet kennen! Die woont toch zeker schuin tegenover ons. Nou snap ik het, waarom Piet en Geurt het altijd over stropen hadden. Piet heeft er natuurlijk thuis over gehoord.”

„Kan wel,” zei Wubbo. Het was hem niet dadelijk mogelijk dit te verwerken: de vader van een van zijn schoolkameraads een stroper!

„En wat gebeurt er nu met die kiek?” vroeg Bert. Die vraag haalde Wubbo uit zijn gedachten.

„Weet ik niet, hè. Ik moet hem aan vader geven en wat die er mee doet, ja, dat kan ik niet zeggen . . .”

„Dat wordt natuurlijk een bekeuring,” veronderstelde Bert.

Wubbo gaf op die opmerking geen antwoord. Hij bergde de foto's in het omslagje, waarin de drogist ze had afgeleverd; stak het pakje in zijn zak en raapte zijn fiets op.

„Ik ga naar huis,” zei hij. „Tot morgen.” Hij wilde opstap-

pen – bedacht zich. Met een voet op de trapper keerde hij zich nog even naar Bert. „Denk er om, dat je geen sterveling een woord vertelt, hoor.”

„Dat spreekt,” verzekerde Bert. „Maar ik ben wel benieuwd, wat er nu verder gebeurt . . .”

Daar was Wubbo evenzeer benieuwd naar. Wat zou vader doen, als hij wist wie er op de foto stond?

Zodra hij thuis kwam zocht hij vader op; gaf hem de foto's.

„Hij is goed gelukt, vader,” zei hij, toen hij het pakje overhandigde. „En weet u, wie het is? Postma.”

Nanninga haalde de stroperskiek tussen het stapeltje uit, bekeek die aandachtig. Het leek wel, als had hij de mededeling van Wubbo niet gehoord. Toch was dat niet meer dan schijn. Toen hij een paar ogenblikken de foto had bekeken, wendde hij zich tot zijn jongen, die naast hem was blijven staan. „Welke naam noemde je? Postma?”

„Ja, vader – hij is commies op de secretarie in Bolten.”

„Zo.” Weer zweeg de boswachter een ogenblik; vroeg toen: „Hoe weet je, dat-ie het is?”

„Bert herkende hem, vader, Bert Houting.”

„Heb je dat ding dan aan die jongen laten zien?”

„Hij kwam me na in de winkel, vader. En hij heeft het Zaterdag verteld, weet u wel. Maar ik heb hem gezegd, dat-ie zijn mond moet houden.”

„Dat is tenminste iets,” mompelde Nanninga. Hij bezag de foto opnieuw met al zijn aandacht – zei toen: „Weet je, wat jammer is? Je ziet helemaal niets bij de hand. Geen haas of zo. En de strik – nou ja, dat had ik ook niet gedacht, dat je die zien zou. Daar is zo'n draad te dun voor.”

„Maar we weten toch, wanneer we die foto genomen hebben,” kwam de jongen. Hij zou het buitengewoon jammer vinden, als al hun moeite tevergeefs bleek.

„Dat weten we. En jij weet zeker, dat daar 's middags een strik stond?”

„Dat weet ik zeker, vader. Trouwens, die stond er 's nachts nóg. We hebben hem allebei duidelijk gezien, Fedde en ik, voor we ons in de buurt gingen verschuilen.”

„Dan zou ik zeggen, dat de strik leeg was,” mompelde Nanninga. Hij richtte zich recht, borg de foto in zijn jaszak. „Enfin, ik zal wel eens zien,” besloot hij. „Je mag aan Fedde zeggen, dat zijn kiek gelukt is – of wacht, je kan hem de andere wel brengen, daar heb ik toch niets aan. En de boodschap er bij, dat-ie er met niemand over spreekt.”

Wubbo beloofde.

Een uurtje nadat Wubbo thuis gekomen was haalde Nanninga zijn fiets uit de schuur, met het doel naar het dorp te rijden. Hij had de zaak bij zichzelf overlegd en was tot het besluit gekomen, dat het verstandig zou wezen, eens met meneer Bergman te praten. Twee weten meer dan een en omdat meneer Bergman met de eigenaar van het bos bevriend was, mocht Nanninga verwachten dat hij min of meer kon vermoeden, wat meneer Versloot in dit geval zou wensen.

De boswachter kwam met de fiets aan de hand het huis om – wilde opstappen . . .

„Dag vader!” hoorde hij roepen en toen hij opkeek zag hij Harm Jan, die in de schaduw van een paar berkebomen met zijn kruiwagen aan het spelen was. Harm Jan was niet alleen; Dine Heikens stond bij hem.

„Dag jongen!” riep Nanninga terug. „Dag Dine!” Hij zette de voet op de trapper om zich op het zadel te zwaaien – een vraag van Harm Jan hield hem terug.

„Is Chiene al thuis?” vroeg het ventje. „De vrouw moet haar hebben.”

De boswachter haalde de voet van de trapper af, liep naar zijn jongen en naar vrouw Heikens toe.

„Moet je Chiene hebben?” vroeg hij, zich tot de laatste wendend. „Die is nog niet thuis.”

Er vloog een verlegen trek over het gezicht van de vrouw.

Toen Nanninga bleef staan alsof hij op een antwoord wachtte, zei ze: „Als ze d'r was – ja, dan . . .”

„Kan ik de boodschap overbrengen?” vroeg Nanninga.

„Och,” zei Dine, „een boodschap is het eigenlijk niet.”

Het leek als wilde ze het gesprek liever niet voortzetten; als wilde ze weggaan. Juist dat maakte, dat Nanninga verder vroeg. Wat kon de schepersvrouw aan Marchien te zeggen hebben?

„Wat had je dan voor haar?”

„Nou, ik wou ze vertellen . . . Laatst was ze 's avonds bij ons, toen meneer Bergman er ook zat. Die had het toen over urnen en zo, en hij beloofde drie gulden voor elke urn, die hij met Hiddo samen vinden zou. Nou, vanmorgen hebben ze er een gevonden, en mijn man hééft drie gulden van meneer gekregen. Ik dacht, dat Marchien het wel aardig zou vinden, als ze het hoorde.”

De vrouw vertelde enigszins gejaagd: ze keek de boswachter niet rechtuit aan.

„H'm,” zei die, „en kwam je opzettelijk daarvoor hierheen? Nou, dan zal ik het ze wel zeggen.”

Hij sprong nu werkelijk op de fiets en reed naar het dorp. Maar onderweg vroeg hij zich toch af, wat Dine eigenlijk wilde. Want dat ze voor zo'n simpel verhaal de hele loop zou hebben ondernomen van de schepershut naar het boswachtershuis, dat wilde er bij hem niet in . . .

Doch met geen mogelijkheid kon hij bedenken, wat er ánders tussen vrouw Heikens en Marchien zou kunnen wezen. Bovendien – het was waar, dat Chiene zich erg voor wat meneer hier kwam doen en zoeken scheen te interesseren. Mogelijk hád ze er dit keer iets van gezegd, dat ze graag zou willen weten hóe het met de graverij liep . . .

Meneer Bergman had voor de tijd, dat hij in Daalte verbleef, zijn intrek genomen in de enigste herberg, die daar was en de weidse naam van „Hotel Olterman” voerde. Het was er eenvoudig en goed: er was een gelagkamer, en bovendien beschikte de hotelier-varkenshouder-turfhandelaar over twee

vertrekken, die ter beschikking van logeergasten konden worden gesteld. Eén van de twee bevatte zelfs behalve het bed en de wastafel een gewone tafel en twee stoelen. Die kamer had de heer Bergman gehuurd.

Nanninga zette zijn fiets tegen de voorgevel en stapte de gelagkamer binnen. Die was leeg. „Volk!” riep de boswachter. Op zijn geroep verscheen de vrouw van de herbergier.

„Nanninga,” groette ze. „Waar kan ik je mee dienen?”
„Is meneer Bergman thuis? Dan wou ik hem wel gesproken hebben.”

Meneer Bergman was thuis. — Hij was de hele dag buiten geweest — „Ik geloof, dat-ie met Heikens op stap was,” vertelde de herbergierster — maar een goed kwartier geleden was hij thuis gekomen en had zich naar zijn kamer begeven. Zeker om zich een beetje te verfrissen. Gewoonlijk gebruikte hij zijn maaltijden in de gelagkamer, en de herbergierster verwachtte hem ieder ogenblik beneden.

„Moet meneer eten?”

„Dat zal nog wel 'n ogenblik duren — ik heb zijn eten pas opgezet.”

„Nou, wil je even vragen of ik meneer spreken kan?”

De vrouw voldeed aan het verzoek, en in afwachting van de komst van meneer Bergman ging de boswachter bij een tafeltje zitten, dat bij het raam stond. Hij had hier uitzicht over de dorpsstraat: stil was het daar. Een paar kinderen waren aan het spelen en een boerenmeid liep met een emmer in de hand naar de dorpspomp.

„Meneer komt zo,” kwam de vrouw melden; en een ogenblik later stapte meneer Bergman op het tafeltje toe, waar Nanninga zat. Hij had een grauw-bruin vaatwerk in de hand. „De urn” schoot het Nanninga door de gedachten, die zich het verhaal van Dine Heikens herinnerde.

„Goeden middag, meneer,” groette hij.

„Middag, Nanninga. Wou je me spreken?”

„Als u een ogenblikje tijd hebt, heel graag.”

„Zeker man — ik vind het wel gezellig je weer eens te zien.

Hoe vind je mijn urn? Vanmorgen gevonden!" Hij zette het ding voor Nanninga op tafel. Die keek er uit beleefdheid naar.

„Och," zei hij toen, „ik heb van die dingen niet zoveel verstand, weet u. Eerlijk gezegd, zie ik liever een mooie vaas. Maar ja – u ziet nu meer in zo'n ding dan ik. U heeft er zelfs drie gulden voor gegeven," voegde hij er glimlachend bij. „Dine Heikens vertelde het me, en ze was er erg mee ingenomen."

„Dat zal wel," zei de ander. Het scheen als wilde hij meer zeggen – maar hij deed het niet. Hij wendde zich tot de herbergierster, die nog in de gelagkamer was en draalde bij het buffet.

„Breng ons elk een glas bier, vrouw Olterman," verzocht hij. „Ik kan je toch dienen met een glas, Nanninga?"

„Graag, meneer." Nanninga wachtte tot de vrouw de glazen voor hen had neergezet en zich verwijderde. Toen haalde hij de foto te voorschijn, die Fedde en Wubbo hadden gemaakt.

„Ziet u eens, meneer," en hij reikte de kiek over. Meneer Bergman bekeek de foto met aandacht – maar hij begreep niet dadelijk, wat de man tegenover hem er mee wilde.

„Heb je die gemaakt?" vroeg hij lachend. „En wou je me de resultaten van je fotokunst eens tonen?"

Hoe vind je mijn urn?

Nanninga schudde het hoofd.

„Nee, meneer, dat begrijpt u wel, dat dat niet het geval is. Maar ik zal u vertellen . . .” En hij vertelde het geval van a tot z: hoe Wubbo gekomen was met de mededeling, dat er misschien stropers op pad zouden zijn; hoe hij er op uit getrokken was en hoe ook de twee jongens op eigen houtje 's nachts het bos in waren gegaan; hoe ze de foto hadden genomen en dat Wubbo die middag thuis gekomen was met de mededeling, dat hij wist welke man op de foto stond . . .

Meneer Bergman liet hem rustig uit spreken. „Zo,” zei hij. „En wat dacht je nu te doen?”

„Dat ben ik nog niet me mezelf eens, meneer. Daar kwam ik nu juist eens met u over praten. Ziet u, het zal niet meevallen om op grond van deze foto procesverbaal op te maken. Want als meneer nog eens kijken wil: je kan niet zien, dat die man een stuk wild in de handen heeft. De jongens beweren, dat ze zeker weten dat er een strik heeft gestaan. Ik geloof ze natuurlijk – maar ik zou zeggen, dan moet die strik leeg geweest zijn. Bovendien: als het waar is, wat die vriend van Wubbo beweert, dan is die meneer – hij wees op de foto, die nu voor hem op tafel lag – commies op de secretarie te Bolten. Nou, wanneer ik van dit geval werk maak, dan kon het wel eens wezen, dat zo'n man een lelijke duw kreeg wat betreft zijn naam en zijn werk daar op het gemeentehuis.”

Meneer Bergman keek naar de boswachter; hij herinnerde zich het gesprek, dat ze samen in diens woning hadden gevoerd en waarbij Nanninga had gezegd: „Zo'n stroper heeft ook vrouw en kinderen.”

„Ja,” zei hij langzaam, „daar heb je gelijk in. En ik zou denken, dat meneer Versloot al tevreden is, wanneer er in zijn bossen niet wordt gestroopt. Of je dat nu bereikt door een stroper veroordeeld te krijgen, of door de man te waarschuwen voor de onaangename gevolgen, die zijn daad zou kunnen hebben – wel, ik zou denken, dat het laatste hem minstens zo lief zal zijn als het eerste.”

„Ik ben blij, dat meneer dat zegt. Ik had ook al gedacht,

eens met die meneer in Bolten te gaan praten en hem een ernstige waarschuwing te geven. Zou ik dat dan maar doen?"

„Wel ja, Nanninga, doe het eerst maar eens zo. En helpt je waarschuwing niet, ja, dan moet die Boltense commies maar lijden, wat er bij staat."

„Dan trek ik er morgen dadelijk op af," besloot de boswachter.

„En ik hoor dan wel, hoe het verloop is? Daar ben ik werkelijk benieuwd naar."

„Ik beloof het u, meneer . . ."

10

DE LEGE STRIK . . .

's Dinsdagmorgens hoefde Wubbo niet alleen naar Bolten te fietsen. Vader ging met hem mee.

„Ik heb daar een boodschap," had deze gezegd. „En dan moet ik daar meteen nog iemand spreken."

De jongen had niet gevraagd, wie die „iemand" was, al meende hij het wel te begrijpen.

Toen ze even voorbij de boerderij van Verwolde waren kwamen de twee fietsers vrouw Heikens tegen. Ze liep achter haar kruiwagen met heibezems in de richting van het Daalterzand.

„Dine gaat zeker naar Gerkelo," veronderstelde Wubbo, en zijn vader antwoordde niet meer dan: „Mogelijk." Hij wist eigenlijk niet goed, wat hij van Dine denken moest, sedert hun gesprek van gisteren. Enfin, je moest ook niet overal iets achter zoeken: vrouw Heikens ging toch wel vaker al vroeg met haar bezems op stap. Ja, die twee oude mensen moesten hard werken voor hun broodje: Hiddo de ganse dag de hei op met de schapen, Dine op pad met haar handeltje in heibezems . . .

Maar deze morgen was de handel in heibezems niet het voornaamste doel van Dine's tocht. Ze had een ogenblik de

beide Nanninga's nagekeken, die in de richting van Bolten verder reden – toen had ze gemompeld: „Dat is een buitenkansje, dat de boswachter weg is. Gister leek het wel, of hij me niet vertrouwde. Nou, Marchien zal toch wel zo wijs geweest zijn, thuis niets te vertellen . . . Nou ja, dat hoor ik zo meteen wel.”

Bij de bocht van de weg zag ze in de verte het meisje staan. Natuurlijk – de bus was nog niet voorbij en ze had dus geweten, dat Chiene nog niet naar Aalteren was. Als die bus nou maar niet al te gauw was! Keek Chiene maar eens hier heen, dan zou ze haar kunnen wenken. Ja: daar keerde het meisje het hoofd naar de kant van Bolten; zeker om te zien, of haar bus er nog niet aan kwam. Dine zette dadelijk haar kruiwagen neer; wenkte . . . Want het was beter, dat ze met Chiene hiér sprak, waar ze vanuit het boswachtershuis niet gezien konden worden. Chiene zag de oude vrouw; ze zag ook haar wenken . . . Maar ze had weinig zin om naar vrouw Heikens toe te gaan. Toch als Dine haar aansprak, hier vlak voor het huis . . .! Nee, het was maar beter om naar haar toe te lopen. En dus – hoewel met tegenzin – gaf het meisje aan het wenken gehoor.

„Wou je mij hebben?” vroeg ze, zodra ze binnen hoorwijdte van vrouw Heikens was. Ze wist het wel: Harm Jan had haar immers verteld, hoe vrouw Heikens naar haar gevraagd had.

„Ja – heeft je vader je niet gezegd, dat ik gister al bij jullie geweest ben?”

„Nee – maar Harm Jan had het er over. Wat is er?”

„Luister es,” en onwillekeurig dempte de vrouw haar stem. „Ik heb hier weer een pak in de kruiwagen – breng je dat weer op hetzelfde adres?” Ze begon de bezems opzij te leggen, om het pak te voorschijn te halen. Maar Chiene legde haar de hand op de arm.

„Nee,” zei ze, „liever niet, Dine.”

De vrouw hield zich verwonderd. „Liever niet? Waarom niet? Vond je twee kwartjes niet genoeg?”

Chiene gaf op die vraag geen antwoord – ze had het vervelend gevonden geld van de schepersvrouw aan te nemen; ze vond het nóg vervelender, dat die scheen te menen dat ze die twee kwartjes te weinig had gevonden.

„Ik heb geen tijd vóór school,” gooide ze de eerste de beste verontschuldiging, die haar te binnen kwam, er uit.

„En de vorige keer dan? Toen ging het toch ook?”

„Jawel – maar toen ben ik te laat gekomen en . . . en . . .”

Ze wilde eigenlijk zeggen, dat ze in iedere andere dan in een poelierswinkel met alle genoeg een boodschap zou bezorgen – maar de woorden kwamen haar niet over de lippen. De vrouw keek haar aan; besluiteloos wat te doen. In de verte kwam het geluid van de naderende auto: beiden hoorden het. Voor Chiene was het een verlossing; voor vrouw Heikens een teleurstelling. Toch waagde die nog een poging: „Hier is het pak,” zei ze en ze trok het onder de bezems te voorschijn. „Ik zal je drie kwartjes geven dit keer.”

„Nee,” zei Chiene, „ik doe het niet – ik heb heus geen tijd. Daar heb je mijn bus al.” Ze liep haastig weg – de buschauffeur zag dat zijn geregelde passagiere niet op haar gewone plaats instapte.

„Heb je geen pak bij je?” vroeg hij. „Je stond immers met vrouw Heikens te praten.”

„Gaat het je an, bemoei-al?” snibde Marchien. Ze haastte zich een plaatsje te zoeken – aan de kant waar vrouw Heikens niét stond. Zo zag ze ook niet de blik, waarmede deze de wegrijdende autobus nakeek. Gelukkig – daar was ze af. Ja, ze zou nog eens een pak voor Dine meenemen! Weer naar die poelierswinkel! Want – daar had Wubbo toch wel gelijk in gehad: dat stónd niet voor een boswachtersdochter. En van die konijnen – nou, ze had het die avond willen geloven; later óók had ze zich zelf telkens voorgehouden, dat Dine toch heus over konijnen gesproken had . . . Maar diep in haar hart had ze er altijd aan getwijfeld – waarom had Dine het niet dadelijk gezegd? En nu – drie kwartjes had Dine geboden. Dat zou ze niet doen, als er niet iets „bij” was . . .

Als er niet iets verzwegen moest worden. Zóveel vroeg een vrachtrijder vast niet. Het leek wel een soort omkoperij . . .

Ellendig, dat ze het gedaan had. Ze zou het niet wéér doen – dat had Dine daar net ook wel begrepen. Kon ze het maar ongedaan maken – kon ze die twee kwartjes maar terug geven . . . Dan zou het toch net zijn, of ze niet zo schuldig was . . .

Maar dat ging niet: de twee kwartjes waren uitgegeven. Mét de gulden van meneer Bergman. Ze had er dadelijk een tasje voor gekocht, de eerste dag de beste dat ze met dat geld in Aalteren gekomen was. Ze had Gelske meegenomen: het was wel even leuk geweest, zo samen de winkel in te stappen, en te vragen of de juffrouw tasjes wilde laten zien. Ze had wel geweten, welk tasje ze kopen zou; maar het was zo prettig als je een hele keuze voor je op de toonbank zag liggen. En misschien had ze een aardiger tasje kunnen vinden . . .

Marchien rommelde tussen haar schoolboeken, haalde haar nieuwe bezit te voorschijn. Mooi vond ze het nóg – toch was ze er lang zo blij niet mee als ze zich had voorgesteld. Was ze trouwens al dadelijk niet geweest. De manier, waarop ze het geld gekregen had was niet „je dát.” Een ogenblik had ze dat vergeten, toen ze de winkel uit gekomen was en met haar tasje door de straten van Aalteren stapte. Het stond beslist goed; en het was erg makkelijk ook. Je kon nog eens wat in zo'n ding bergen: je zakdoek, je beursje, een flesje reuk. Maar toen ze 's avonds in de bus in de buurt van huis kwam, had ze haar nieuw-verworven bezit moeten weg stoppen diep onder in haar schooltas. Dat was vervelend geweest . . . Net zo goed als het vervelend was geweest, dat ze zich er uit had moeten liegen, toen moeder vroeg waarom ze later was dan gewoonlijk. Ze had iets gemompeld van: later uit school dan anders; nog even met een meisje mee geweest, om een boekje te lenen; de bus vlak voor m'n neus weg . . . Moeder had haar geloofd . . . Het was verre van prettig. Niet dat ze een standje was vrij gelopen; niet, dat ze het geval van dat geld en het tasje niet had hoeven te vertellen – maar dat ze moeder wat had wijs gemaakt en dat moeder haar

vertrouwde. Of – of . . . Vervelend was het woord niet eens: Marchien wist heel goed, dat het zónde was . . . Nee, ze had verwacht dat het bezit van het tasje haar meer voldoening geven zou, dan het deed. En ze kon het alleen in Aalteren maar dragen: in Daalte was dat uitgesloten. Stel je voor, als moeder het zag . . .

Het meisje was zo in haar gedachten verdiept geweest, dat ze vergeten had op de weg te letten. De bus stopte, eer ze er erg in had dat hij zijn gewone stopplaats bereikte. Gelske kwam binnen, groette vrolijk. En gretig ging Marchien in op het gesprek, dat haar vriendin begon: het leidde haar gedachten af . . .

Vlak bij Bolten zei Nanninga: „Ik rij met je mee langs school, Wubbo – misschien zien we die vriend wel van je, die Bert.”

„Wou u die dan spreken, vader?”

„Als-t-ie er is . . . Ik wou hem zelf nog eens vragen, of hij beslist de man op de foto herkent.”

„Hij wist het per sé,” zei Wubbo. „Maar als u het hem voor de zekerheid nog even vragen wilt . . .”

Maar toen ze de school naderden zag Wubbo al uit de verte, dat bij het groepje jongens op het schoolplein Bert niet stond.

„Hij is er niet, vader. Blijft u wachten?”

„Dat is misschien beter van niet. Hoe minder jongens er erg in hebben, hoe beter het me lijkt. Dan zal ik maar aan-nemen, dat Bert zich niet vergist heeft.”

„Vast niet, vader.”

„Dan ga ik door.”

Wubbo liep naar de fietsenbergplaats – zijn vader reed verder het dorp in. De boodschap, die hij daar eerst nog af te doen had vergde niet veel tijd en toen ging Nanninga naar het gemeentehuis. Hij liep de trap op naar de afdeling „Algemene Zaken”; vervoegde zich aan een van de loketten.

„Wat wenst u?” vroeg een ambtenaar, die tamelijk vlug verscheen.

„Kan ik meneer Postma ook spreken?”

Dat kon. Meneer Postma werd geroepen. – Zodra die verscheen herkende Nanninga de man van de foto in hem.

„Kan ik u even spreken?” vroeg hij. „Het betreft een persoonlijke aangelegenheid.”

„Zeker,” antwoordde de commies, een blik van bevreemding werpend op de persoon voor hem. Wie mocht dat wezen? Hij ging Nanninga voor naar een klein spreekkamerkje.

„Hier ontvangen we wel vaker mensen, die ons onder vier ogen iets komen vertellen,” schertste Postma; niet vermoedend wát hem verteld worden zou. „Waar kan ik u mee van dienst zijn?”

Nanninga gaf op deze vraag geen rechtstreeks antwoord: hij haalde uit zijn portefeuille de foto, die Fedde had gemaakt.

„Ziet u eens.”

Zonder erg nam de ander de kiek aan – zodra hij ze zag, werd hij een tintje bleker.

„Kunt u denken, wanneer die foto genomen is?” vroeg de boswachter. De vraag was overbodig: de hele houding van de man tegenover hem bewees diens schuld. Een schuld, die deze ook niet trachtte te ontkennen. Hij opende de mond om iets te zeggen – stamelde een paar onsamenhangende woorden . . .

„Ik zie het al,” zei Nanninga. „U weet, hoe die foto ontstaan is. Nu zal ik me eerst eens voorstellen: Nanninga, boswachter in het Daalterzand.”

„En . . . en . . . wat is uw bedoeling?”

„Ja, ik kom eens even met u praten. U begrijpt wel, dat wat u daar heeft gedaan, niet toelaatbaar is; dat het strafbaar is. Ik begrijp niet, hoe een man in uw positie tot zoiets komt.”

Toen trachtte Postma zijn doen uit te leggen, te verontschuldigen. Het was niet zo in de eerste plaats om voor niets een haas of een konijn te pakken te krijgen – och, dat zou

Nanninga wel begrijpen – hij kon, als 't moest, nog wel wild kopen. Maar – ja – het avontuur; de spanning . . . En als het dan eens een keer goed gegaan is . . .

De boswachter glimlachte toen de „stroper” dat laatste zei: daar lag een bekentenis in!

„Maar u kon toch verwachten, dat het vandaag of morgen mislopen zou. U is om zo te zeggen amateur-stroper – en u heeft het meer gedaan uit jongensachtigheid; maar fout is het. Ik begrijp niet, dat u niet heeft ingezien, welk gevaar u daarmee liep. Want een bekeuring en een veroordeling is voor niemand prettig, maar voor iemand in uw positie lijkt het me heel erg – U zoudt zich toch onmogelijk maken: een gemeente-ambtenaar, die zich aan overtreding van de jachtwet schuldig maakt!”

De ander probeerde een ogenblik zich groot te houden: Nou ja, een veroordeling en een boete: prettig zou het niet wezen, maar dat hoefde toch nog geen ontslag te betekenen.

Nanninga glimlachte, toen hij de man vóór zich zo spreken hoorde: èn zijn bleekheid èn zijn stamelen van zoëven waren een duidelijk bewijs, hoe hij met het geval verlegen zat; hoe hij eigenlijk bang was voor de gevolgen, die het hebben kon . . . En toch die poging om zich flinker voor te doen dan hij in werkelijkheid was!

„Kijkt u eens: dit keer heb ik nog niet het plan om proces-verbaal op te maken. Nee” – en met een handgebaar legde hij de commies, die een tegenwerping scheen te willen maken, het zwijgen op – „u hoeft mij niet te zeggen, dat een boswachter in particuliere dienst niet het recht heeft iemand te verbaliseren. Dat weet ik wel. Maar laat ik u iets vertellen wat ú niet weet: ik ben tevens onbezoldigd rijksveldwachter. Dat nu daar gelaten – zoals ik zei, een proces-verbaal ligt ditmaal nog niet in mijn bedoeling. Maar ik moet u wel ernstig waarschuwen, dat de eerste keer de beste, dat u zich weer aan stroperij schuldig maakt, ik daar onverwijld toe zal overgaan.” Hij zweeg – keek Postma onderzoekend aan. Die herademde.

„Heel vriendelijk van u,” zei de commies. „Ik beloof u . . .”

„In orde,” zei Nanninga. „Want: u maakte het wel wat al te bont. Er hebben de laatste tijd heel wat strikken gestaan. Het was niet de eerste keer, dat ik 's nachts achter u aan zat.”

„Dat neem ik aan. Maar zo heel vaak ben ik heus niet op pad geweest. Er kunnen toch ook wel andere lui op een haasje uit geweest zijn.”

„Mogelijk is het; maar ik zou zeggen: dan had ik daar toch allicht wat van gemerkt.”

Nu glimlachte de commies. „Boswachters merken niet alles,” waagde hij te zeggen.

„Wat bedoelt u?”

Er kwam niet dadelijk antwoord: het leek wel, als had de commies spijt van zijn laatste, te openhartige woorden.

„Nu,” drong Nanninga aan, en zijn toon was die van een rechter van instructie.

„Mijn strik was leeg – maar er had wel wat in gezeten. Er zat wat bloed en een plukje haar aan.”

„Weet u dat zeker?”

„Ja. In de schrik – want ik kan u nu wel vertellen, dat ik geweldig geschrokken ben van dat plotselinge, felle licht – heb ik het paaltje met strik en al uit de grond getrokken, en toen ik ze later bekeek, zag ik het. Er moet me iemand voor geweest zijn, die het haas eruit gehaald heeft.”

„Heeft u enig vermoeden, wie dat geweest kan zijn?” vroeg Nanninga. Het was toch mogelijk, dat stropers elkaar 's nachts in het veld tegenkwamen.

Postma had geen vermoeden; al had hij wel eens eerder gedacht, dat een ander bij zijn strikken was geweest.

Daarmede liep het gesprek af: na zijn waarschuwing nog eens te hebben herhaald verliet Nanninga het gemeentehuis en fietste naar huis. Wie kón de onbekende zijn, die ander-mans strikken nazag . . . ?

Volgens afspraak reed de boswachter die middag naar hotel Olterman: meneer Bergman moest de uitslag van zijn

bezoek in Bolten vernemen. Die luisterde opmerkzaam – lachte even, toen Nanninga vertelde hoe gedwee de stroper geweest was en hoe die onmiddellijk had bekend.

„Ik ben blij, meneer, dat we niet dadelijk met een proces-verbaal begonnen zijn. De man zal het verder heus wel laten, geloof ik. Hij deed het meer uit avontuurlust dan uit winstbejag. Maar wie die ander is, die hem voor geweest is . . . ?”

„Ja, nu ben je nog niet met de zaak klaar, hè? Dat kost je weer een nacht of wat surveillance.”

„Dat is het minste. Als ik die lui maar te pakken krijg. En daar zal ik mijn best voor doen, dat beloof ik u.”

Hij stond op om weg te gaan – meneer Bergman hield hem terug.

„Wat anders, Nanninga,” zei hij. „Houd jij die schepersvrouw voor eerlijk?”

„Dine Heikens bedoelt u? Ja, daar heb ik tot nog toe niet aan getwijfeld. Hoe vraagt u dat zo, meneer?”

„Dat zal ik je zeggen. Ik heb je die urn laten zien – nou, ik had al dadelijk zo'n gevoel, dat die niet echt was. Zie je, we hebben hem gevonden op een plek waar Dine 's avonds een heel verhaal over had zitten doen. Daar had haar vader of haar grootvader dikwijls een dwaallicht gezien en volgens het volksgeloof zijn op zulke plaatsen dan schatten verborgen. Nu, dat is waar – maar dat volksgeloof vindt een urn natuurlijk nooit een schat. Het leek mij dus al eigenaardig, dat we daar iets vonden. Bovendien zag het ding me er ook een beetje te nieuw uit. Ik zal je nu niet uitleggen, waaraan je zo iets zien kunt; je gelooft dat wel van me. Goed, ik ben vanmorgen in Aalteren naar het museum geweest en heb daar eens rondgeneusd en mijn urn met de urnen daar vergeleken. En ik heb ook de conservator van het museum gesproken en die verklaarde beslist, dat wat ik mee had gebracht niet echt kon zijn.”

„Dus u wilt zeggen . . . ?”

„Je leest wel eens van mensen, die antieke voorwerpen

namaken en ze dan in de grond verbergen," ging meneer Bergman door. „En dan laten ze ze vinden . . .”

„Daar lijkt Dine me te dom voor," zei Nanninga. „Ze mag misschien slim zijn in d'r bezemhandel en zo, maar dat ze zulke dingen zou doen, nee, dat geloof ik niet ”

Hij zei niét: dat ze zulke dingen zou willen, geloof ik niet! Want hij herinnerde zich de eigenaardige houding van vrouw Heikens, toen hij haar bij Harm Jan had getroffen en ze naar Marchien had gevraagd . . .

„Het kan ook wel toevallig zijn," gaf meneer Bergman toe. „In ieder geval kunnen die arme mensen mijn drie gulden goed gebruiken. Dan beschouw ik het maar als een beloning voor de verhalen, die Heikens me heeft gegeven.”

De volgende dagen was Nanninga herhaaldelijk in het bos, op zoek naar strikken: hij vond er geen.

De volgende nachten was Nanninga herhaaldelijk buiten, in de hoop stropers te zullen betrappen: hij zag er geen enkele. Zou die Boltense commies met zijn verhaal over de lege strik hem wat op de mouw hebben gespeld, om de buit van zijn nachtelijke tocht te redden? Maar de man had in het gesprek toch de indruk gemaakt van iemand, die werkelijk de waarheid sprak . . . En de foto liet duidelijk zien, dat hij geen haas had gevangen.

11 „EEN WORTEL VAN ALLE KWAAD”

„Ga jij nu eerst boven je kamertje doen, Marchien," zei moeder, „dan begin ik vast de groente schoon te maken.”
„Goed, moeder.”

Marchien trok zingend naar boven: het vervelende gevoel, dat ze een dag of wat gehad had na die geschiedenis met Dine, was vergeten. Of . . . vergéten nu wel niet helemaal. Je vergeet zulke dingen niet. Maar je kunt ze wel heel diep wegduwen; je kunt dagen en weken hebben, als weinig of niets

je er aan herinnert, dat je er dan ook helemaal niet aan denkt. Zo was het met Marchien. Meneer Bergman was een dag of wat geleden vertrokken – Dine Heikens had haar niet meer opgezocht, sedert ze geweigerd had opnieuw een pak naar Aalteren mee te nemen. En van Wubbo had ze in geuren en kleuren het verhaal gekregen van de tocht met Fedde en van Postma, de commies uit Bolten, die de stroper bleek te zijn geweest. Dat laatste vooral was voor Chiene een opluchting: dan kon vrouw Heikens tóch gelijk gehad hebben met haar verhaal over de konijnen. Nee, Marchien was onder de druk uit; en Marchien zong als een lijster. Wie weet, als ze wat opschoot met d'r werk dan mocht ze vanmiddag misschien wel naar het dorp, of naar Gelske. Dat kon best op de fiets! Gels had een mooi boek – ze had er op school over verteld en toen Chiene vroeg of zij het ook eens lezen mocht had Gelske gezegd: „Gerust hoor. Maar dan moet je het komen halen – meebrengen doe ik het niet. Je hebt al zo dikwijls beloofd, dat je es een middagje bij me komen zou en daar is nog nooit wat van gekomen: nou zal het dan misschien gebeuren.”

„Gelijk heb je,” had Marchien gezegd, en ze had gelachen. Ja, het was waar, als je ergens geen bepaalde boodschap had, kwam je er niet zo gauw toe er heen te gaan.

In de keuken luisterde moeder naar het zingen van haar meisje: opgewekt klonk dat! Ja, als Chiene wou, kon ze flink opschieten met haar werk. Enfin, ze had nu ook Harm Jan niet om zich heen. Die vond het anders nog wel eens prettig, met zijn zus mee naar boven te gaan!

Vanmorgen was Harm Jan naar buiten gegaan, naar zijn konijnen. Vrouw Nanninga keek het keukenraam uit om te zien, of het ventje daar nog was. Ze zag hem niet. Even kijken, waar hij stak. Ze legde het mes, waarmede ze de bloemkool zat schoon te maken neer en liep naar buiten. Nee, Harm Jan was nergens te zien. Wacht, daar stonden zijn klompjes bij de deur – dan was hij zeker weer het huis in gelopen.

„Is Harm Jan bij jou, Chiene?” riep moeder onder aan de trap. Het meisje staakte haar zingen: „Nee, moe! Is-ie zoek?”

„Zo erg is het niet! Hij zal wel in de kamer zitten.”

Ze liep de kamer in – ja, daar was het kereltje. Hij had Chiene's schooltas ontdekt – „Wat die toch soms slordig wezen kon! Waarom heeft ze die nu niet mee naar boven genomen!” dacht vrouw Nanninga – en was bezig die leeg te halen.

„Mag niet, Harm Jan,” zei moeder, op hem toelopend. „Doe de boeken weer gauw er in.” Ze bukte zich om hem te helpen. „Zo, die hier...” Ze schoof een paar boeken, die ze van de grond had opgeraapt, in de tas. Wat zat daar? Dat leek wel... Verwonderd greep moeder naar wat haar aandacht trok – haalde dat te voorschijn. Het was een

tasje, een nog nieuw tasje! Een ogenblik stond ze er mee in de hand: hoe was Chiene daar aan gekomen?

Onlangs had ze er wel om gevraagd, herinnerde moeder zich nu, maar waar haalde ze het geld vandaan? Van haar zakgeld gekocht? Dat kon niet, zoveel kon Chiene sedert dat gesprek niet hebben gespaard. En dan: dan had ze het eerst wel eens kunnen vragen!

Met het tasje in de hand ging moeder naar boven.

„Hoe kom je hier aan?” vroeg ze.

Marchien was bezig de spreij over het bed te leggen – op

Hij had Chiene's schooltas ontdekt.

moeders vraag keerde ze zich om. Toen zag ze, wat moeder in de hand hield. Ze verschoot.

„Gekocht, moe,” zei ze.

„Gekocht? Voor hoeveel? En hoe kom je aan dat geld?”

Ja, toen schoot er voor het meisje niet anders over dan te vertellen. Van de gulden, die meneer Bergman voor haar vuursteen had gegeven; en van de twee kwartjes, die Dine Heikens haar had laten verdienen.

„Maar kind, hoe kom je dáár bij?”

„Ik heb meneer Bergman heus geen geld gevraagd, moeder. Hij gaf het uit zichzelf.”

„Nu ja, goed, dat van meneer Bergman vind ik nu niet zó erg. Maar dat je van Dine geld aanneemt . . .”

Het meisje stond met neergeslagen ogen. Daar zei moeder precies, wat zij zelf ook had gevoeld.

„In ieder geval vind ik toch, dat je wel eens even had kunnen vragen, voor je zoveel geld op je eigen houtje uitgaf. Als ik het geweten had, had ik zeker niet willen hebben, dat je die twee kwartjes aannam. En vader had het ook niet goed gevonden, dat weet ik zeker.”

Chiene schrok: vader!

„Vertelt u het niet?” vroeg ze. Maar moeder schudde het hoofd. „Geen sprake van. Dat móet vader weten. En . . . ik heb dat tasje nog nooit van je gezien. Heb je het al lang?”

„Niet zo heel lang, moeder. Ik heb het hier in het dorp nooit gebruikt.”

„Dat komt, denk ik, omdat je zelf wel voelde, dat er iets niet in orde was.”

„Het was toch eerlijk geld, moeder.”

„Dat was het, dat geloof ik. Maar vind je het zelf wel mooi, om van een arme stakker als Dine geld aan te nemen? Ik begrijp trouwens niet, waarom ze het je gegeven heeft. Als iedere dienst, die we elkaar bewijzen, betaald moet worden . . .”

Moeder ging de kamer af, het tasje in de hand. Marchien bleef achter: haar lust om te zingen was helemaal verdwenen.

„En waar heb je dat pak dan moeten brengen en wat zat er in?” vroeg vader. Zodra hij thuis kwam had moeder hem op de hoogte gebracht en nu ondervroeg hij Marchien.

„In Aalteren, vader.”

„Ja, dat begrijp ik. Maar waar?”

„In de Hunzestraat, bij Ten Berge.”

„Zo, Ten Berge. Dat is een poelier, hè?”

„Ik geloof het wel, vader.”

„Dan hoef je me niet te vertellen, wat er in zat. Dat begrijp ik dan wel,” zei Nanninga boos. Hoe kón Chiene zoiets doen!

„Dine zei, dat er konijnen in zaten,” vertelde het meisje.

„En geloofde jij dat? En nam jij het toch mee?”

„Ze zei het pas later – toen ze me het pak meegaf, wist ik helemaal niet wat er in zat.”

„H'm. Nou, in ieder geval heb je buitengewoon ondoordacht gehandeld. Ik weet natuurlijk ook niet, wat het nu eigenlijk geweest is, wat jij daar in de Hunzestraat heb afgeleverd. Laten we voorlopig maar aannemen: konijnen. Maar dat je voor een boodschap, die jou weinig moeite kost, geld aanneemt, dat valt me van je tegen. Natuurlijk begrijp ik het wel: je wou en je zou zo'n tasje hebben.” Hij wachtte een ogenblik – overlegde. „We zullen beginnen met moeder dat tasje te bewaren te geven. En je begrijpt wel, dat ik dat zaakje onderzoek. Vanmiddag blijf je thuis – moeder had het er over, dat je misschien op de fiets naar Gelske Thalens wou; daar komt niets van in.”

„Nee, vader.”

Aan tafel heerste die middag een wat gedrukte stemming. Vader zei niet veel en de anderen hadden ook weinig praat. Wubbo zag wel aan zijn zus, dat de oorzaak bij haar lag; maar begrijpen, wat er nu precies aan de hand was, deed-ie niet. Na het lezen en het danken stond vader op.

„Dat gevalletje wil ik zo gauw mogelijk uitzoeken,” zei hij. „Ik neem de bus naar Aalteren.”

„Hoe laat denk je thuis te zijn?” vroeg moeder.

„Dat weet ik niet; in ieder geval voor donker.”

„Vader doet, alsof er ik weet niet wat aan de hand is,” mopperde Marchien, zodra ze met moeder in de keuken alleen was. „Ik heb toch niets slechts gedaan.”

Maar ze wist niet, welke vermoedens er bij vader waren gerezen. Daar was allereerst de geschiedenis met de urn: als meneer Bergman gelijk had, dan zou Dine Heikens hem opzettelijk hebben misleid. Dan was Dine dus niet eerlijk. En iemand die niet eerlijk is . . . Volgens Postma was de strik leeg geweest, toen hij er bij was gekomen. Wie kon die strik hebben leeggehaald? Wie had de vorige keer Postma's strikken nagekeken? Als Dine een pak bij een poelier liet bezorgen, – een poelier, waarvan Chiene vertelde dat hij wel vaker van vrouw Heikens iets gestuurd had gekregen – dan was het niet zó ongerijmd om tussen die dingen verband te zoeken.

Als die Ten Berge maar spreken wou!

Dat wilde Ten Berge niet. Toen Nanninga de naam van vrouw Heikens noemde, deed hij eerst, als herinnerde hij zich die niet. Maar toen de boswachter merken liet dat hij meer wist, gaf de poelier toe, wel eens konijnen en kippen van haar te betrekken. Ja, nu hij het zich herinnerde . . . „Vrouw Heikens uit Daalte, dat was toch de bedoelde? Maar hazen – nee, in de laatste tijd . . .”

„Dus vroeger wel?” legde Nanninga dadelijk vast.

„Hoort u eens, u kunt niet van me verlangen, dat ik precies onthoud wanneer ik van mijn leveranciers een haas en wanneer een kip en wanneer een konijn krijg. Bovendien: dacht u nu heus, dat ik bij iedere haas, die me hier aangeboden wordt, vraag hoe de lui er aan gekomen zijn?” De man probeerde zich door brutaliteit van de zaak af te maken.

„Wat ik denk?” zei Nanninga. „Wel, dat zal ik u precies zeggen. Ik denk, dat u niet vertellen wilt, wat u uitstekend goed weet. En ik denk ook, dat ik weet wat ik hier aan de weet wilde komen. Het spreekwoord van de heler en de steler hoef ik u wel niet als waarschuwing in herinnering te brengen.”

„Dat hoeft u zeker niet – gesteld al, dat u er het recht toe had.”

„Wat het laatste betreft, wilt u even zien?” En Nanninga duwde de man zijn politiepenning onder de neus. Dat kalmeerde hem enigszins – hij werd aanmerkelijk beleefder.

„Wat ik niet weet, kan ik toch niet vertellen,” zei hij. „Ik vraag nooit, waar de lui het wild vandaan hebben. Dat is een vaste stelregel van me.”

„Een makkelijke stelregel, meneer Ten Berge, maar die u toch wel eens lelijk in moeilijkheden zou kunnen brengen. Neemt u dat van mij aan.” En begrijpend dat hij toch niet meer te horen zou krijgen, verliet Nanninga de winkel. Hij begon de overtuiging te krijgen, dat meneer Bergman Dine Heikens niet verkeerd bekeken had.

In de autobus overlegde Nanninga, dat het het beste zou zijn, rechtstreeks door te gaan naar de schepershut. Hij wilde klaarheid in de zaak – en liefst zo gauw mogelijk. Hij moest weten, of zijn gevolgtrekkingen juist waren. Toen de wagen voor het boswachtershuis stopte en hij uitgestapt was, ging hij niet naar binnen, maar haalde zijn fiets uit de schuur.

„Waar zou vader nu weer heen gaan?” vroeg Wubbo, die hem met de fiets aan de hand langs het raam zag gaan en zich verwonderde, dat vader niet eerst binnen kwam.

„Ik weet het niet,” zei moeder. Ze dacht er een ogenblik over, naar buiten te lopen en het te vragen – deed dat toch niet. Trouwens: Nanninga was al opgestapt en reed het erf af.

Dine Heikens keek verbaasd, toen ze de boswachter zijn fiets tegen een boom zag zetten en op haar huisje toestapten. Wat kon die willen?

Lang hoefde ze daar niet over in het onzekere te blijven.

„Ik kom es praten,” zei Nanninga, zodra hij binnen was gekomen. „Ik mag zeker wel een stoel nemen?”

„Natuurlijk, Nanninga, neem je gemak maar,” zei Dine vriendelijk. Vriendelijk-zijn was nooit verkeerd – en Dine had bij het zien van haar bezoeker plotseling een eigenaardig

gevoel van onrust gekregen. Ze kon zichzelf niet verklaren waarom . . . Of verbeelde ze zich, dat de boswachter minder joviaal deed dan anders?

„Is Hiddo al thuis?” vroeg die.

„Nee – wou je hem gehad hebben?”

„Misschien. – Eigenlijk is het me voorlopig meer om jou begonnen.”

„Om mij?” De vrouw trachtte de angst te verbergen die sterker werd, nu de boswachter zó begon. Het lukte haar niet helemaal: Nanninga zág dat wel.

„Ja, om jou. Ik wou eens weten, wat er in dat pak gezeten heeft, dat Chiene een poosje geleden voor je naar Aalteren heeft meegenomen.” De vrouw schokte even op – Nanninga was er dus achter gekomen.

„Waarom wou je dat weten? Dat kind mag toch zeker wel een pak voor me bezorgen?” antwoordde ze ontwijkend.

„Zeker, mag ze dat,” gaf hij toe. „Maar niet, als er hazen in zitten; gestroopte hazen.” Hij zag, dat vrouw Heikens van kleur verschoot en maakte daaruit de gevolgtrekking, dat zijn fors-gewaagde opmerking juist was.

„Gestroopte hazen?” deed Dine gemaakt verbaasd. „Wie zegt dat?”

„Ik! Ik zal je vertellen: ik ben in Aalteren geweest en daar heb ik Ten Berge gesproken, de poelier.”

„Zo.” Dine schonk wat water bij in de theepot. Zo probeerde ze tijd te winnen om te overleggen. Hoeveel wist Nanninga? Wat had Ten Berge verteld? Want ronduit gezègd, dat hij wist dat de hazen van Dine Heikens gestroopt waren, had hij vast en zeker niet . . .

Ze hing de ketel weer onder de schouw – waarom bleef Nanninga zwijgen? Dat zwijgen verlokte Dine tot een onvoorzichtige uitlating: „Ten Berge weet toch zeker niet, hoe ik aan die hazen kom! Die kan ik best gekocht hebben . . .”

De boswachter glimlachte: er hadden dus hazen in dat pak gezeten! En gekocht? Waarom zou een stroper niet zélf zijn buit in Aalteren verkopen: daar kreeg hij er immers de volle

prijs voor; méér, dan vrouw Heikens hem geven kon, die er toch ook wat aan zou willen verdienen! Dat zéi Nanninga – en toen Dine zag, dat ontkennen niet meer baatte, gooide ze het over een andere boeg. Zij deed het toch niet alleen: er waren ook anderen in het veld!

Nanninga knikte: hij wist dat; hij was immers bij Postma geweest. Maar hij zei geen woord, bleef luisteren . . .

En Dine ging door: Wat gaf nu een haas of wat voor meneer Versloot? En zij – arme tobbers – waren met een paar centen prachtig geholpen . . . Ze was nog bezig met haar verdedigings-klaagzang, toen Hiddo thuis kwam.

„Ik kom hier over die stroperij,” lichtte Nanninga hem in. „Wát ik verwacht had, dát niet! Jullie vallen me tegen. Allebei. Want jij hebt er natuurlijk ook van geweten, Hiddo.”

Dat hád de scheper: hij gaf het toe, nu Nanninga de hoofdzaak toch wist. Hij had wel eens een keer strikken gezet, en Dine had die dan nagekeken.

„Zo,” zei Nanninga, „zo. Maar Dine heeft niet altijd jullie eigen strikken nagekeken. Ook wel eens die van een ander!”

„Hoe weet je dat?” Dat was Dine: ze keek met een verwonderd-vragende blik naar de boswachter. Die leek wel van alles op de hoogte!

„Dat doet er niet toe,” weerde Nanninga af. „Laten we de zaak afhandelen. Wat je gedaan hebt, was verkeerd. Dat weet je wel. Nee – met een handbeweging legde hij vrouw Heikens het zwijgen op, die opnieuw zich scheen te willen verdedigen – misschien vinden jullie het geen stelen, al is het dat wel, maar in elk geval weet je best, dat je de wet overtreedt als je stroopt. En de wet overtreden: dat is zónde. Ik hoef dat jullie niet te vertellen, je weet het uitstekend goed. Je hebt meer dan eens een preek over het achtste gebod gehoord. Daarom spijt het me dubbel, dat jullie zoiets doet.”

Hiddo keek schuldbewust; Dine zag het raam uit. Nanninga ging door: „En nu wat anders: nu over Chiene. Ik begrijp best, vrouw Heikens, dat je meende het slim uitgerekend te hebben. Toch is het uitgekomen. Om te beginnen krijg je je

twee kwartjes terug." Hij haalde zijn beurs te voorschijn en legde de twee zilverstukjes voor Dine op tafel. Die keek er even schuw naar – wendde toen de blik weer naar buiten. „Je begrijpt, dat ik niet wil hebben, dat Chiene dat geld houdt. Maar verder – Nanninga's stem werd scherper –: heb je wel bedacht, wat je gedaan hebt? Een kind heb je bijna tot je medeplichtige gemaakt. Wat denk je, dat er gebeurd zou zijn, als Marchien eens betrapt was met dat pak?"

„Dat zou zo gauw niet gebeuren," wierp Dine tegen. „Wie verdenkt nu een boswachtersdochter?"

Nanninga werd boos – hij sloeg met de vuist op tafel.

„Zie je wel, dat ik het goed heb! Je hebt met opzet het aan Chiene gevraagd omdat je er op rekende, dat die in geen geval verdacht zou worden. Dat is geméén. Maar je hebt er niet mee gerekend, dat de politieagenten in Aalteren lang niet allemaal mijn dochter kennen! En je hebt ook niet om de gevolgen gedacht, die het voor mij had kunnen hebben! Alleen je eigen voordeel had je op het oog!"

„Och," schouderhaalde Dine. Ze wist geen verweer. Nanninga zag dat: het kalmeerde hem enigszins. Rustiger ging hij door: „Als je je naaste – in dit geval zijn Marchien en ik dat – nét zo lief had gehad als jezelf . . ."

„Je kan gelijk hebben," zei Hiddo. „Maar jij hebt goed praten. Jij hebt een beste baan – om ons, arme mensen, denkt niemand . . ."

„Niemand? En meneer Bergman dan, die jouw vrouw drie gulden heeft gegeven?"

„Dat was, omdat Hiddo die urn voor hem heeft opgegraven, dat weet je ook wel. Voor al de verhalen, die hij hier heeft gehoord, waar-ie straks een boek over gaat schrijven waar-ie dik geld aan verdient, hebben we geen cent gekregen."

„Dat weet ik. Maar – vertel eens op: was die urn echt?"

„Hoe weet ik dat nou!" bitste vrouw Heikens. „Ik heb het ding niet eens gezien. Toen ze het opgegraven hadden, heeft die meneer het dadelijk meegenomen naar Olterman."

„Hij is er nog verder mee geweest," vertelde Nanninga.

„Meneer Bergman heeft dadelijk aan de echtheid getwijfeld. Zie je, het was al wonderlijk dat die urn net gevonden werd op de plaats waar jij of je grootvader, weet ik het, altijd een dwaallicht zag. Meneer Bergman is ook niet gek: dat viel hem direct op. Toen is hij er mee naar Aalteren geweest, naar het museum. Daar hebben ze van die dingen – échte dan! – en daar hebben ze er ook verstand van. Hij heeft het me zelf verteld: en hij gelooft, dat iemand – dat kon jij wel geweest zijn! – die urn heeft gebakken en in de grond gestopt. Het viel hem bar tegen van jullie. Ik kan je wel zeggen: als je dat niet gedaan had, als je hem niet bedrogen had, zou hij voor Hiddo's verhalen best wat gegeven hebben.”

„Wat jammer,” liet Dine zich ontvallen, en nu was ze oprecht . . . Toen de boswachter wegging had hij de droeve overtuiging, dat Dine meer spijt had over het geldelijk nadeel dat ze zichzelf had berokkend, dan berouw over wat ze verkeerd en zondigs had gedaan . . .

Nanninga kwam tamelijk laat thuis: Harm Jan had al vooruit gegeten, omdat hij anders niet op tijd naar bed zou hebben gekund. De anderen hadden met het eten op vader gewacht. Wubbo zat nog boven huiswerk te maken: moeder en Marchien waren in de kamer.

„Druk gehad vanmiddag?” vroeg vrouw Nanninga, toen haar man binnen kwam.

„Nog al. Maar ik ben opgeschoten. Luister eens even, Marchien,” wendde hij zich tot het meisje dat met een handwerkje voor school bezig was. „Dine Heikens wou tegen jou beweren, dat er konijnen in dat pak gezeten hebben?”

„Ja, vader.”

„Nou, dat was niet zo. Het waren gestroopte hazen. Ik wil je wel zeggen, dat ik het tamelijk onnozel van je vind, dat je dat niet vermoed hebt. Maar ja, jij was zó begerig naar dat tasje . . . Daar wou je mee pronken, hè; je wou niet onder doen voor de meisjes op school. Heb je helemaal niets vermoed, toen je zag dat je naar een poelierswinkel gestuurd was?”

„Eigenlijk wel, vader,” aarzelde het meisje.

„Zo, en toch ben je gegaan. Ja, dat begrijp ik wel: toen je voor de winkel stond meende je, dat je niet meer terug kon. En om mijn naam dacht je niet.”

„Ik heb later geweigerd, vader. Toen Dine me weer een pak wou laten wegbrengen.”

„Had je je tasje toen al?” vroeg Nanninga. „Of het geld er voor?” Zijn stem klonk streng.

„Ik zou het tóch niet meer gedaan hebben, vader. Heus niet,” pleitte Chiene.

„Goed, ik wil je geloven. Heb je met iemand over dat pak gesproken?”

„Alleen met Wubbo, vader.”

„Dus die wist ervan?”

„Nee Vader, niet toen ik het wegbrengen ging. Maar 's avonds.”

„'s Avonds? Hoe dan?”

„Toen moest ik dat geld bij Dine brengen, en toen is Wubbo uit de Jongensclub me komen halen.”

„Uit de Jongensclub?” mengde moeder zich in het gesprek. „Dat is dus die Vrijdagavond geweest, toen je aan mij vroeg of je nog even naar het dorp mocht, naar Fien Medema?”

„Ja moeder.”

„Dan heb je me toen dus voorgelogen,” zei vrouw Nanninga. „Wou je nu nog volhouden, zoals je vanmiddag zei, dat je niets slechts gedaan hebt?”

Marchien zweeg beschaamd: ze voelde, hoe verkeerd de dingen geweest waren die ze had gedaan.

Vader schudde het hoofd. „Het is verschrikkelijk, kind,” zei hij. „Van de ene zonde ben je in de andere gevallen. Dat begon met je pronkzucht – toen wou je geld zien te krijgen voor dat tasje. En toen ging je al maar verder: liegen; je kwaad verzwijgen . . . De Bijbel zegt: geldgierigheid is een wortel van alle kwaad. Dat had je moeten bedenken – en dat woord had jou moeten waarschuwen . . .”

Hij keek haar aan; Marchien sloeg de ogen neer: vader had gelijk . . .

Ze hoorde hem doorgaan: „Die gulden van meneer Bergman: nu ja, daar ben je dan eerlijk aan gekomen. Het was wel hebbertig van je, zo'n vuursteen te gaan zoeken, en meneer Bergman heeft natuurlijk best begrepen waar het om begonnen was toen je er mee aan kwam; maar per slot van rekening heeft hij die gulden vrijwillig gegeven. De twee kwartjes van Dine heb ik ze terug gebracht – die komen dus straks uit je spaarpot. En je tasje houdt moeder voorlopig – misschien dat je het later nog wel eens krijgt; met je verjaardag bijvoorbeeld. En laat dit een les voor je zijn . . .”

„Ja, vader,” fluisterde Chiene; en als vroeger, toen ze nog een klein meisje was, beloofde ze bedeesd: „Ik zal het niet meer doen.”

Het was een ogenblik stil – toen ging Nanninga door, en zijn stem klonk heel anders dan zoëven: „Heb je de laatste tijd kunnen bidden, Chiene?”

Het meisje schudde het hoofd: „Niet goed, vader.”

„Dat begrijp ik. Je begeerte was zo sterk, dat je al het andere vergat – je dacht alleen aan wat je graag hebben wou. Je zult wel gebeden hebben: aan tafel, en 's morgens en 's avonds voor je bed; maar je h art is er niet bij geweest. Dat kan er niet bij geweest zijn. Want je wist, dat je zonde had gedaan en dat je niet tegen die zonde streed. Je l eefde in de zonde. Zolang d at zo was, kon je niet oprecht bidden. Er staat geschreven: „Wat baat het de mens, zo hij de gehele wereld gewint en lijdt schade aan zijn ziel.” Wat schiet je er mee op als je krijgt wat je zo bar graag hebt en je kunt niet bidden . . .”

Ze zwegen alle drie – tijdens dat zwijgen kwam Wubbo binnen.

„Gaan we nog niet eten, moeder?” vroeg hij.

„Zo dadelijk,” gaf zijn vader antwoord. „Ik moet eerst even iets van je weten. Waarom heb jij me niet ingelicht, toen je wist dat Chiene een pak bij die poelier in Aalteren had gebracht? Geloofde jij, dat er konijnen in zaten?”

„Nee, vader. Maar ik wist ook niet zeker, of het hazen waren. En dan . . .” hij aarzelde even – „ik wou Chiene niet verklikken.”

„Zo. Nou, dat kan je dan goed bedoeld hebben, maar je hebt er fout aan gedaan. Want klikken, laat ik je dat zeggen, dat is als je de bedoeling hebt een ander straf te laten oplopen. Als je mij zoiets vertelt om te voorkomen, dat je zus nog verder verkeerde dingen doet of in moeilijkheden raakt, dan is dat helemaal geen klikken. Onthoud dat, jongen.”

Na het eten sloeg vader de Bijbel niet op bij de leeswijzer – hij bladerde. Zocht een bepaald hoofdstuk, begreep Chiene. En daarom luisterde ze met meer aandacht nog dan anders toen vader las:

„Nu brengt inderdaad de godsvrucht grote winst, indien zij gepaard gaat met tevredenheid. Want wij hebben niets op de wereld medegebracht; wij kunnen er ook niets uit ineenemen. Als wij echter onderhoud en onderdak hebben, dan moet ons dat genoeg zijn. Maar wie rijk willen zijn, vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht.

Door daarnaar te haken zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord.

Gij daarentegen, o mens Gods, ontvlucht deze dingen, doch jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid. Strijd de goede strijd des geloofs, grijp het eeuwige leven.”¹⁾

Die avond kon Chiene voor het eerst sedert dagen weer écht bidden.

Omdat zij haar gebed begon met oprecht te belijden haar zonden van begeerte, van bedrog.

En omdat in haar hart was het eerlijke verlangen tegen de zonde te strijden.

In Christus' kracht.

¹⁾ 1 Tim. 6 : 6 e.v.